

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ : «Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Η επικοινωνία γονέων και παιδαγωγών στη προσχολική αγωγή
και η συμβολή της τεχνολογίας στην επίτευξη της**

ΦΟΙΤΗΤΕΣ:

Γκαντέλα Χριστίνα

Πίτσιου Αριστέα

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ:

Ψαρομήλιγκος Ιωάννης

Ακαδημαϊκό έτος: 2022 – 2023

Ευχαριστίες

Σύμφωνα με τον αρχαίο Έλληνα ιστορικό Πλούταρχο (47-120 μ. Χ) όπως το έδαφος, όσο και αν είναι γόνιμο, αδυνατεί να παράγει κάτι δίχως καλλιέργεια, έτσι και ο νους του ανθρώπου: δίχως την εκπαίδευση αδυνατεί να δώσει τους αναμενόμενους καρπούς. Το μεταπτυχιακό πρόγραμμα «Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων» και οι γνώσεις που λάβαμε από τους καθηγητές μας κατά τη διάρκεια του, μας έδωσαν πολύτιμα εφόδια ώστε να παραχθούν καρποί για να τους εκμεταλλευτούμε στη προσωπική και στην επαγγελματική μας ζωή. Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε θερμά όλους τους καθηγητές για όσα μας δίδαξαν και ιδιαίτερα τον επιβλέποντα καθηγητή μας κύριο Ψαρομήλιγκο για τη συνεχή υποστήριξη που μας παρείχε κατά τη διάρκεια εκπόνησης της διπλωματικής μας εργασίας. Ευχαριστούμε επίσης τις οικογένειες μας που μας στηρίζουν σε κάθε μας βήμα προκειμένου να επιτύχουμε τους στόχους μας.

Αφιερώνουμε την εργασία αυτή στη νεογέννητη Λυδία .

24/04/2023

Χριστίνα Γκαντέλα

Αριστέα Πίτσιου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περίληψη.....	7
Abstract.....	9
Εισαγωγή.....	11

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1:ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

1.1.1 Η βρεφική και η προσχολική ηλικία ως ορόσημα της εξέλιξης του ατόμου.....	13
1.1.2 Πλαίσιο λειτουργίας του βρεφονηπιακού σταθμού στην Ελλάδα.....	14
1.1.3 Το παιδαγωγικό έργο που επιτελεί ο βρεφονηπιακός σταθμός.....	16
1.1.4 Ο ρόλος του παιδαγωγού προσχολικής αγωγής.....	21
1.2.1 Ο ρόλος της οικογένειας.....	24
1.2.2 Οι σχέσεις μεταξύ γονέων/κηδεμόνων και παιδαγωγών.....	26
1.2.3 Η σπουδαιότητα της συνεργασίας βρεφονηπιακού σταθμού και οικογένειας.....	29
1.3.1 Τρόποι επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ βρεφονηπιακού σταθμού και οικογένειας.....	33
1.3.2 Παράγοντες που επηρεάζουν την επικοινωνία μεταξύ γονέων/κηδεμόνων και παιδαγωγών.....	36
1.3.3 Η συμβολή της τεχνολογίας στην ενίσχυση της επικοινωνίας μεταξύ βρεφονηπιακού σταθμού και οικογένειας	39
1.3.4 Ενδεικτική παρουσίαση πληροφοριακών συστημάτων επικοινωνίας σχολικής μονάδας και οικογένειας.....	42
• <i>Ορισμός πληροφοριακού συστήματος</i>	
• <i>Πληροφοριακά συστήματα επικοινωνίας σχολικής μονάδας και οικογένειας στο εξωτερικό</i>	
• <i>Πληροφοριακά συστήματα επικοινωνίας βρεφονηπιακού σταθμού και οικογένειας στην Ελλάδα</i>	

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

2.1 Σκοπός και στόχοι της έρευνας.....	52
2.2 Ερευνητική μέθοδος.....	54
2.3 Δείγμα.....	55
2.4 Ερευνητικά εργαλεία.....	56
2.5 Μέθοδος ανάλυσης δεδομένων.....	58

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

3.1 Δημογραφικά στοιχεία.....	60
3.2 Παρουσίαση αποτελεσμάτων	61
3.2.1 Σχέση βρεφονηπιακού σταθμού και οικογένειας.....	61
3.2.2 Επικοινωνία γονέων και παιδαγωγών.....	63
3.2.3 Συμβολή πληροφοριακών συστημάτων επικοινωνίας.....	64

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

4.1 Συμπεράσματα.....	68
4.2 Περιορισμοί και προτάσεις για μελλοντική έρευνα.....	71

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ	73
ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ	76
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ	77
ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ	84

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. Οδηγός συνέντευξης.....	85
2. Έντυπο συναίνεσης.....	86
3. Απομαγνητοφωνήσεις συνεντεύξεων.....	88

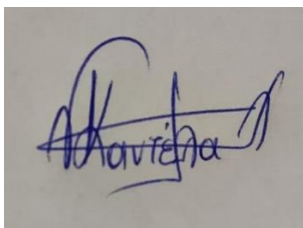
ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ/ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Οι κάτωθι υπογεγραμμένες *Γκαντέλα Χριστίνα* του *Ηλία*, με αριθμό μητρώου *dem 2129* και *Πίτσιου Αριστέα* του *Δημήτριου*, με αριθμό μητρώου *dem 2133* φοιτήτριες του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής της *Σχολής Διοικητικών, Οικονομικών & Κοινωνικών Επιστημών* του Τμήματος *Διοίκηση Επιχειρήσεων*, δηλώνουμε υπεύθυνα ότι: «Είμαστε συγγραφείς αυτής της πτυχιακής/διπλωματικής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχαμε για την προετοιμασία της είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες κάναμε χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνουμε ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από εμάς αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μας, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μας ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μας.

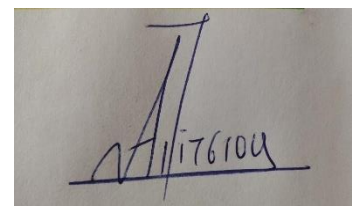
Η Δηλούσα

Γκαντέλα Χριστίνα

Η Δηλούσα

Πίτσιου Αριστέα

Μέλη Επιτροπής Εξέτασης

Επιβλέπων Καθηγητής

Ψαρομήλιγκος Ιωάννης

Β΄ Μέλος Εξεταστικής Επιτροπής

Πιερράκος Γεώργιος

Γ΄ Μέλος Εξεταστικής Επιτροπής

Γιαννάς Πρόδρομος

Περίληψη

Η οικογένεια και η εκπαίδευση αποτελούν θεσμούς που εξασφαλίζουν τη λειτουργία της κοινωνίας. Αφενός η οικογένεια αναπαράγοντας και φροντίζοντας τα μέλη της και αφετέρου το εκπαιδευτικό σύστημα μεταδίδοντας γνώσεις και αξίες σε αυτά, δημιουργούν μελλοντικούς πολίτες ικανούς να ανταποκριθούν στις ολοένα αυξανόμενες ανάγκες της κοινωνίας και να συμβάλλουν στην ευημερία και την ανάπτυξη της. Το οικογενειακό και το σχολικό περιβάλλον, είναι τα πρώτα στα οποία εντάσσεται το παιδί μόλις έρθει στο κόσμο και συνεπώς αποτελούν πυλώνες για την ομαλή εξέλιξη του.

Η συνεργασία και η επικοινωνία μεταξύ σχολείου και οικογένειας έχει αναδειχθεί μέσω ερευνών ως βασική παράμετρος της γνωστικής, της κοινωνικής και της ψυχοσυναισθηματικής ανάπτυξης του παιδιού.

Η παρούσα διπλωματική εργασία έχει ως στόχο αρχικά να αποδώσει τη σημασία της αμφίδρομης σχέσης σχολείου – οικογένειας στη πρώιμη παιδική ηλικία κι έπειτα να αναδείξει τη συμβολή της τεχνολογίας στην επικοινωνία παιδαγωγών και γονέων μέσα από τη χρήση ενός πληροφοριακού συστήματος.

Στο πρώτο μέρος της εργασίας παρουσιάζεται μέσω της βιβλιογραφικής επισκόπησης το θεωρητικό πλαίσιο της σχέσης σχολείου και οικογένειας. Παρατίθενται πληροφορίες για το τρόπο λειτουργίας των βρεφονηπιακών σταθμών και καθορίζονται οι ρόλοι που διαδραματίζουν ο παιδαγωγός και ο γονέας στη πρόοδο του παιδιού. Έπειτα τονίζεται η αναγκαιότητα της επικοινωνίας μεταξύ βρεφονηπιακού σταθμού και οικογένειας, αναφέρονται οι τρόποι που χρησιμοποιούνται καθώς και οι δυσκολίες που προκύπτουν στην υλοποίησή της. Στο τέλος του πρώτου κεφαλαίου προτείνεται η χρήση της τεχνολογίας ως μέσο ενίσχυσης της επικοινωνίας αλλά και υπέρβασης εμποδίων που ενδεχομένως εμφανιστούν και παρουσιάζεται ενδεικτικά ένα πληροφοριακό σύστημα με το οποίο οι γονείς μπορούν να ενημερώνονται άμεσα από τη σχολική μονάδα για τη δράση του παιδιού στη σχολική τάξη.

Στο δεύτερο μέρος ακολουθεί η ποιοτική έρευνα που διεξήχθη το σχολικό έτος φοίτησης 2022-2023. Το ερευνητικό εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε ήταν οι δια ζώσης, δομημένες συνεντεύξεις και το δείγμα της έρευνας ήταν οι γονείς παιδιών που φοιτούν σε βρεφονηπιακούς σταθμούς. Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας και εκφράζεται η θετική στάση των γονέων στη χρήση ενός πληροφοριακού συστήματος που θα τους έδινε τη δυνατότητα για έγκαιρη και λεπτομερή ενημέρωση για την εξέλιξη των παιδιών τους ακόμη κι όταν είναι δύσκολο να συναντήσουν δια ζώσης τον παιδαγωγό.

Τέλος, η πρωτοτυπία της παρούσας μελέτης έγκειται στην ανάδειξη της σημασίας της συνεχούς επικοινωνίας γονέων και παιδαγωγών στη προσχολική αγωγή καθώς αφορά μία ευαίσθητη ηλικιακή ομάδα, τα βρέφη και τα παιδιά προσχολικής ηλικίας. Τα αποτελέσματα που παράγει μπορούν να συμβάλλουν στην επίτευξη νέων εκπαιδευτικών στόχων στους χώρους προσχολικής αγωγής όπως για παράδειγμα την εξ αποστάσεως επικοινωνία, αξιοποιώντας σύγχρονα τεχνολογικά μέσα χωρίς να αντικαθιστά τη δια ζώσης επαφή αλλά συμπληρώνοντας τη.

ΛΕΞΕΙΣ – ΚΛΕΙΔΙΑ: Επικοινωνία γονέων – παιδαγωγών , Προσχολική αγωγή , Τεχνολογικά μέσα

Abstract

Parent - teacher communication in pre-school education and the contribution of technology towards its success

Family and education are institutions core to social functions. On the one hand, the family reproduces and takes care of its members, and on the other hand, the educational system communicates knowledge and values to said members, thus creating competent citizens that are able to respond to the continuously rising needs of society and contribute to its general prosperity and development.

Bilateral communication and cooperation between the school and the family have been scientifically proven to be the core factors affecting the cognitive, social and psychological/emotional development of children.

The present study principally aims at highlighting the importance of the two-way relationship between school and family in early childhood and, secondarily, at bringing forward the contribution of technology in the communication between teachers and parents through the use of an information technology system.

The first part of the study focuses on a literature review related to the relationship between school and family, thus setting up the theoretical framework. Useful information about the operational framework of preschools are provided and the roles of teachers and parents towards the progress of children are defined. Moreover, the importance of communication between family and preschool is emphasized, means to achieve such communication are presented, and possible challenges as regards its application are mentioned. In the final part of the first chapter, technology is put forward as a means to enhance communication and tackle possible challenges. It is also suggested that an information technology system is used by the school to inform parents in real time about the activity of children in the classroom.

The second part is dedicated to the presentation of qualitative research conducted during the academic year 2022-2023. The research methodology used is in-person, structured interviews; the pool of interviewees is made up of parents of children attending preschool at the time. We are presenting findings and highlighting the fact that parents are positively inclined towards the use of an information technology system that would enable them to receive timely and detailed updates about the progress of their children even if in-person meetings with the teacher are not always possible.

Finally, the originality of this study lies in underlining the importance of constant communication between parents and teachers throughout preschool, seeing that it is related to a sensitive age group, i.e., infants and children in early childhood. Based on the findings of this study, novel educational foci can be applied to preschool centers, such as remote communication through the use of modern technology with the goal to enhance existing types of communication and not replace them.

KEYWORDS: Parent - teacher communication, Preschool, Technology

Εισαγωγή

Τα πρώτα χρόνια της ζωής των παιδιών ως βρέφη και νήπια, είναι πολύ σημαντικά για την εξέλιξη όλης της ζωής τους. Σύμφωνα με την UNESCO (2022) “η περίοδος από τη γέννηση έως την ηλικία των οκτώ ετών είναι μια περίοδος με αξιοσημείωτη ανάπτυξη του εγκεφάλου για τα παιδιά και αντιπροσωπεύει ένα κρίσιμο παράθυρο ευκαιρίας για εκπαίδευση”.

Η είσοδος του ατόμου στο σχολικό περιβάλλον, συμβάλει στην εξέλιξη της προσωπικότητας του, στη προώθηση της κριτικής του σκέψης, στη καλλιέργεια των κοινωνικών του δεξιοτήτων και στη διαμόρφωση τρόπων συμπεριφοράς οι οποίες θα το προετοιμάσουν για τη μετέπειτα κοινωνική του ζωή. Πρωταγωνιστικό ρόλο στη ρύθμιση της συμπεριφοράς του παιδιού κατέχει η οικογένεια και αμέσως μετά το σχολικό περιβάλλον, καθώς μέσα από το παιδαγωγικό πρόγραμμα και την εφαρμογή των κατάλληλων μεθόδων, μπορούν να εδραιωθούν θετικές τάσεις για τον κόσμο, τις σχέσεις με τους ανθρώπους κλπ.

Η οικογένεια και ο βρεφονηπιακός σταθμός είναι τα πρώτα κοινωνικά συστήματα στα οποία εισέρχεται, ζει και αναπτύσσεται το παιδί. Και τα δύο, με τα ερεθίσματα που παρέχουν και τις εμπειρίες που δημιουργούν, επιδρούν σημαντικά στη σύσταση της προσωπικότητας του ατόμου. Σχολικό και οικογενειακό περιβάλλον αλληλοεπιδρούν, έχοντας ως κοινό σημείο αναφοράς το παιδί και ως κοινό στόχο την ανάπτυξη του σε όλους τους τομείς (κινητικός, γνωστικός, ψυχοσυναισθηματικός, κοινωνικός). Γενικότερα λοιπόν, η αγωγή του μικρού παιδιού στην οικογένεια και στο σχολείο είναι οργανικά συνδεδεμένες μεταξύ τους και υπάρχει μία σχέση αλληλεξάρτησης (Σμαραγδά - Τσιάντζη, 1996).

Η αναγνώριση της σπουδαιότητας της επικοινωνίας και της συνεργασίας μεταξύ γονέων και παιδαγωγών καθιστά απαραίτητη τη μελέτη του πεδίου αυτού προκειμένου να ερευνηθούν οι παράγοντες που την επηρεάζουν και να βρεθούν τρόποι ενίσχυσης της.

Ένας βασικός παράγοντας που επηρεάζει τη σχέση βρεφονηπιακού σταθμού και οικογένειας είναι οι έντονοι ρυθμοί ζωής με τις αυξημένες υποχρεώσεις και κατ' επέκταση οι χρονικοί περιορισμοί που επιφέρουν. Ο θεσμός της προσχολικής αγωγής καλείται να αντιληφθεί τις ανάγκες της σύγχρονης οικογένειας και να ενισχύσει τη συμμετοχή των γονέων στη σχολική ζωή και την επικοινωνία με τους παιδαγωγούς προτείνοντας νέους τρόπους επικοινωνίας.

Στη σημερινή εποχή ολοένα και περισσότεροι είναι οι οργανισμοί που εντάσσουν στην εργασία τους νέες τεχνολογίες, προκειμένου να βελτιώσουν τη ποιότητα και την αποτελεσματικότητά τους. Όπως αναφέρει και ο Παπαθανασόπουλος (2011), η παροχή ποιοτικών υπηρεσιών και προϊόντων είναι ο τελικός σκοπός όλων των επιχειρήσεων, οποιοδήποτε είδους, προκειμένου να καλύψουν τις μεταβαλλόμενες ανάγκες των πελατών τους και να αυξήσουν το κέρδος τους.

Αντίστοιχα, στη προσχολική αγωγή, η αξιοποίηση ενός πληροφοριακού συστήματος που ικανοποιεί πρωτίστως τις απαιτήσεις της ασφάλειας, της ευχρηστίας και της απόδοσης μπορεί να αποτελέσει ένα επιπλέον δίαυλο επικοινωνίας μεταξύ βρεφονηπιακού σταθμού και οικογένειας που αναβαθμίζει το παιδαγωγικό έργο, εξυπηρετώντας την ίδια στιγμή πολλούς χρήστες και δίνοντας τους πολλές επιπλέον δυνατότητες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

1.1.1 Η βρεφική και η προσχολική ηλικία ως ορόσημα της εξέλιξης του ατόμου

Ο άνθρωπος γεννιέται με εφόδια για μάθηση τις αισθήσεις του. Με την όραση, την ακοή, την αφή, τη γεύση και τη κίνηση καλείται να ανακαλύψει το περιβάλλον, τους γύρω του, τον εαυτό του και τις ικανότητες του. Σταδιακά περνώντας στη προσχολική ηλικία οι ανακαλύψεις αυτές ενισχύονται και γίνονται χαρακτηριστικά που ολοένα ωριμάζουν.

Η βρεφική και η προσχολική ηλικία αποτελούν ορόσημα της εξέλιξης των παιδιών καθώς εμφανίζονται τα στοιχεία που συνθέτουν τη προσωπικότητα του ατόμου και τα οποία τείνουν να παραμένουν σε όλη την υπόλοιπη ζωή. Οι ηλικίες αυτές χαρακτηρίζονται από έντονες αλλαγές σε όλους τους τομείς ανάπτυξης οι οποίοι σύμφωνα με τη παιδαγωγική επιστήμη είναι τέσσερις: γνωστικός, κινητικός, συναισθηματικός και κοινωνικός. Οι τομείς αυτοί είναι αλληλεξαρτώμενοι και η οποιαδήποτε κατάκτηση σε ένα τομέα επηρεάζει άμεσα και τους υπόλοιπους.

Η μάθηση είναι μία δια βίου διαδικασία η οποία ξεκινά από τη γέννηση του ανθρώπου. Η πρόωπη μάθηση γεννά μεταγενέστερη μάθηση και η πρόωπη επιτυχία ή αποτυχία γεννά μεταγενέστερη επιτυχία ή αποτυχία αντίστοιχα. Οι εμπειρίες αυτού του σταδίου, τοποθετούν τη βάση για τις σχολικές επιδόσεις, οι οποίες με τη σειρά τους οδηγεί σε επιτυχία ή αποτυχία στη μετασχολική μάθηση (Heckman & Schuultz, 2007). Τα εξελικτικά άλματα που κάνει το παιδί σε αυτές της ηλικίες είναι μεγάλα και αποτελούν αφετηρία για τις μετέπειτα δεξιότητες του. Κάποια από αυτά είναι το πρώτο του βάδισμα, η χρήση του λόγου, η αυτοεξυπηρέτηση κα.

Η κατανόηση της σπουδαιότητας της βρεφικής και προσχολικής ηλικίας έφεραν σημαντικές αλλαγές ως προς την παιδαγωγική προσέγγιση των παιδιών και τις μεθόδους διαπαιδαγώγησης στρέφοντας τον ενδιαφέρον στη βιωματική μάθηση. Στα μέσα του 19ου αιώνα ο παιδαγωγός F. Froebel, στόχευε στην ανάπτυξη των φυσικών δεξιοτήτων των βρεφών και των νηπίων μέσω των αισθήσεων. Στη συνέχεια, η M. Montessori στις αρχές του 20ου αιώνα εισήγαγε την αντίληψη, ότι οι παιδαγωγοί πρέπει να παρέχουν στα παιδιά το κατάλληλο παιδαγωγικό περιβάλλον, το οποίο θα προωθή τον αυθορμητισμό τους και θα τους δίνει ευκαιρίες να πειραματιστούν, να ερευνούν και να μάθουν χωρίς την παρέμβαση των ενηλίκων, αυτενεργώντας. Έπειτα, στα τέλη του 20ου Αιώνα ο J. Piaget ενίσχυσε τη σύγχρονη παιδαγωγική αναπτύσσοντας τη θεωρία του για τα στάδια εξέλιξης της σκέψης του παιδιού

και σχεδόν την ίδια περίοδο ο Vygotsky επεσήμανε την επίδραση του κοινωνικού περιβάλλοντος και της εκπαίδευσης στην ανάπτυξη της (Φαρδή, 2013).

Επίσης, σημαντικά είναι τα ευρήματα των νευροεπιστημών όπου αποδεικνύουν ότι αυτή η ηλικία είναι η πιο κρίσιμη περίοδος για την ανάπτυξη της αυτορρύθμισης του συναισθήματος και της συμπεριφοράς, των γλωσσικών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων, της ικανότητας επίλυσης προβλημάτων και των δεξιοτήτων κοινωνικής αλληλεπίδρασης (Cozolino, 2014).

1.1.2 Πλαίσιο λειτουργίας του βρεφονηπιακού σταθμού στην Ελλάδα

Η πρώτη αναφορά για τύπο παροχής προσχολικής αγωγής γίνεται πολύ πριν τον 19ο αιώνα από τον Πλάτωνα, όπου είχε προτείνει να φυλάσσονται τα παιδιά στον περίβολο των ναών υπό την επίβλεψη γυναικών (Γιαγκουνίδης, 1996). Ήταν ένα “είδος παιδικού σταθμού” που είχε εστιάσει κυρίως στην εξυπηρέτηση κοινωνικών σκοπών και όχι παιδαγωγικών.

Ο προνοιακός χαρακτήρας των δομών φύλαξης παιδιών σε μορφή ιδρύματος, ορφανοτροφείου, νηπιοτροφείου και βρεφοκομείου επικράτησε στη χώρα έως τα τέλη του 19ου αιώνα όπου εμφανίζεται ο θεσμός του παιδικού σταθμού. Μέχρι τότε, η βασική μέριμνα του κράτους, με τη συμβολή ιδιωτών, ήταν η εξασφάλιση κατάλληλων συνθηκών διαβίωσης των παιδιών, παρέχοντας φροντίδα και προστασία από τις κακουχίες της εποχής (πόλεμος, φτώχεια, θάνατος γονέων κ).

Πιο συγκεκριμένα, η ιστορία της προσχολικής αγωγής στον ελλαδικό χώρο, υπολογίζεται περίπου στα 1881 και συνδέεται με το όνομα της Αικατερίνης Λασκαρίδου, όπου ήταν και η ιδρύτρια των πρώτων Νηπιαγωγείων και Παιδικών Σταθμών καθώς και του Διδασκαλείου Νηπιαγωγών (Κατέβας, 1999). Ο πρώτος παιδικός σταθμός ιδρύθηκε το 1901 από την Ένωση Ελληνίδων, μετά από εισήγηση της Λασκαρίδου, με το όνομα “Πρότυπος Νηπιακός Κήπος”(Νικολακάκη, Σωφρονά, Κιαμίλη, 2003).

Το 1926, για πρώτη φορά με νομοθετικό διάταγμα (Ν.Δ «περί Εθνικών Παιδικών Σταθμών» 27/10/1926), αναγνωρίζεται επίσημα και θεσμοθετείται ο θεσμός των παιδικών σταθμών. Οι πρώτοι παιδικοί σταθμοί στην Ελλάδα υπάγονταν στο Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας και αποτελούσαν ιδρύματα με κοινωνικό και εκπαιδευτικό χαρακτήρα, όπου φοιτούσαν παιδιά ηλικίας από 3 έως 5 ή 6 ετών, μέχρι την έναρξη της υποχρεωτικής εκπαίδευσης (Νούσια & Ράπτης, 2022).

Έπειτα και για αρκετά χρόνια, τα βήματα ανάπτυξης του θεσμού των παιδικών σταθμών ήταν αργά καθώς μεσολάβησε ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος. Σημαντική εξέλιξη καταγράφεται το 1984, όπου εγκρίνεται με νόμο, η ίδρυση κρατικών παιδικών και βρεφονηπιακών σταθμών και αφορά παιδιά ηλικίας από 8 μηνών έως 6 ετών. Δέκα χρόνια μετά, το 1994, με κυβερνητική απόφαση οι κρατικοί παιδικοί και βρεφονηπιακοί σταθμοί μεταβιβάζονται στους δήμους και υπάγονται στο τότε Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Μέχρι και τη ψήφιση του νόμου 2880/01 που αφορούσε μεταρρυθμίσεις του προγράμματος Πολιτεία, το σύνολο των σταθμών είχε περιέλθει στη τοπική αυτοδιοίκηση. Από τότε έως και σήμερα οι παιδικοί και βρεφονηπιακοί σταθμοί ονομάζονται δημοτικοί ή αποτελούν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου.

Σημαντικό είναι να αποσαφηνιστεί και η διαφορά των σταθμών με τα νηπιαγωγεία. Σύμφωνα και με τον Ευρωπαϊκό Εκτελεστικό Οργανισμό Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA) στην Ελλάδα, οι δημόσιοι βρεφονηπιακοί και παιδικοί σταθμοί καθώς και αντίστοιχες ιδιωτικές δομές παρέχουν προσχολική αγωγή και φροντίδα σε παιδιά ηλικίας έως 4 ετών ενώ τα νηπιαγωγεία παρέχουν προσχολική εκπαίδευση σε παιδιά ηλικίας 4 έως 6 ετών. Συγκεκριμένα, ο διαχωρισμός των σταθμών και των νηπιαγωγείων οριστικοποιήθηκε το 2018, με την αντικατάσταση παραγράφων του νόμου 1566/1985 όπου ορίστηκε υποχρεωτική η διετής φοίτηση όσων νηπίων συμπληρώνουν το τέταρτο έτος της ηλικίας τους σε νηπιαγωγεία.

Η UNESCO, έχει κατηγοριοποιήσει την εκπαίδευση σε 8 επίπεδα, αναφορικά με τις μαθησιακές εμπειρίες, τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις ικανότητες, που έχει σχεδιαστεί να μεταδώσει το εκπαιδευτικό πρόγραμμα του κάθε επιπέδου. Έτσι, όσο πιο προχωρημένο είναι το πρόγραμμα σπουδών τόσο υψηλότερο είναι το ISCED (International Standard Classification of Education) επίπεδο. Οι δημόσιοι βρεφονηπιακοί και παιδικοί σταθμοί καθώς και οι ιδιωτικές δομές που προσφέρουν προσχολική αγωγή και φροντίδα σε παιδιά ηλικίας 0 έως 4 ετών, μέχρι δηλαδή την εισαγωγή τους στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, κατηγοριοποιούνται στο ISCED επίπεδο 0.

Σχετικά με το πλαίσιο λειτουργίας των σταθμών που εξετάζουμε, αποσαφηνίζονται θέματα όπως οι ώρες και οι μέρες λειτουργίας, ο διαχωρισμός τμημάτων, τα καθήκοντα του προσωπικού, τα παιδιά που έχουν δικαίωμα εγγραφής κλπ. στον Πρότυπο Κανονισμό Λειτουργίας Δημοτικών Παιδικών και Βρεφονηπιακών Σταθμών που δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως το 2017. Ο κανονισμός αυτός αφορά τη λειτουργία του συνόλου

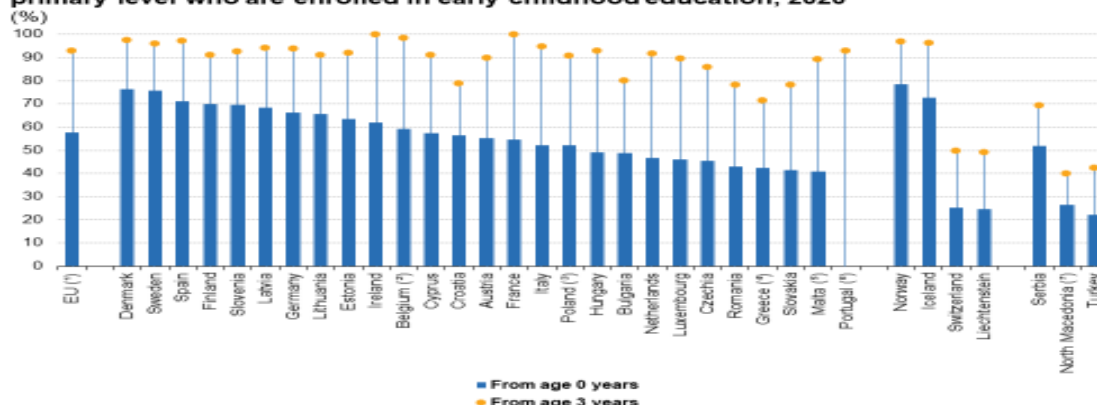
των δομών στη χώρα κι επιτρέπει κάποιες διαφοροποιήσεις ανάλογα τις ανάγκες του εκάστοτε δήμου (π.χ. διάστημα αναστολής λειτουργίας λόγω καλοκαιρινών διακοπών).

Σύμφωνα με το άρθρο 8 του Πρότυπο Κανονισμού Λειτουργίας κάθε βρεφικός σταθμός φιλοξενεί παιδιά ηλικίας από 6 μηνών έως 2,5 ετών και κάθε παιδικός σταθμός από 2,5 ετών έως την ηλικία εγγραφής στην υποχρεωτική εκπαίδευση. Κάθε βρεφονηπιακός σταθμός (μικτός) περιλαμβάνει όλες τις προαναφερόμενες ηλικίες. Επίσης, στις παροχές των σταθμών εκτός από την ημερήσια παιδαγωγική απασχόληση των παιδιών περιλαμβάνονται η ιατρική παρακολούθηση από παιδίατρο, η σίτιση (πρωινό, μεσημεριανό, απογευματινό) και σε κάποιες περιπτώσεις και ο ύπνος. Συνεπώς οι πτυχές της καθημερινότητας των φιλοξενούμενων παιδιών στο χώρο του σταθμού ποικίλουν.

1.1.3 Το παιδαγωγικό έργο που επιτελεί ο βρεφονηπιακός σταθμός

Η φοίτηση των παιδιών σε βρεφονηπιακό σταθμό δεν είναι υποχρεωτική αλλά γίνεται μετά από επιθυμία των γονέων. Παρατηρείται ολοένα αυξανόμενη ζήτηση για δομές προσχολικής αγωγής και αυτό προκύπτει και από τα τελευταία δημοσιευμένα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Στατιστικής Αρχής. Συγκεκριμένα το 2020 φαίνεται ότι το 57,8% των παιδιών στην Ευρώπη συμμετείχε σε πρόγραμμα προσχολικής αγωγής από τη γέννηση έως την ηλικία έναρξης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης ενώ το ποσοστό αυτό αυξάνεται σε 92,9% από την ηλικία των 3 ετών έως την έναρξη της υποχρεωτικής εκπαίδευσης. (Εικόνα 1)

Share of pupils below the starting age of compulsory education at primary level who are enrolled in early childhood education, 2020

(*) From age 0 years: including undercoverage in Belgium, Greece and Malta; excluding Portugal. From age 3 years: including data for Malta and the Netherlands for which the definition differs.

(†) From age 0 years, undercoverage: excluding early childhood educational development in the French community.

(‡) From age 3 years: estimate.

(§) Estimates. Undercoverage: excluding independent private institutions.

(||) From age 0 years, undercoverage: excluding early childhood educational development.

(¶) From age 0 years: not available. From age 3 years: excluding early childhood educational development.

(*) 2018. From age 3 years: definition differs.

Source: Eurostat (online data codes: educ_uoe_enra22 and educ_uoe_enra23)

Εικόνα 1: Οι μπλε δείκτες απεικονίζουν το ποσοστό εγγραφής 0+ και οι κίτρινοι δείκτες το ποσοστό εγγραφής 3+

(https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Early_childhood_education_statistics#cite_note-1)

Αντίστοιχα, παρατηρείται μεγάλη αύξηση συμμετοχής στη προσχολική εκπαίδευση και στον ελλαδικό χώρο ξεκινώντας από το 2014 με ποσοστό συμμετοχής 58,1 % και φτάνοντας το 2020 στο 71,3%. (Εικόνα 2)

Pupils from age 3 to the starting age of compulsory education at primary level by NUTS2 regions - % of the population of the corresponding age		Settings: Default presentation							
(online data code: EDUC_UOE_ENRA22)		Source of data: Eurostat							
		TIME							
		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
GEO									
Moravskoslezsko	:	81.7	86.0	87.6	88.8	87.2	86.7	86.0	
Denmark	:	97.5	98.0	97.6	97.5	99.5	97.7	97.6	
Danmark	:	97.5	98.0	97.6	97.5	99.5	97.7	97.6	
Hovedstaden	:	96.5	97.3	97.5	97.3	99.6	97.6	97.6	
Sjælland	:	97.7	97.4	97.2	97.2	98.3	97.3	96.7	
Syddanmark	:	98.0	98.5	97.8	97.7	99.4	97.7	97.6	
Midtjylland	:	98.2	98.7	98.2	98.0	100.0	98.2	98.1	
Nordjylland	:	97.9	98.1	97.1	97.5	97.8	97.4	97.3	
Germany (until 1990 former territory of the FRG)		95.8	95.8	95.9	94.9	94.6	94.2	94.0	93.7
Baden-Württemberg		97.2	97.1	97.2	96.5	96.8	96.2	96.0	95.4
Bayern		93.6	93.9	94.5	94.0	93.8	93.3	93.3	93.3
Berlin		95.1	95.5	96.0	95.2	94.2	92.9	92.3	92.4
Brandenburg		96.9	97.2	97.1	96.1	95.1	94.8	95.0	95.9
Bremen		91.3	91.7	92.6	89.4	89.4	89.0	87.9	86.4
Hamburg		95.9	97.9	98.4	96.0	95.7	94.8	95.4	95.6
Hessen		95.0	95.2	94.9	94.1	93.9	93.5	93.5	93.1
Mecklenburg-Vorpommern		96.6	96.6	96.3	95.8	95.3	95.0	95.2	96.2
Niedersachsen		95.9	95.8	95.5	94.6	94.4	94.0	93.7	93.2
Nordrhein-Westfalen		95.9	95.3	95.7	93.9	93.6	93.6	93.0	92.5
Rheinland-Pfalz		98.0	97.8	97.6	97.1	97.0	96.6	95.7	94.9
Saarland		97.1	97.3	97.2	96.4	94.9	94.4	94.2	93.8
Sachsen		96.6	96.9	96.9	95.8	95.7	95.6	95.1	95.2
Sachsen-Anhalt		96.6	96.6	96.2	94.3	93.7	93.5	93.9	94.0
Schleswig-Holstein		94.0	93.8	94.4	94.3	93.1	92.7	92.5	91.5
Thüringen		97.6	97.5	97.2	95.7	96.6	96.2	96.2	96.2
Estonia	:	90.3	90.6	91.3	91.7	91.7	91.8	91.7	91.9
Eesti	:	90.3	90.6	91.3	91.7	91.7	91.8	91.7	91.9
Eesti	:	90.3	90.6	91.3	91.7	91.7	91.8	91.7	91.9
Ireland	:	80.0	78.7	83.8	88.4	100.0	100.0	100.0	100.0
Eire/Ireland	:	80.0	78.7	83.8	88.4	100.0	100.0	100.0	100.0
Northern and Western	:	:	:	:	:	100.0	100.0	100.0	100.0
Southern	:	:	:	:	:	100.0	100.0	99.9	
Eastern and Midland	:	:	:	:	:	100.0	100.0	100.0	100.0
Greece	:	58.1	63.0	65.4	65.3		68.8 (d)	71.3 (e)	

Εικόνα 2: Ποσοστά συμμετοχής στη προσχολική εκπαίδευση από την ηλικία 3+ ανά έτος

(https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/educ_uoe_enra22/default/table?lang=en)

Το ολοένα αυξανόμενο ενδιαφέρον για τη προσχολική αγωγή και φροντίδα μπορεί να αποδοθεί στις κοινωνικές, δημογραφικές και οικονομικές αλλαγές της σύγχρονης εποχής. Ενδεικτικές αλλαγές είναι οι εξής: α) η αλλαγή στη σύσταση της οικογένειας όπως για παράδειγμα η ύπαρξη μεγάλου αριθμού μονογονεϊκών οικογενειών, β) η διαμόρφωση της αγοράς εργασίας όπου και οι δύο γονείς απασχολούνται, γ) η ενεργή επαγγελματική δράση των γυναικών - μητέρων σε σχέση με το παρελθόν, δ) η αύξηση του ορίου ηλικίας

συνταξιοδότησης που καθιστά αδύνατη τη συμμετοχή των κηδεμόνων στην ανατροφή των παιδιών καθώς και ε) η χορήγηση δωρεάν φοίτησης από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Προγράμματα ΕΣΠΑ).

Όλα τα παραπάνω καθώς και η παραδοχή ότι η προσχολική ηλικία αποτελεί θεμέλιο λίθο στην ομαλή ανάπτυξη της προσωπικότητας του παιδιού, έχουν τροποποιήσει τον τρόπο οργάνωσης της παιδικής μέριμνας. Έτσι, οι επιστήμονες υποστηρίζουν την ενδυνάμωση της προσχολικής αγωγής και φροντίδας (ECEC: Early Childhood Education and Care) λαμβάνοντας υπόψιν τους τα ατομικά αλλά και τα κοινωνικά οφέλη που προκύπτουν -στο άμεσο αλλά και στο απώτερο μέλλον- από την προσχολική αγωγή (Van Laere & Vandebroeck, 2017).

Τα αποτελέσματα της επιστημονικής έρευνας σε διάφορους κλάδους αναδεικνύουν ουσιαστικά οικονομικά, κοινωνικά, εκπαιδευτικά και αναπτυξιακά οφέλη από την έγκαιρη συμμετοχή του ατόμου σε υψηλής ποιότητας προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα. Ενδεικτικά τα οφέλη συνδέονται με υψηλότερες αποδοχές, ανώτερο μορφωτικό επίπεδο, βελτιωμένη κοινωνική ένταξη και καλύτερη υγεία, μεταξύ άλλων. Συνεπώς αυτά τα οφέλη δεν περιορίζονται μόνο στα εμπλεκόμενα παιδιά, αλλά επεκτείνονται και στη κοινωνία. (Vandebroeck, Lenaerts, & Beblavy, 2018).

Σύμφωνα με τη θεωρία του Piaget για τη γνωστική ανάπτυξη, η πρώιμη παιδική ηλικία είναι το “κατώφλι” στη κοινωνική ζωή και τη μάθηση. Με σημείο εκκίνησης αυτή τη θεωρία, μεταγενέστεροι παιδαγωγοί και ψυχολόγοι διατύπωσαν τις δικές τους θεωρίες στις οποίες δόθηκε έμφαση στην επιρροή του περιβάλλοντος. Σύμφωνα με τον ψυχολόγο U.Bronfenbrenner, όπως αναφέρει η Μαριδάκη - Κασσωτάκη (2004), το πλαίσιο (εννοώντας το οικολογικό περιβάλλον κάθε ανθρώπου) είναι καθοριστικής σημασίας για την εξέλιξη του ατόμου. Επίσης, ο Goleman (1998), σχετίζει το περιβάλλον και το παιδί υποστηρίζοντας πως η αλληλεπίδραση τους διαμορφώνει την ανάπτυξη του.

Καθώς η πρώιμη παιδική ηλικία έχει αποτελέσει πεδίο συστηματικής μελέτης και έχει επισημανθεί και η επίδραση του περιβάλλοντος, τονίζεται και η αξία του χώρου του παιδικού σταθμού. Η προσχολική αγωγή αποτελεί μια σπουδαία διαδικασία κατά την οποία το παιδί εξελίσσεται, αναπτύσσεται και βελτιώνει τις ικανότητές του, καλλιεργεί την αυτονομία και την αυτοεκτίμησή του, παράγοντας με αυτό τον τρόπο σχέσεις με το κοινωνικό του περιβάλλον (Ντολιοπούλου, 2002).

Το σχολείο ως μέρος του εκπαιδευτικού συστήματος καλείται να πραγματοποιεί τους παιδαγωγικούς του σκοπούς αλλά και όσους αφορούν τη καθημερινή σχολική πραγματικότητα καθώς συμβάλλουν στη κοινωνική μάθηση (Σαΐτης, 2007). Ο ρόλος του παιδικού σταθμού, ως πρώτο σύστημα αγωγής του παιδιού, είναι να παρέχει ένα ασφαλές περιβάλλον, με πολλές ευκαιρίες για γνώση σύμφωνα με τα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες της ηλικίας.

Η σημασία της προσχολικής αγωγής τονίζεται και στη σχετική μελέτη που διεξήγαγε η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή της Ελλάδος (Ο.Κ.Ε.). Σύμφωνα με τη μελέτη αυτή (Ο.Κ.Ε, 2007) , “ η προσχολική αγωγή στοχεύει στην ανάπτυξη δεξιοτήτων που θα διευκολύνουν τα παιδιά να διαχειρίζονται τις καταστάσεις που συναντούν στο περιβάλλον τους, να αλληλοεπιδρούν με ενήλικες και συνομήλικους, να είναι αυτόνομα και να λαμβάνουν πρωτοβουλίες. Παράλληλα, η προσχολική αγωγή προσφέρει στα παιδιά έναν επιπλέον χώρο ανάπτυξης εκτός από αυτόν της οικογένειας, δηλαδή αυτόν της ομάδας παιδιών, επιτρέποντάς τους να επαναπροσδιορίζουν έννοιες και ρόλους, να συνεργάζονται και να ανταλλάσσουν σκέψεις μέσα στην ομάδα των ομηλικών τους.” Μάλιστα, η Ο.Κ.Ε. κρίνει απαραίτητο η προσχολική αγωγή να καλύπτει τις παρακάτω ανάγκες: - Ανάγκη για κοινωνικοποίηση - Συναισθηματικές ανάγκες - Επικοινωνία, εξέλιξη του λόγου - Αντισταθμιστική αγωγή - Ένταξη των παιδιών με δυσκολίες και ειδικές ανάγκες - Προετοιμασία των παιδιών για την υποχρεωτική εκπαίδευση.

Μέσα στο Πρότυπο Κανονισμό Λειτουργίας (ΦΕΚ 4249/Β/2017, 2017) που προαναφέρθηκε στο πρώτο κεφάλαιο, στο άρθρο 2 αναγράφεται ότι οι Παιδικοί, Βρεφικοί και Βρεφονηπιακοί Σταθμοί αποτελούν κυρίως δομές αγωγής και διαπαιδαγώγησης για παιδιά προσχολικής ηλικίας με στόχο:

- Να παρέχουν προσχολική αγωγή και διαπαιδαγώγηση σύμφωνα με τα πλέον σύγχρονα επιστημονικά δεδομένα.
- Να βοηθούν τα παιδιά να αναπτυχθούν σωματικά, νοητικά, συναισθηματικά και κοινωνικά.
- Να ευαισθητοποιούν τους γονείς πάνω σε θέματα σύγχρονης παιδαγωγικής και ψυχολογίας, προσφέροντάς τους πληροφόρηση και καθοδήγηση.
- Να βοηθούν τα παιδιά προσχολικής ηλικίας στην ομαλή μετάβασή τους από το οικογενειακό στο σχολικό περιβάλλον, αλλά και στο ευρύτερο κοινωνικό και εκπαιδευτικό πλαίσιο.
- Να παρέχουν ημερήσια διατροφή και φροντίδα στα παιδιά που φιλοξενούν τηρώντας τους κανόνες υγιεινής κι ασφάλειας.

- Να διευκολύνουν τους εργαζόμενους και τους άνεργους γονείς.

Έπειτα, στο άρθρο 10 αναγράφεται πως το ημερήσιο πρόγραμμα δημιουργικής απασχόλησης έχει ως γνώμονα την αρμονική ψυχοσωματική ανάπτυξη των παιδιών. Πιο συγκεκριμένα στη παράγραφο 4 καθορίζεται το παιδαγωγικό πρόγραμμα του Σταθμού όπου ο σχεδιασμός του γίνεται “...λαμβάνοντας υπόψη τη μοναδικότητα, τις ανάγκες, τα ενδιαφέροντα κάθε παιδιού, αλλά και τα χαρακτηριστικά κάθε ηλικίας. Βασίζεται στην παιδοκεντρική προσέγγιση και ο παιδαγωγός οφείλει να σέβεται τις ατομικές, κοινωνικές και πολιτισμικές διαφορές των παιδιών και των οικογενειών τους.” Συνεπώς, δεν έχει ορισθεί ένα ενιαίο παιδαγωγικό πρόγραμμα για όλους τους βρεφονηπιακούς σταθμούς, ωστόσο οι φορείς στους οποίους ανήκουν, σχεδιάζουν και εκτελούν προγράμματα που ανταποκρίνονται στις ανάγκες και τα ξεχωριστά τοπικά χαρακτηριστικά (Μουσένα, 2021).

Η κάλυψη των βιολογικών αναγκών των παιδιών αυτής της ηλικίας είναι ο πρώτος καθοριστικός παράγοντας στη διαμόρφωση του παιδαγωγικού προγράμματος ενός βρεφονηπιακού σταθμού. Τα παιδιά καλούνται να εμπιστευθούν και να νοιώσουν οικεία και ασφαλή στο χώρο ώστε να μπορέσουν να φάνε, να κοιμηθούν κα, καθημερινή ρουτίνα που μέχρι τη στιγμή εγγραφής τους στο σταθμό τη κάλυπτε η οικογένεια τους. Αφού λάβουν την απαραίτητη φροντίδα, τότε μπορούν να συμμετέχουν και σε άλλες παιδαγωγικές δραστηριότητες.

Στο χώρο του βρεφονηπιακού σταθμού, οι δημιουργικές καλλιτεχνικές δραστηριότητες που προτείνονται όπως ο χορός, η μουσική, η ζωγραφική, το θεατρικό παιχνίδι - κουκλοθέατρο αλλά και τα τραγούδια, τα παραμύθια και οι ιστορίες ευχαριστούν τα μικρά παιδιά και τους δίνουν τη δυνατότητα να εκφραστούν ελεύθερα και να ανακαλύψουν με βιωματικό τρόπο τη γνώση (Μπέλλου - Μυλωνά & Σιδηροπούλου, 2006). Επίσης ο υλικοτεχνικός εξοπλισμός που προσφέρεται αλλά και η διαμόρφωση του χώρου είναι ασφαλή, κατάλληλα για την ηλικιακή ομάδα που απευθύνονται, ευνοούν την αυτοεξυπηρέτηση, την ανάπτυξη της δημιουργικότητας και την συνεργασία με τους συνομηλίκους.

Ένα οργανωμένο και σωστά δομημένο πρόγραμμα μέσα σε ένα λειτουργικό περιβάλλον μπορεί να προσφέρει στα παιδιά πολύτιμες γνώσεις μέσα από εκπαιδευτικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες. Κατά τη προσχολική ηλικία επιτελούνται βασικές νοητικές διεργασίες οι οποίες θα αποτελέσουν βάση για την οικοδόμηση της γενικότερης νοημοσύνης των παιδιών. Αναπτύσσονται κινητικές δεξιότητες, ξεκινά και ενισχύεται η χρήση του λόγου ως μέσο έκφρασης και επικοινωνίας, δημιουργούνται σχέσεις με συνομηλίκους αλλά και με

άτομα αναφοράς. Σύμφωνα με τον κλάδο των νευροεπιστημών, οι «ποιοτικές» αλληλεπιδράσεις που έχει το άτομο με το περιβάλλον, διεγείρουν τις συνάψεις των νευρώνων, οδηγώντας στη βέλτιστη αρχιτεκτονική του εγκεφάλου και δημιουργώντας έτσι τη βάση για οποιαδήποτε μελλοντική διαδικασία μάθησης (Millei & Mikko, 2016). Για τους λόγους αυτούς το περιβάλλον πρέπει να παρέχει ποσότητα και ποιότητα ερεθισμάτων, ώστε να επιτυγχάνεται η μέγιστη αποδοτικότητα.

1.1.4 Ο ρόλος του παιδαγωγού προσχολικής αγωγής

Ο ρόλος του παιδαγωγού είναι πολυδιάστατος και εξαιρετικά σημαντικός καθώς μετά την οικογένεια επηρεάζει ουσιαστικά την εξέλιξη των παιδιών. Ξεκινώντας από την ετυμολογία της λέξης παιδαγωγός, που προκύπτει από το ουσιαστικό παιδί και το ρήμα άγω δηλαδή οδηγώ, γίνεται αντιληπτό ότι ο ενήλικας έχει το ρόλο του καθοδηγητή προς τη γνώση. Συνεπώς αυτός ο ρόλος προϋποθέτει ακαδημαϊκή και επαγγελματική κατάρτιση αλλά και μέγιστη συναισθηματική διαθεσιμότητα. Όπως αναφέρει ο Κιτσαράς (1988) την άποψη αυτή ενστερνίζεται και ο Spranger όπου στο σύγγραμμά του “Ο γεννημένος παιδαγωγός” υποστηρίζει ότι ο παιδαγωγός οφείλει να διακατέχεται από αγάπη για το παιδί και φυσικά από ένα “έμφυτο παιδαγωγικό ταλέντο”.

Ο παιδαγωγός ως επαγγελματίας πρέπει πρωτίστως να είναι ενεργός ακροατής, δηλαδή να αφουγκράζεται αρχικά τις ανάγκες των παιδιών κι έπειτα των οικογενειών τους, του εργασιακού τους περιβάλλοντος αλλά και της κοινωνίας. Η θέση του είναι περίπλοκη και προϋποθέτει ποικιλία δεξιοτήτων «να γνωρίζει, να είναι, να βιώνει και να ενεργεί» (Goodfellow 2001, Miller, Dalli, & Urban 2012 όπως αναφέρεται στο Harwood & Tukonic 2016).

Τα καθήκοντα του παιδαγωγικού προσωπικού παρουσιάζονται ενδεικτικά στο άρθρο 13 του πρότυπου κανονισμού λειτουργίας των βρεφονηπιακών σταθμών.

Το Παιδαγωγικό Προσωπικό:

α) Φροντίζει για τη σωστή ψυχοσωματική υγεία και ψυχοκινητική εξέλιξη των παιδιών με εξατομίκευση του ημερήσιου προγράμματος, ανάλογα με την ηλικία και τις ανάγκες τους. Απασχολεί τα παιδιά σύμφωνα με το ημερήσιο πρόγραμμα απασχόλησης.

- β) Εισηγείται τις ανάγκες εφοδιασμού των αιθουσών για την εφαρμογή του προγράμματος με είδη (παιχνίδια, είδη καθαριότητας κ.λπ.).
- γ) Βοηθά τα φιλοξενούμενα παιδιά για την ικανοποίηση των ατομικών τους αναγκών. Παρακολουθεί τη διατροφή και καθαριότητά τους, ενθαρρύνοντας την αυτοεξυπηρέτησή τους.
- δ) Ενημερώνει τους αρμοδίους και τον/την Παιδιάτρο για κάθε ύποπτο σχετικά με την υγεία τους περιστατικό.
- ε) Τηρεί βιβλίο παρουσίας των παιδιών και ενημερώνει αρμοδίως για τις καθυστερήσεις παιδιών στην προσέλευσή τους ή στις απουσίες τους.
- στ) Λόγω της άμεσης επαφής του με τα παιδιά, προσφέρει σε αυτά με υπομονή και στοργή όλες τις δυνατότητες για να αναπτύξουν την προσωπικότητά τους, επιδιώκοντας συνεχώς να δημιουργήσουν σ' αυτά ικανότητα συγκέντρωσης, αυτενέργειας, εμπιστοσύνη στον εαυτό τους και στις προσωπικές δυνατότητές τους. Σε καμία περίπτωση και για οποιοδήποτε λόγο δεν επιτρέπεται η λεκτική, ψυχολογική και σωματική βία, η προσβολή της προσωπικότητάς τους και η σωματική τιμωρία.
- ζ) Ενημερώνει μία (1) φορά το μήνα τους γονείς για τη γενική, σφαιρική εξέλιξη του παιδιού τους και διατηρεί αρμονική σχέση και με τους δύο (2) γονείς.
- η) Ενημερώνει τους γονείς για τις δραστηριότητες των παιδιών και εκδηλώσεις του Σταθμού.

Η σύνθεση όλων αυτών των στοιχείων του έργου του παιδαγωγού προσχολικής ηλικίας, οδηγεί σε ένα μεγάλο εύρος θεμάτων και δράσεων που είναι σπουδαία για το παρόν και το μέλλον όλων των παιδιών (Μουσένα, 2021).

Καταρχάς ο παιδαγωγός οφείλει να γνωρίζει τα αναπτυξιακά χαρακτηριστικά της βρεφικής και προσχολικής ηλικίας προκειμένου να μπορεί να σχεδιάζει το κατάλληλο παιδαγωγικό πρόγραμμα. Σύμφωνα με τη Ντολιοπούλου (2002) κατά τον Vygotsky το έργο του παιδαγωγού είναι να προγραμματίζει δράσεις εκπαιδευτικού θέματος, να καθοδηγεί, να υποστηρίζει, να διευκολύνει και να αξιολογεί τα παιδιά παίρνοντας και ο ίδιος μέρος στη μαθησιακή διαδικασία. Να δημιουργεί μία σειρά εμπειριών στα παιδιά μέσα “στη ζώνη επικείμενης ανάπτυξης” τους και να τα στρέφει προς την ανεξαρτησία και την αυτονομία τους.

Επιπλέον, οι δράσεις που σχεδιάζει και προτείνει ένας παιδαγωγός σε μία τάξη πρέπει να έχουν γνώμονα και την κάλυψη των αναγκών των παιδιών. Είναι πολύ σημαντικό να νιώσει

το παιδί πως ο ενήλικας ανταποκρίνεται στις ανάγκες του και το κατανοεί (Clark & Moss, 2010). Καλλιεργείται έτσι ένα κλίμα συναισθηματικής ασφάλειας και εμπιστοσύνης.

Στο χώρο του βρεφονηπιακού σταθμού συντονιστής είναι ο παιδαγωγός. Εκείνος είναι που παρατηρεί ένα συναίσθημα, προσπαθεί να το ερμηνεύσει, αναλύει τα αίτια που το προκάλεσαν, σχεδιάζει τους τρόπους αντιμετώπισης του θέματος που έχει προκύψει ή διαμορφώνει κατάλληλα το περιβάλλον προκειμένου να επέλθει εύκολα και ομαλά η επίλυσή του (Denham, Von Shalisch, Olthof, Kochanoff, & Caverly, 2002).

Με αυτό το τρόπο γίνεται αντιληπτό πως ο παιδαγωγός έχει και το ρόλο του παρατηρητή – ερευνητή. Όπως κάθε επαγγελματίας έτσι και ο παιδαγωγός οφείλει να αναστοχάζεται προκειμένου να καταγράφει την ανάπτυξη των παιδιών αλλά και να βελτιώνει τη δική του παιδαγωγική δράση. Ως ερευνητής (Κατσαρού και Τσάφος, 2003) παρατηρεί και συγκεντρώνει τα δεδομένα που προκύπτουν στη τάξη, ώστε να προσεγγίσει καλύτερα τα παιδιά, να θέσει στόχους, να αξιολογήσει τη πρόοδο τους, να αναπροσαρμόσει τις μεθόδους του, να επικοινωνεί ουσιαστικά με τους γονείς και να οργανώνει το εκπαιδευτικό του έργο.

Μία ακόμη αρμοδιότητα του παιδαγωγού είναι η κατάλληλη διαμόρφωση του χώρου και ο εξοπλισμός του σταθμού με ενδεδειγμένα και ασφαλή υλικά για τα παιδιά. Και τα δύο αυτά στοιχεία επιδρούν αποτελεσματικά στην ποιότητα του ημερήσιου παιδαγωγικού προγράμματος. Ταυτόχρονα η επιμόρφωση του και η πληροφόρηση του για νέες προσεγγίσεις στη παιδαγωγική επιστήμη κρίνονται απαραίτητες προκειμένου να μπορεί να εντάξει και να υλοποιήσει καινοτόμες δράσεις προς όφελος των παιδιών. Οι σύγχρονοι παιδαγωγοί που επιμορφώνονται μπορούν να εφαρμόζουν ξεχωριστές παιδαγωγικές πρακτικές που ενισχύουν την ανάπτυξη των παιδιών ανάλογα με τις ατομικές τους ανάγκες και χαρακτηριστικά (Δημητρίου - Χατζηνεοφύτου, 2009).

Στο πλαίσιο της προσχολικής αγωγής σημαντική είναι η σχέση που δημιουργείται μεταξύ των παιδαγωγών και των γονέων (Καρτασίδου, Λιώνη και Μακρή 2001). Τα καθήκοντα των παιδαγωγών περιλαμβάνουν την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση των γονέων σε θέματα που αφορούν την αγωγή των παιδιών τους (Ταφλανίδου, 2015). Όπως ήδη αναφέρθηκε, στο κανονισμό λειτουργίας των βρεφονηπιακών σταθμών διατυπώνονται δύο υποχρεώσεις προς τους γονείς που αφορούν τη συχνή ενημέρωσή τους για την εξέλιξη του παιδιού αλλά και για τις γενικότερες δράσεις του σταθμού (εκδηλώσεις κλπ). Τονίζεται έτσι η αναγκαιότητα για την ύπαρξη και τη διατήρηση επικοινωνίας με την οικογένεια και τη προώθηση της γονεϊκής εμπλοκής.

Όλα τα παραπάνω αναδεικνύουν ότι οι παιδικοί σταθμοί είναι οργανισμοί όπου

το παιδαγωγικό προσωπικό έχει σημαντικό ρόλο με πολλές αρμοδιότητες καθώς είναι υπεύθυνο σχεδόν για το σύνολο των λειτουργιών των σταθμών. Το έργο των παιδαγωγών δε περιορίζεται σε ένα μόνο τομέα αλλά έχει πολλές διαστάσεις με βασικό στόχο τη σωστή διαπαιδαγώγηση και προετοιμασία των παιδιών για την μετάβαση τους στην υποχρεωτική εκπαίδευση.

1.2.1 Ο ρόλος της Οικογένειας

Η λέξη οίκος και το γένος συνθέτουν την ετυμολογική προέλευση της λέξης οικογένεια. Οικογένεια ονομάζεται μια ομάδα ατόμων που συνδέονται μεταξύ τους με φυσικούς και νόμιμους δεσμούς, οι οποίοι διαμένουν κάτω από την ίδια στέγη και βασικός σκοπός τους είναι η διαίωνιση του ανθρώπινου είδους (Τσαρδάκης,1993). Η οικογένεια στοχεύει πρωτίστως στην ικανοποίηση των συναισθηματικών και βιολογικών αναγκών των μελών της αλλά και στη μεταλαμπάδευση των αξιών και του ήθους από γενιά σε γενιά (Ζαφείρης, Α.Ε. & Μουζακίτης, Χ.,1999).

Ο τρόπος οργάνωσης και η λειτουργία μιας κοινωνίας καθώς και οι νόμοι (άγραφοι και μη) που διέπουν τους ανθρώπους αυτής, επιφέρουν αλλαγές στο θεσμό της οικογένειας. Η μορφή της οικογένειας αλλάζει διαρκώς με το πέρασμα των χρόνων τόσο ως προς την ποσοτική, όσο και ως προς την ποιοτική σύστασή της. Οι κοινωνικοοικονομικές συνθήκες της κοινωνίας προκαλούν αλλαγές στο θεσμό της οικογένειας και συμβάλλουν στη σύνθεση ποικίλων τύπων οικογένειας (Μαράτου- Αλιμπράντη, 1999). Στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία οι δημοφιλέστερες μορφές οικογένειας είναι : η πυρηνική οικογένεια, η μονογονεϊκή οικογένεια, η οικογένεια με υιοθετημένα παιδιά, η οικογένεια διπλής σταδιοδρομίας και η οικογένεια από ομόφυλα ζευγάρια. Πιο αναλυτικά η πυρηνική οικογένεια, η οποία αποτελεί τη συνηθέστερη μορφή οικογένειας απαρτίζεται από τους γονείς τα παιδιά και τα ευρύτερα συγγενικά πρόσωπα. Εν συνεχεία η μονογονεϊκή οικογένεια, είναι η οικογένεια η οποία αποτελείται από μόνο ένα γονέα και τα παιδιά. Ένας εναλλακτικός τρόπος για τη δημιουργία οικογένειας είναι η υιοθεσία. Την οικογένεια με υιοθετημένα παιδιά την συναντάμε πλέον πιο συχνά στη σύγχρονη κοινωνία. Η οικογένεια διπλής σταδιοδρομίας ονομάζεται η οικογένεια η οποία δημιουργείται από το δεύτερο γάμο του ενός ή και των δυο γονέων. Μέλη της διπλής οικογένειας αποτελούν οι γονείς και τα παιδιά από τους προηγούμενους γάμους αλλά και τα παιδιά του καινούργιου αυτού δεσμού (Βουτσέλα, 2016). Ολοκληρώνοντας τις μορφές οικογένειας συναντάμε την οικογένεια από ομόφυλα ζευγάρια. Η δημιουργία της οικογένειας

αυτής, αποτελείται από άτομα του ίδιου φύλου είτε μέσω γάμου (εφόσον γίνεται σε χώρα που είναι επιτρεπτός) είτε μέσω σύμφωνο συμβίωσης (Χατζητρύφων - Παπαζήση, 2017).

Σε κάθε μορφή οικογένειας όμως, ο ρόλος της οικογένειας για ένα παιδί από τη γέννησή του ως την ενηλικίωσή του παραμένει καθοριστικός, καθώς εντός της οικογένειας αναπτύσσεται βιολογικά, συναισθηματικά και γνωστικά. Οι γονείς είναι οι αρχιτέκτονες του συστήματος που ονομάζεται η οικογένεια. Αυτοί ορίζονται υπεύθυνοι για την οριοθέτηση της οικογένειας γενικότερα και ειδικότερα, για τον καθορισμό της συμπεριφοράς των μελών της αλλά και για το γενικότερο τρόπο λειτουργίας της. Η οικογένεια αποτελεί την πρώτη κοινωνική ομάδα ένταξης στη ζωή του ανθρώπου. Εντός της οικογένειας αναπτύσσονται οι πρώτοι γεροί και δομημένοι δεσμοί για το παιδί, που του δημιουργούν τις πρώτες του εμπειρίες και αλληλεπιδράσεις. Μέσω της οικογένειας το παιδί δέχεται τις πρώτες επιδράσεις, ανατρέφεται, διαπαιδαγωγείται, κοινωνικοποιείται και λαμβάνει εφόδια τα οποία θα είναι αρωγός και στη μετέπειτα ζωή του (Μετοχιανακάκης, 2000). Η οικογένεια είναι οι πρώτοι άνθρωποι που το παιδί δημιουργεί φυσικούς στενούς δεσμούς. Με τους γονείς δημιουργείται έτσι μια σχέση εξάρτησης, καθώς εκείνοι είναι οι αποκλειστικά υπεύθυνοι για τη επιβίωσή του (Κατέβας, 1999). Συχνά η σχέση του γονέα με το παιδί χαρακτηρίζεται υπερπροστατευτική, εξαρτημένη και ταυτόχρονα απαιτητική. Συγκεκριμένα, η μητέρα εκ φύσεως γνωρίζει πως να βρεθεί κοντά στο παιδί της χωρίς να έχει κάποια διανοητική επίγνωση για το έργο της. Αφενός η προσήλωση και η αφοσίωσή της τη βοηθούν ώστε να ενισχύσει τις πρώιμες φάσεις και την ανατροφή του παιδιού. Ο πατέρας αφετέρου, ενσαρκώνει ένα εξίσου σημαντικό ρόλο ως υποστηρικτής αρχικά στη σύντροφό του, ενώ σταδιακά και όσο μεγαλώνει το παιδί αρχίζει να δένεται και να δημιουργείται ένας δεσμός μεταξύ πατέρα και παιδιού. Ο δεσμός αυτός στη νηπιακή ηλικία του παιδιού, είναι πολύ πιθανόν να αποκτήσει μεγαλύτερη σημασία ακόμη και από τη μητέρα (Βιννικότ, 1976).

Η οικογένεια αποτελεί το πρωταρχικό πλαίσιο ανάπτυξης του ατόμου και έρχεται σε επαφή με τις πρώτες του εμπειρίες και ερεθίσματα αντίστοιχα. Έχοντας ένα συγκεκριμένο κοινωνικοοικονομικό και πολιτισμικό επίπεδο η οικογένεια επηρεάζει την ψυχολογία του παιδιού και διαμορφώνει γνώσεις, πρότυπα, συμπεριφορές, στάσεις αλλά και συγκεκριμένους κανόνες και αξίες, τα οποία αποτελούν την ταυτότητα της κάθε οικογένειας. Επιπλέον αποτελεί το “πρότυπο” μέσα στο οποίο το παιδί διαμορφώνει το χαρακτήρα αλλά και την προσωπικότητά του (Μυλωνάκου - Κεκέ, 1999 & 2006). Έτσι λοιπόν παρατηρούμε ότι οι γονείς έχουν μεγάλη επιρροή και συνεπώς μεγαλύτερη ευθύνη έναντι των παιδιών τους, διότι η δική τους συμπεριφορά και ο τρόπος που λειτουργούν μέσα στην οικογένεια ρυθμίζουν

ολόκληρο τον ψυχισμό του παιδιού, ο οποίος θα ακολουθεί το παιδί - άνθρωπος - σε όλη του τη ζωή (Μυλωνάκου - Κεκέ, 1999). Σύμφωνα με τον Bowlby και την Ainsworth, το αίσθημα ασφάλειας και εμπιστοσύνης που αποκτά το παιδί από το οικογενειακό περιβάλλον είναι το ίδιο με το οποίο θα πορευτεί και θα θέσει βάσεις για τις διαπροσωπικές του σχέσεις στην ενήλικη πια ζωή του (Dunn,1999). Η σχέση γονέα και παιδιού χαρακτηρίζεται ως μια παιδαγωγική σχέση καθώς "οι γονείς είναι οι πρώτοι παιδαγωγοί του παιδιού, οι πρώτοι δάσκαλοί του" (<https://kerentzis.blogspot.com/2010/11/27.html>) Η οικογένεια λειτουργεί σαν ένα "άτυπο σχολείο" βοηθώντας κατά αυτόν τον τρόπο το παιδί να θέσει βάσεις για την εξέλιξη της ανάπτυξής του σε όλα τα επίπεδα (μυλωνάκου - Κεκέ, 2006). Κάθε στιγμή του παιδιού μέσα στο πλαίσιο της οικογένειας έχει εκπαιδευτικό χαρακτήρα, καθώς οι γονείς αποτελούν το πρότυπο μέσα στα μάτια των παιδιών, είναι οι πρώτοι τους παιδαγωγοί και φροντιστές μέχρι την επαφή τους με τον εξωτερικό κόσμο και τις αλληλεπιδράσεις που φέρει αυτός σε κάθε κοινωνικό ον (Λαλούμη - Βιδάλη,2008). Η αλληλεπίδραση όμως των μελών της οικογένειας, στηρίζεται κυρίως στη επικοινωνία. Άλλωστε η οικογένεια είναι αυτή που δομεί την ομαλή κοινωνικοποίηση του παιδιού. Όσο πιο ασφαλές και σίγουρο νιώθει το παιδί μέσα στην οικογένειά του τόσο ευκολότερα θα προσαρμοστεί, θα δραστηριοποιηθεί και θα κοινωνικοποιηθεί με το κοινωνικό του περίγυρο στο μέλλον (<https://kerentzis.blogspot.com/2010/11/27.html>).

Εξίσου σημαντικό ρόλο διαδραματίζει η οικογένεια και στη σχέση του παιδιού με το σχολικό περιβάλλον, επηρεάζοντας τόσο τις ακαδημαϊκές επιδόσεις όσο και την συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη καθώς ευρύτερα και το σύστημα αξιών του (Μυλωνάκου - Κεκέ, 2006).

1.2.2 Οι σχέσεις μεταξύ γονέων/κηδεμόνων και παιδαγωγών

Η ύπαρξη σχέσης μεταξύ οικογένειας και παιδαγωγών στη προσχολική αγωγή είναι αποτέλεσμα της κοινής τους εργασίας για την επίτευξη του στόχου τους ο οποίος είναι η ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού. Μία αμοιβαία και ισορροπημένη σχέση γονέων και παιδαγωγών επηρεάζει θετικά τη μάθηση στη προσχολική ηλικία (Kingore, 2010).

Για να υπάρξει μεταξύ των εμπλεκόμενων ουσιαστική σχέση θα πρέπει να είναι επιθυμητή η γονεϊκή εμπλοκή. Η συμμετοχή των γονέων στην εκπαίδευση των παιδιών τους είναι μία στάση η οποία δεν αρκεί να εκφράζεται μόνο από την οικογένεια αλλά και να ενισχύεται από το σχολείο. Πρόκειται για μία πολυδιάστατη έννοια με μεγάλο εύρος και

σύμφωνα, με τους Edwards, Sheridan και Knoche (2010), μπορεί να αφορά οποιαδήποτε από τις διάφορες ενέργειες, με τις οποίες οι γονείς, συμμετέχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία. Το παρόν κεφάλαιο εστιάζει στη συνεργασία και την επικοινωνία μεταξύ γονέων / κηδεμόνων και παιδαγωγών.

Γονείς και παιδαγωγοί είναι το ενήλικο περιβάλλον των παιδιών το οποίο φέρει την ευθύνη για την εξασφάλιση των κατάλληλων συνθηκών προκειμένου να λάβουν σωστή διαπαιδαγώγηση. Καθώς και τα δύο περιβάλλοντα εργάζονται για τον ίδιο σκοπό είναι λογικό να αλληλοεπιδρούν, επικοινωνώντας, υποστηρίζοντας και βοηθώντας το ένα το άλλο. Όπως κάθε ανθρώπινη σχέση έτσι και αυτή επιτυγχάνεται μέσω της επικοινωνίας και έχοντας χαρακτηριστικά τα οποία είναι αναγκαία για να είναι αποδοτική και να έχει οφέλη για όλους τους εμπλεκόμενους. Τέτοια χαρακτηριστικά είναι η αποδοχή, η εμπιστοσύνη, ο σεβασμός και η κατανόηση.

Η επικοινωνία είναι ένας βασικός παράγοντας της σχέσης οικογένειας – παιδαγωγών όπου και οι δύο χρειάζεται να τη προσεγγίσουν μέσα από την αξία της συνεργασίας, της αλληλοπροσφοράς και της συνέχειας (Σακελλαρίου, 2004). Με τη παραδοχή της σπουδαιότητας της συνεργασίας σχολείου και οικογένειας και στη προσπάθεια διερεύνησης των επικοινωνιακών σχέσεων μεταξύ διαφορετικών συστημάτων, διαμορφώθηκαν μοντέλα τα οποία εξυπηρετούν τη μελέτη αυτής της πολύπλοκης διαδικασίας (Μυλωνάκου – Κεκέ, 2009).

Κρίνεται αναγκαίο για την καλύτερη κατανόηση του θέματος να παρουσιασθούν τα μοντέλα που έχουν προταθεί για τη σχέση σχολείου και οικογένειας, τα οποία έχουν αποτελέσει και τη βάση για την εκπόνηση πολλών παιδαγωγικών και κοινωνικών ερευνών.

Το πρώτο θεωρητικό μοντέλο που αναγνωρίζει την ύπαρξη αλληλεπίδρασης μεταξύ των συστημάτων είναι το **βιο - οικοσυστημικό του Bronfenbrenner**. Το μοντέλο αυτό μετονομάστηκε από οικοσυστημικό σε βιο-οικοσυστημικό γιατί αποδέχεται την επιρροή εκτός των περιβαλλοντικών και των βιολογικών παραγόντων στην ανάπτυξη του ατόμου. Βασίζεται στην αρχή ότι ο άνθρωπος σε όλη τη διάρκεια της ζωής του αποτελεί μέλος πολλών και διαφορετικών συστημάτων που σχετίζονται αμοιβαία και τα οποία ασκούν επιρροή στην εξέλιξη του. Διαχωρίζει τα συστήματα σε πέντε κατηγορίες : α) τα μικροσυστήματα, που αφορούν το άμεσο περιβάλλον του παιδιού όπως είναι το σχολείο και η οικογένεια, β) το μεσοσύστημα, στο οποίο τοποθετούνται οι σχέσεις μεταξύ των μικροσυστημάτων, γ) το εξωσύστημα, όπου ανήκουν το κράτος, τα μέσα επικοινωνίας, κοινωνικές οργανώσεις κ.α, δ) το μακροσύστημα, που αφορά πολιτικές, κοινωνικές και πολιτισμικές αξίες και ε) το

χρονosύστημα που εκφράζει τη χρονική παράμετρο που υπάρχει σε όλα τα παραπάνω συστήματα. Συνεπώς, ο βρεφονηπιακός σταθμός και η οικογένεια ανήκουν στα πρώτα μικροσυστήματα που επηρεάζουν ουσιαστικά την ανάπτυξη του παιδιού. Η αλληλεπίδραση μεταξύ τους θεωρείται επιθυμητή και αυτονόητη (Γεωργίου 2000, Μυλωνάκου – Κεκέ 2006).

Το επόμενο θεωρητικό μοντέλο ονομάζεται **σφαιρικό ή μοντέλο των επικαλυπτόμενων σφαιρών επιρροής της Epstein**. Κι εδώ αναγνωρίζεται η επίδραση που ασκεί στην ανάπτυξη του παιδιού η σχέση μεταξύ σχολείου και οικογένειας εντάσσοντας όμως και τη κοινότητα. Τα τρία αυτά περιβάλλοντα (σφαίρες) μπορούν να ενεργούν μαζί και χωριστά, αλληλοσυμπληρώνοντας κι έχοντας ως κοινό σημείο αναφοράς το παιδί. Υποστηρίζει ότι η συνεργασία ανάμεσα στο σχολείο, την οικογένεια και την κοινότητα μπορεί να επιφέρει βελτιώσεις στο σχολικό κλίμα με ποικίλα οφέλη για όλους τους εμπλεκόμενους (Epstein & Sheldon, 2002).

Έπειτα ακολουθεί το **μοντέλο σχέσεων οικογένειας - σχολείου των Ryan & Adams** το οποίο έχει και αυτό συστημικό προσανατολισμό και επικεντρώνεται στο παιδί – μαθητή. Συγκεκριμένα εστιάζει στα προσωπικά χαρακτηριστικά του παιδιού, στα μέλη του άμεσου περιβάλλοντος του και στις διαπροσωπικές σχέσεις που αναπτύσσει το παιδί και μελετά πως επιδρούν όλοι αυτοί οι παράγοντες στην εξέλιξη του στο σχολικό και κοινωνικό περιβάλλον. Οι παράγοντες αυτοί ιεραρχούνται σε έξι επίπεδα και όλοι επηρεάζουν και επηρεάζονται από τους υπόλοιπους. Οι παράγοντες αυτοί επιδρούν με διαφορετική ένταση ο καθένας στη συμπεριφορά και στις επιδόσεις του παιδιού και αυτό εξαρτάται από το βαθμό εγγύτητας των επιπέδων που βρίσκονται (Μυλωνάκου-Κεκέ, 2009).

Στη συνέχεια, το **μοντέλο της γονεϊκής εμπλοκής των Hoover-Dempsey και Sandler** επικεντρώνεται στους γονείς κι εξετάζει τους παράγοντες που τους ωθούν να συμμετέχουν στη σχολική ζωή του παιδιού. Οι παράγοντες ποικίλλουν και διαχωρίζονται σε πέντε επίπεδα. Το πρώτο επίπεδο αφορά προσωπικά χαρακτηριστικά της οικογένειας που επηρεάζουν τη συμμετοχή των γονέων στις σχέσεις με το σχολείο. Στο δεύτερο επίπεδο εντάσσονται οι τρόποι που επιλέγουν να εμπλακούν οι γονείς ενώ στο τρίτο οι μέθοδοι που εφαρμόζουν ώστε να ενισχύσουν τα θετικά στοιχεία του παιδιού. Το τέταρτο επίπεδο αφορά τις ιδιότητες των μαθητών που οδηγούν στη σχολική πρόοδο ενώ το πέμπτο επικεντρώνεται στις επιδόσεις των παιδιών.

Τέλος, το πιο πρόσφατο είναι το **μοντέλο της συνεκπαίδευσης της Μυλωνάκου – Κεκέ**. Το μοντέλο αυτό προτείνει τη σύμπραξη των τριών συστημάτων, του σχολείου, της

οικογένειας και της κοινότητας, για τη δημιουργία υψηλών προδιαγραφών στην εκπαιδευτική διαδικασία με στόχο τη συνεχή βελτίωση κι εξέλιξη των ατόμων. Πρόκειται για ένα μοντέλο με κοινωνικοπαιδαγωγικό προσανατολισμό που στοχεύει να παρέχεται αγωγή κι εκπαίδευση στους μαθητές, αλλά και σε όλα τα άτομα που έρχονται σε επαφή με τη σχολική κοινότητα. Ο κοινωνικοπαιδαγωγικός προσανατολισμός επιδιώκει τη μετεξέλιξη της επικοινωνίας μεταξύ των τριών συστημάτων σε συνεργατικό δίκτυο, το οποίο θα μπορεί να προλαμβάνει και να αντιμετωπίζει όποια θέματα προκύπτουν στο σχολικό περιβάλλον, ιδιαίτερα στις σύγχρονες συνθήκες της κοινωνικής πραγματικότητας που τα θέματα αυτά ποικίλλουν και αυξάνονται συνεχώς. (Μυλωνάκου – Κεκέ, 2017).

Σε όλα τα μοντέλα που αναφέρθηκαν, παρά την ποικιλία των παραμέτρων που συμπεριλαμβάνει το κάθε ένα, είναι σαφής η παραδοχή της αλληλεπίδρασης μεταξύ σχολείου και οικογένειας και η επιρροή της στην ανάπτυξη του ατόμου. Συνεπώς, μπορούν να συμβάλλουν σημαντικά στο σχεδιασμό παιδαγωγικών στρατηγικών που ενισχύουν τη συνεργασία βρεφονηπιακού σταθμού και οικογένειας.

1.2.3 Η σπουδαιότητα της συνεργασίας βρεφονηπιακού σταθμού και οικογένειας

Στη σημερινή εποχή, όπως όλα τα εκπαιδευτικά προγράμματα, έτσι και τα προγράμματα προσχολικής αγωγής αποστασιοποιούνται από παλαιά πρότυπα και εκσυγχρονίζονται. Τα παλαιότερα χρόνια η συνεργασία σχολείου και οικογένειας ήταν περιορισμένη και τα όρια των συστημάτων αυτών δεν προωθούσαν την αλληλεπίδραση. Τα τελευταία χρόνια όμως, χάρη στη παγκόσμια αναγνώριση της σπουδαιότητας της συνεργασίας οικογένειας και σχολείου και των θετικών αποτελεσμάτων που επιφέρει, ολοένα και περισσότερο εφαρμόζονται πρακτικές που ενισχύουν την επικοινωνία και τη συμμετοχή των γονέων στη παιδαγωγική διαδικασία.

Οι σχέσεις μεταξύ σχολείου και οικογένειας έχουν αποτελέσει αντικείμενο πολλών ερευνών μέχρι σήμερα. Τα ευρήματα τους, τονίζουν τη θετική επίδραση της συνεργασίας γονέων και παιδαγωγών στην ανάπτυξη των παιδιών και προβάλλουν την ύπαρξη πολλαπλών θετικών αποτελεσμάτων για την εκπαιδευτική διαδικασία, τους παιδαγωγούς και τους γονείς. Προκειμένου να ωφεληθούν όλοι οι εμπλεκόμενοι απαιτείται η επικοινωνία μεταξύ σχολείου και οικογένειας να είναι παραγωγική και να χαρακτηρίζεται από συνέπεια, καθώς το βασικό της μέλημα είναι το παιδί ως άτομο (Κιρκιγιάννη, 2008).

Η συνεργασία μεταξύ οικογένειας και σχολείου είναι ωφέλιμη καθ' όλη τη διάρκεια της φοίτησης του παιδιού σε οποιαδήποτε βαθμίδα εκπαίδευσης. Η εμπλοκή των γονέων στη παιδαγωγική διαδικασία είναι εντονότερη τα πρώτα χρόνια της σχολικής ζωής του παιδιού και σταδιακά φθίνει. Έτσι η ηλικία του παιδιού και η συμμετοχή των γονέων και φαίνεται να είναι δύο μεταβλητές αντιστρόφως ανάλογες όπου όσο μικρότερη είναι η πρώτη τόσο μεγαλύτερη είναι η δεύτερη. Συνεπώς, στη προσχολική αγωγή, όπου τα παιδιά εξαρτώνται ολοκληρωτικά από τους ενήλικες, καθώς σε αυτό το στάδιο κατακτούν βασικές λειτουργίες όπως το βάδισμα, το λόγο κλπ, η ενεργή συμμετοχή των γονέων και η συνεργασία με τους παιδαγωγούς κρίνεται απαραίτητη.

Κατά τη διεξαγωγή της έρευνας αυτής και θέλοντας να αναδειχθεί ο πολύτιμος ρόλος της συνεργασίας του βρεφονηπιακού σταθμού με την οικογένεια επιχειρείται η παράθεση κάποιων ερευνητικών αναφορών.

Όπως αναφέρει ο Γεωργίου (2000), σε έρευνά τους για τη συμμετοχή των γονέων στο σχολείο κατά τα πρώτα χρόνια οι Eccles & Harold (1993) επεσήμαναν ότι η ποιότητα στις σχέσεις γονέων και σχολείου επηρεάζει τη σχολική επιτυχία των παιδιών και των εφήβων αλλά και τη ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης. Στην ίδια κατεύθυνση βρίσκεται και η άποψη του Docking (1990), σύμφωνα με την Αρβανίτη-Παπαδοπούλου (2012), η οποία είναι πως «η μάθηση ενός παιδιού είναι πιθανότερο να βελτιωθεί, εάν όλοι οι σημαντικοί ενήλικοι στη ζωή του λάβουν σοβαρά υπόψη τους ο ένας τις απόψεις του άλλου». Συνεπώς, όσο πιο καλή είναι η σχέση μεταξύ γονέων και παιδαγωγών, τόσο καλύτερη θα είναι και η παρεχόμενη εκπαίδευση.

Έπειτα, οι γονείς μέσω της επικοινωνίας με το σχολείο είναι σε θέση να παρέχουν πληροφορίες για τα παιδιά τους τις οποίες οι παιδαγωγοί μπορούν να αξιοποιήσουν προκειμένου να σχεδιάσουν το παιδαγωγικό πρόγραμμα αποτελεσματικότερα αλλά και οι ίδιοι να τις συζητήσουν προκειμένου να τις ερμηνεύσουν σωστά (Συνώδη, 2015). Η συχνή επικοινωνία γονέων και παιδαγωγών προσφέρει πληροφορίες και στους δύο για τις δυνατότητες, τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα του παιδιού, και συμβάλλει θετικά στο καθορισμό κοινών στόχων, συναποφασίζοντας και ενισχύοντας τη μάθηση (Christenson & Sheridan, 2001).

Σύμφωνα με τη Μυλωνάκου – Κεκέ (2006) οφέλη από την ουσιαστική συνεργασία σχολείου και οικογένειας λαμβάνουν όλοι οι εμπλεκόμενοι δηλαδή τα παιδιά, οι γονείς και οι δάσκαλοι.

Όσον αφορά το παιδί, όπως αναφέρει η Patrikakou (2008), όταν οι γονείς παίρνουν μέρος στη μαθησιακή διαδικασία τόσο στο οικογενειακό όσο και στο σχολικό περιβάλλον, συμβάλλουν στην βελτίωση της γνώσης και της συμπεριφοράς. Μάλιστα τα αποτελέσματα διακρίνονται έντονα όταν η οικογένεια συμμετέχει στην εκπαιδευτική διαδικασία από τη προσχολική ηλικία (Bonci, 2011).

Οφέλη της εμπλοκής των γονέων καταγράφονται και στην ανάπτυξη του παιδιού στο συναισθηματικό και κοινωνικό τομέα (Henderson & Mapp, 2002). Τα παιδιά αντιλαμβάνονται από τη προσχολική ηλικία το σχολείο ως μία “προς τα άνω” προέκταση της οικογένειας (Βίννικοτ 1976), βλέποντας τους γονείς να σχετίζονται αρμονικά με το σχολικό περιβάλλον και αισθάνονται περισσότερη ασφάλεια, συναίσθημα εξαιρετικά σημαντικό για να υπάρξει εύφορη μαθησιακή διαδικασία. Επίσης, φαίνεται να έχουν βελτιωμένη αυτοπεποίθηση (Smith, 2006) και υψηλότερη αυτοεκτίμηση ενώ καλλιεργείται η ψυχολογία των κινήτρων (Desforges & Abouchaar, 2003).

Είναι εμφανές λοιπόν πως η γονεϊκή εμπλοκή στην εκπαιδευτική διαδικασία είναι σημαντική για τα παιδιά καθώς συμβάλλει στην αύξηση της λειτουργικότητας τους σε όλους τους τομείς ανάπτυξης. Συγκεντρωτικά, ενισχύεται η εξέλιξη πολλών δεξιοτήτων, βελτιώνονται οι σχολικές επιδόσεις, καλλιεργείται μία θετική στάση απέναντι στο σχολείο και τονώνεται η αυτοπεποίθηση των παιδιών.

Στη συνέχεια, όσον αφορά τους γονείς, φαίνεται πως η ενεργή δράση τους στην αγωγή του παιδιού, ενισχύει το μεταξύ τους δεσμό καθώς διαθέτουν περισσότερο χρόνο σε αυτό, το γνωρίζουν καλύτερα, καταλαβαίνουν τις ανάγκες του, τις δυνατότητές του αλλά και τις αδυναμίες του (Olsen & Fuller, 2008). Επιπλέον, η καλή συνεργασία με το σχολείο φαίνεται να έχει θετική επίδραση στο συναισθηματικό τομέα και στους γονείς καθώς αυξάνεται η αυτοπεποίθηση και η ικανοποίηση που νοιώθουν καθώς μπορούν να βοηθήσουν το παιδί τους τόσο γνωστικά όσο και ηθικά (Hornby & Lafaele, 2011). Μέσω της υποστήριξης που παρέχεται από τους παιδαγωγούς (συζητήσεις, ενημερωτικό υλικό, συμβουλές κα) μειώνεται και το στρες που βιώνουν οι γονείς αρκεί το παιδαγωγικό προσωπικό να κατέχει τέτοιου είδους δεξιότητες (Vandenbroeck, Lenaerts, & Beblavy, 2018).

Επίσης, αυτή η συνεργασία μπορεί να αποδειχθεί πολύ αποτελεσματική, καθώς ευνοεί την άμεση αντίληψη και παρέμβαση σε ποικίλα προβλήματα που είναι δυνατό να εμφανιστούν. Οι γονείς μπορούν να στηρίξουν το παιδαγωγικό έργο μέσα από τις συναντήσεις και την παροχή πληροφοριών στους παιδαγωγούς προκειμένου να καταλάβουν περισσότερο τις

ατομικές ανάγκες των παιδιών (Γιοβαζολιάς, 2011). Ταυτόχρονα, οι γονείς με τη βοήθεια των παιδαγωγών μπορούν να ανακαλύψουν μεθόδους και τεχνικές ώστε να παρέχουν στήριξη στο παιδί τους σε διάφορες δυσκολίες. Εξίσου σημαντικό είναι ότι οι γονείς μέσα από τη συνεργασία και την άμεση επαφή με τους παιδαγωγούς κατανοούν ευκολότερα τις προσπάθειες τους και αποφεύγονται παρανοήσεις και προβληματισμοί όσον αφορά παιδαγωγικές μεθόδους που εφαρμόζουν (Δασκαλάκη, Δρόσος & Κυρίδης, 2002).

Έπειτα, όσον αφορά τους παιδαγωγούς, μια εποικοδομητική επικοινωνία με το οικογενειακό περιβάλλον των παιδιών, μπορεί αρχικά να ενισχύσει το παιδαγωγικό τους έργο μέσα στην τάξη αφού ξέρουν περισσότερες πληροφορίες για τα ενδιαφέροντα των παιδιών της ομάδας τους, αντιλαμβάνονται περισσότερο τις ανάγκες τους και θέτουν τους κατάλληλους στόχους (Henderson & Mapp, 2002).

Άλλο ένα όφελος που αποκομίζουν οι παιδαγωγοί μέσα από μία σχέση εμπιστοσύνης και σεβασμού με την οικογένεια, είναι η μείωση του άγχους, η τόνωση της αυτοεκτίμησης τους και η αύξηση της αποτελεσματικότητας και της ικανοποίησης από την εργασία τους (Koutrouba, Antonopoulou, Tsitsas, & Zenakou, 2009). Επίσης, μέσα από τη σχέση αυτή μπορούν να δεχθούν υποστήριξη από τους γονείς σε διάφορες δράσεις και να διευρύνουν τις παιδαγωγικές τους πρακτικές.

Θετικά αποτελέσματα από τη συνεργασία γονέων και παιδαγωγών φυσικά μπορεί να έχει και το σχολείο στο σύνολο του ως οργανισμός. Παραδείγματος χάριν, γονείς οι οποίοι συμμετέχουν ενεργά στην εκπαίδευση των παιδιών τους, είναι πιθανό να ανταποκριθούν και να καλύψουν ανάγκες σε υλικά και εξοπλισμό στις σχολικές εγκαταστάσεις (Δασκαλάκη, Δρόσος & Κυρίδης, 2002). Ταυτόχρονα, ενισχύεται θετικά και η φήμη που δημιουργείται για το εκάστοτε σχολικό περιβάλλον και στη συγκεκριμένη περίπτωση για το βρεφονηπιακό σταθμό καθώς οι απόψεις των οικογενειών παιδιών που έχουν φοιτήσει είναι βασικό κριτήριο επιλογής προσχολικής δομής για τους νέους γονείς.

Τέλος, σύμφωνα με όλα τα παραπάνω γίνεται αντιληπτή η σπουδαιότητα της συνεργασίας σχολείου και οικογένειας αλλά και η πολυπλοκότητα της καθώς πρόκειται για μία διαδικασία με πολλές διαστάσεις. Στη παρούσα έρευνα και συγκεκριμένα στο επόμενο κεφάλαιο θα διερευνηθεί η διάσταση της επικοινωνίας και οι τρόποι που συντελείται ανάμεσα στους δύο εμπλεκόμενους.

1.3.1 Τρόποι επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ βρεφονηπιακού σταθμού και οικογένειας

Με την εφαρμογή του νόμου 1566/1985, οι γονείς έχουν τη δυνατότητα να επηρεάζουν το σχολικό σύστημα μέσω της συμμετοχής τους σε συμβούλια που αφορούν την εκπαιδευτική πολιτική. Αυτό οφείλεται στη θεσμοθέτηση της συμμετοχής των γονέων στα σχολεία από το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα μέσω της δημιουργίας ενός Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων για κάθε σχολική μονάδα και μιας συνομοσπονδίας γονέων σε πανελλήνιο επίπεδο. Επιπλέον, το άρθρο 48-53 του νόμου αυτού ορίζει ότι οι γονείς μπορούν να συμμετέχουν στα σχολικά συμβούλια. Αυτές οι αλληλεπιδράσεις επιτρέπουν στους γονείς να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στη λήψη αποφάσεων. (Σταμάτης, 2013).

Τα σχολεία πρέπει να συνεργαστούν με ολόκληρη την οικογενειακή μονάδα για να δημιουργήσουν μια υγιή συνεργασία σχολείου-οικογένειας. Αυτό σημαίνει την ενσωμάτωση ποικίλων προσεγγίσεων και πολιτικών που εφαρμόζουν τα σχολεία για την επίτευξη αυτού του στόχου. Μερικές από αυτές τις μεθόδους παρατίθενται παρακάτω.

- ✓ **Να υπάρχει άμεση επαφή ανάμεσα στους γονείς του παιδιού και του παιδικού σταθμού. Η επαφή μπορεί να επιτευχθεί είτε προσωπικά είτε με τηλεφωνική επικοινωνία.**

Πριν φοιτήσουν τα βρέφη στον βρεφικό σταθμό, οι κηδεμόνες τους πρέπει να συναντηθούν με τους γονείς μέσω τηλεφώνου ή αυτοπροσώπως. Αυτή η πρόσωπο με πρόσωπο επικοινωνία χρησιμεύει ως ένας τρόπος για τους φροντιστές να συστηθούν και να ενημερώσουν τους γονείς για τη ρουτίνα του παιδιού τους. Επιπλέον, αυτή η συνάντηση παρέχει την ευκαιρία τόσο στους φροντιστές όσο και στους γονείς να κατανοήσουν ο ένας τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα του άλλου καθώς ταυτόχρονα προετοιμάζουν το βρέφος για την μετάβαση στον βρεφικό σταθμό. Μετά από αυτή την αρχική συνάντηση, οι φροντιστές κανονίζουν τακτικές τηλεφωνικές κλήσεις και προσωπικές συναντήσεις με τους δασκάλους των μαθητών τους. (Bogard & Takanishi, 2005).

- ✓ **Συνεργασία με τον σύλλογο γονέων και κηδεμόνων**

Πριν από την εγγραφή τους, οι νέοι γονείς παρουσιάζονται στον σύλλογο γονέων και κηδεμόνων του κέντρου μέσω συναντήσεων με άλλους γονείς, κηδεμόνες και μέλη του προσωπικού. Αυτές οι συναντήσεις παρέχουν μια ευκαιρία στους συμμετέχοντες να

μοιραστούν τις εμπειρίες, τις ανησυχίες και τις προσδοκίες τους (Boham-Baker & Little, 2004).

✓ Σύσταση εθελοντικής ομάδας γονέων

Μια εθελοντική ομάδα γονέων με παιδιά στα κέντρα βρεφικής εκπαίδευσης και κατάρτισης διατηρεί στενή σχέση με τα μέλη της οικογένειάς τους. Μπορούν να παρέχουν υποστήριξη και βοήθεια σε αυτές τις νέες οικογένειες συναντώντας τους πριν από την πρώτη μέρα στο σχολείο ή ακόμα και τις επόμενες ημέρες. Μπορούν επίσης να μνησούν τους νέους γονείς στα οφέλη της συμμετοχής στην βρεφική κοινότητα και να μοιραστούν μαζί τους πληροφορίες για τις δραστηριότητες του σχολείου. Η πρωταρχική λειτουργία του Κέντρου Ψυχικής Υγείας στα Σχολεία στο UCLA είναι να βοηθήσει στη δημιουργία μιας κουλτούρας υποδοχής των παιδιών και των οικογενειών τους. Αυτό γίνεται με τη διοργάνωση εκδηλώσεων και δραστηριοτήτων για νέα μέλη των κέντρων προσχολικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Κατά συνέπεια, ο στόχος είναι να παρέχουμε στο παιδί ένα θετικό πρώτο περιβάλλον και να μεταβεί στο νέο του σχολείο (Center for Mental Health in Schools at UCLA, 2008).

- ✓ Οι παιδαγωγοί πρέπει να παρέχουν πληροφορίες για το σχολικό πρόγραμμα στους γονείς τους τακτικά. Αυτό θα πρέπει να περιλαμβάνει συγκεκριμένες λεπτομέρειες σχετικά με την πρόοδο των παιδιών στο σχολείο και την εργασία, καθώς και πληροφορίες για το ίδιο το σχολικό πρόγραμμα. Θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνει την ανταλλαγή θετικών ειδήσεων για τη συμπεριφορά και την απόδοση των παιδιών, καθώς και για δραστηριότητες στην τάξη.
- ✓ Οι πληροφορίες πρέπει να διανέμονται τακτικά μεταξύ σπιτιού και σχολείου καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Αυτό μπορεί να γίνει μέσω τακτικών ανταλλαγών αυτοπροσώπως ή μέσω τηλεφώνου, σημειώσεων μέσω e-mail, ημερολογίων ή σημειωματάρτων ή ακόμη και πρόσωπο με πρόσωπο συναντήσεων. Αυτό όχι μόνο βοηθά τους μαθητές και τους γονείς τους να ανταλλάσσουν πληροφορίες, αλλά επιτρέπει επίσης στους παιδαγωγούς να μοιράζονται πληροφορίες με τους γονείς σχετικά με την εικόνα του παιδιού τους και στους δύο τομείς. Οι γονείς μπορούν να ενημερωθούν για θέματα της σχολικής ζωής του παιδιού τους δημιουργώντας έναν πίνακα ανακοινώσεων ή έναν χώρο για να συναντηθούν στο σχολείο. Οι πληροφορίες μπορούν επίσης να εμφανίζονται σε ένα blog ή σε μια εφημερίδα.

Επιπλέον, η επικοινωνία μπορεί να πραγματοποιηθεί στο σπίτι με έναν γονέα που είναι παρών, μοιράζοντας πληροφορίες μέσω μιας διεύθυνσης email .

- ✓ Οι δραστηριότητες που σχετίζονται με το σχολείο περιλαμβάνουν γονείς και μαθητές. Αυτά τα γεγονότα συχνά περιλαμβάνουν ψυχική και σωματική ευεξία συζητώντας τη διατροφή ή την άσκηση. Τα σχολεία παρέχουν ποικίλους σκοπούς, όπως εκπαίδευση, ασφάλεια κατά του εκφοβισμού και ανακούφιση από το άγχος. Εκτός ή εντός του σχολικού πλαισίου, αυτές οι συναντήσεις μπορεί να περιλαμβάνουν τη συμμετοχή ειδικού. Συμπερίληψη γονέων σε σχολικές εκδηλώσεις όπως αθλήματα ή συνελεύσεις. Συμμετοχή σε σχολικές εκδηλώσεις όπως φιλανθρωπικές ή εορταστικές δραστηριότητες ή συμμετοχή σε προγράμματα που χρηματοδοτούνται από διάφορους οργανισμούς. Η ενεργή συμμετοχή των γονέων με τους μαθητές και τους παιδαγωγούς σε κοινές προσπάθειες προστασίας του περιβάλλοντος ή σε εθελοντικά έργα εκτιμάται ιδιαίτερα.
- ✓ Συμμετοχή των γονέων στη λήψη αποφάσεων που αφορούν το σχολείο και τους μαθητές (π.χ. εκδρομές, συμμετοχή του σχολείου σε εξωσχολικές δραστηριότητες) (Μυλωνάκου-Κεκέ 2009: 393- 402).
- ✓ Ένας παιδαγωγός πρέπει να χρησιμοποιεί βασικές δεξιότητες επικοινωνίας για να επικοινωνήσει με τους γονείς όταν σχεδιάζει παρεμβάσεις που σχετίζονται με τις δυσκολίες εκπαίδευσης ή συμπεριφοράς των μαθητών τους. Αυτές οι παρεμβάσεις θα πρέπει να σχεδιάζονται προσεκτικά και να εξατομικεύονται στις συγκεκριμένες ανάγκες του κάθε μαθητή. Η συλλογή όλων των απαραίτητων δεδομένων σχετικά με την κατάσταση που απαιτείται για την ορθή περιγραφή των στόχων της παρέμβασης είναι απαραίτητη. Αυτό περιλαμβάνει πληροφορίες όπως πόσο συχνά εμφανίζεται, τι το προκαλεί και ποιοι παράγοντες βοηθούν στη διατήρησή του. (Dowling & Osborne 2001 251-253).

Οι παιδαγωγοί και οι γονείς διερευνούν τα οφέλη και τους κινδύνους κάθε στρατηγικής και στη συνέχεια αποφασίζουν ποια θα εφαρμόσουν. Καθορίζουν το χρονικό διάστημα που θα δεσμευτούν σε αυτήν την απόφαση διερευνώντας τα πιθανά αποτελέσματα. Είναι σημαντικό τόσο για τους παιδαγωγούς όσο και για τους γονείς να κατανοήσουν τις παρεμβάσεις που υλοποιούνται. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο οι εκπαιδευτικοί πρέπει να παρουσιάζουν τις αποφάσεις τους σε μια σχολική συνάντηση. Μετά την εφαρμογή των παρεμβάσεων στο σπίτι και στο σχολείο για ένα καθορισμένο χρονικό διάστημα, οι συμμετέχοντες συναντώνται για να αξιολογήσουν την αποτελεσματικότητα της παρέμβασης

και να κάνουν τις απαραίτητες αλλαγές εάν χρειαστεί. (Molnar & Lindquist 1999:190- 191. Μπούζος 2009 270-272).

1.3.2 Παράγοντες που επηρεάζουν την επικοινωνία μεταξύ γονέων/κηδεμόνων και παιδαγωγών

Παρά τα οφέλη που χρειάζεται στην επικοινωνία μεταξύ του σχολείου και της οικογένειας, καμία ακαδημαϊκή μελέτη δεν έχει καταλήξει σε αναμενόμενα ή επιθυμητά αποτελέσματα. Αντίθετα, οι περισσότεροι δείχνουν πόσο απαραίτητη είναι αυτή η επικοινωνία και πόσο δύσκολη μπορεί να είναι λόγω των εντάσεων μεταξύ των δύο μερών (Γεωργίου, 2000). Τόσο το σχολείο όσο και η οικογένεια διακρίνουν αυτή τη συνεργασία με διαφορετικό τρόπο. Το βλέπουν ως μέσο για σύγκρουση παρά για κατανόηση.

Σύμφωνα με τους Hornby & Lafaele (2011), οι ανασταλτικοί παράγοντες που εμποδίζουν την επικοινωνία σχολείου-γονέα εξαρτώνται από τα ατομικά χαρακτηριστικά των γονέων, τις πεποιθήσεις και αντιλήψεις τους και των δασκάλων, τις κοινωνικοοικονομικές τους συνθήκες και τελικά παράγοντες για τα ίδια τα παιδιά. Σύμφωνα με τον Attanucci (2004), η εξοικείωση των γονέων και των εκπαιδευτικών με τις νέες τεχνολογίες παίζει σημαντικό ρόλο.

Τα προσωπικά χαρακτηριστικά των γονέων που συμβάλλουν στις δυσκολίες σχολικής επικοινωνίας περιλαμβάνουν τις οικογενειακές αντιλήψεις για τη γονική συμμετοχή, το φύλο (Hornby & Lafaele, 2011), τη φυλή και τη μητρική γλώσσα (Schneider & Arot, 2018). Επιπλέον, ο τύπος της οικογένειας και οι αντιλήψεις της παίζουν σημαντικό ρόλο στην επικοινωνία με το σχολείο, για παράδειγμα οι οικογένειες μεταναστών αποφεύγουν το σχολείο λόγω της κατανόησης της γλώσσας και της διαφορετικής κουλτούρας της χώρας υποδοχής (Davis-Kean and Eccles, 2005). Χαμηλή είναι και η προθυμία των μονογονεϊκών οικογενειών να συμμετέχουν στο σχολείο (Christenson & Sheridan.2001), και μεταξύ των γονέων, η μητέρα είναι αυτή που συμμετέχει και συνεργάζεται περισσότερο με το σχολείο.

Τέλος, ο χαρακτήρας των γονέων, η έλλειψη δεξιοτήτων και γνώσεων και οι προηγούμενες αρνητικές προσωπικές εμπειρίες με την οικογένεια και τον εκπαιδευτικό κόσμο επηρεάζουν την ανάπτυξη ενός θετικού κλίματος συνεργασίας και επικοινωνίας με το σχολείο (Hollingworth et al., 2009).

Τα σχολεία και οι δάσκαλοί τους αντιμετωπίζουν επικοινωνιακά εμπόδια λόγω των διαφορών στις απόψεις, τις προοπτικές και τις προσεγγίσεις. Μια κύρια αιτία αυτού είναι η

διαφορά στην πρόοδο των μαθητών μεταξύ διαφορετικών μαθητών - καθώς και οι διαφορές μεταξύ σχολείων και δασκάλων (Hornby & Lafaele, 2011). Ομοίως, υπάρχουν εμπόδια επικοινωνίας που προκαλούνται από τις διαφορές στις απαιτήσεις και τους φόβους των γονέων. Για παράδειγμα, ορισμένοι γονείς αμφισβητούν την αποτελεσματικότητα της εκπαίδευσης του παιδιού τους ή αισθάνονται άγχος ότι το παιδί τους δεν θα εκπαιδευτεί σωστά (Σιμεού, 2007). Από την άλλη πλευρά, ορισμένοι γονείς αυξημένες απαιτήσεις και προσδοκίες μπορεί να οδηγήσουν σε εμπόδια επικοινωνίας με το προσωπικό του σχολείου. Ειδικότερα, ορισμένοι νέοι δάσκαλοι μπορεί να έχουν πρόβλημα στην επικοινωνία με καθιερωμένους εκπαιδευτικούς λόγω έλλειψης εμπειρίας (Σιμεού, 2007).

Σε έρευνα του Σαμαρά, το οικογενειακό υπόβαθρο και τα οικονομικά επηρεάζουν σημαντικά την ποιότητα της επικοινωνίας μεταξύ των γονιών και των παιδιών τους. Οι οικογένειες με χαμηλότερο εισόδημα έχουν λιγότερη συνεργασία με τα σχολεία, όπως αναφέρουν οι Hollingworth et al. σε μελέτη του 2009. Επιπλέον, οι κοινωνικοοικονομικές δυσκολίες όπως οι πολιτικές και εθνοτικές διαμάχες επηρεάζουν αρνητικά τη σχέση. Επιπλέον, τα σύγχρονα οικογενειακά προγράμματα μπορούν να μειώσουν τον χρόνο μαζί της οικογένειας, γεγονός που μπορεί επίσης να προκαλέσει προβλήματα στην επικοινωνία (Hollingworth et al., 2009).

Μικρότεροι μαθητές σημαίνουν χαμηλότερα μορφωτικά επίπεδα. Αυτό καθιστά την ηλικία του παιδιού παράγοντα επικοινωνίας. Ο Γεωργίου, το 1996, σημείωσε ότι οι γονείς με παιδιά με υψηλότερες επιδόσεις εμφάνισαν χαμηλότερη σχολική συμμετοχή από εκείνους με παιδιά με χαμηλότερες επιδόσεις. Επιπρόσθετα, ο Γεωργίου διαπίστωσε ότι μαθητές γυμνασίου με χαμηλές επιδόσεις είχαν μικρή επικοινωνία με τους γονείς τους. Όταν τα παιδιά τους θέλουν οι γονείς τους να βοηθήσουν στις σχολικές εργασίες ή να μελετήσουν στο σπίτι, οι οικογένειες αυξάνουν τη συμμετοχή των γονέων (Davis-Kean & Eccles, 2005; Christenson & Sheridan, 2001). Επιπλέον, όταν τα παιδιά εκδηλώνουν παραβατική συμπεριφορά, οι γονείς τους αποφεύγουν να συνεργαστούν με το σχολείο για να αποφύγουν άσχημα νέα (Hornby & Lafaele, 2011).

Η διεύθυνση του σχολείου και οι παιδαγωγοί είναι το κλειδί για την ενθάρρυνση ή την αποθάρρυνση της συμμετοχής των γονέων στη σχολική εκπαίδευση του παιδιού. Συγκεκριμένα, ο ρόλος του σχολείου καθορίζει τον τρόπο αλληλεπίδρασης της οικογένειας και των μελών της. Επιπλέον, το πόσο αποτελεσματικά επικοινωνούν τα σχολεία με τις οικογένειες με βάση τη γεωγραφική τους θέση έχει σημαντικές επιπτώσεις. Σε σύγκριση με

τους γονείς των παιδιών που φοιτούν σε σχολείο σε μια ανεπτυγμένη περιοχή, εκείνοι των οποίων το σχολείο βρίσκεται σε μια μη ανεπτυγμένη περιοχή εστιάζουν στην προστασία της ιδιωτικής ζωής και στην προστασία των παιδιών τους από αρνητικές συσχετίσεις. Οι Davis-Kean και Eccles (2005) διαπίστωσαν ότι αυτές οι διαφορές οφείλονταν στην τοποθεσία του σχολείου του παιδιού τους. Ο διευθυντής του σχολείου πρέπει να συναντηθεί με την οικογένεια για να μοιραστεί πληροφορίες σχετικά με το σχολείο, την αποστολή και τις πολιτικές του. Πρέπει επίσης να διατηρήσουν στενούς δεσμούς με τους γονείς και να τους ενθαρρύνουν να βοηθήσουν το σχολείο να γίνει γνωστό στην κοινότητα. Επιπλέον, ο διευθυντής πρέπει να συνεργαστεί με τους γονείς για να αποδεχτεί τη νέα τοποθεσία του σχολείου στην κοινότητά τους (Brinia, 2008).

Κάποιες δυσκολίες σε μια σχέση δυσκολεύουν τους γονείς και τους παιδαγωγούς να συνδεθούν. Πολλές οικογένειες με χαμηλό εισόδημα αγωνίζονται να βρουν οικονομικά προσιτή στέγαση. Ως αποτέλεσμα, αυτές οι οικογένειες χάνουν τις σχολικές εκδηλώσεις και ενημερώσεις των παιδιών τους. Το μορφωτικό επίπεδο των γονέων επηρεάζει δραματικά την επικοινωνία τους με το σχολείο. Αποφεύγει την επικοινωνία με τον παιδαγωγό λόγω του περιορισμένου μορφωτικού του υπόβαθρου. Ομοίως, αισθάνεται ανίκανος να επικοινωνήσει αποτελεσματικά με το σχολείο όταν πρόκειται για την εκπαίδευση παιδιών από διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο ή παράδοση. Όσον αφορά τις οικογένειες προσφύγων και μεταναστών, παρατηρεί παρόμοια προβλήματα επικοινωνίας. (Νόβα Καλτσούνη, 2010 οπ. αν. Χατζηνικόλα, 2019:45).

Παράγοντες που επηρεάζουν την επικοινωνία μεταξύ γονέων/κηδεμόνων και παιδαγωγών έχει και το ίδιο το σχολείο. Τα σχολεία πρέπει να αντιμετωπίσουν προσωπικές και πρακτικές δυσκολίες. Πρέπει επίσης να αντιμετωπίσουν θεσμικά εμπόδια όπως η διαχείριση και οι μέθοδοι λειτουργίας του σχολείου. Οι γονείς δεν μπορούν να βοηθήσουν το σχολείο γιατί είναι ένα τυπικό θέμα που ελέγχεται από το σχολείο (Μπόνια, 2010: 112). Οι δάσκαλοι συχνά πιστεύουν ότι οι γονείς δεν πρέπει να συμμετέχουν στη δουλειά τους. Πιστεύουν επίσης ότι δεν πρέπει να πλησιάζουν πολύ στην τάξη των μαθητών. Αυτό συμβαίνει επειδή αισθάνονται κατώτεροι από τα όρια που έχουν θέσει στον εαυτό τους. Επιπλέον, πιστεύουν ότι η κατάστασή τους θα μειωνόταν και η αυτοεκτίμησή τους θα μειωνόταν εάν ξεπερνούσαν αυτά τα όρια. Πολλές διαφορετικές πτυχές ενός σχολείου επηρεάζουν την επικοινωνία μεταξύ γονέων και δασκάλων. Αυτά περιλαμβάνουν την ηλικία των δασκάλων, τα χρόνια που έχουν υπηρετήσει στο σχολείο, το γενικό κλίμα του σχολείου και την προσωπικότητα του διευθυντή (Χατζηνικόλα 2019:46).

1.3.3 Η συμβολή της τεχνολογίας στην ενίσχυση της επικοινωνίας μεταξύ βρεφονηπιακού σταθμού και οικογένειας

Η τεχνολογία έχει εισβάλει στη ζωή των παιδιών από τη βρεφική κιόλας ηλικία. Οι γονείς συνειδητοποιούν γρήγορα ότι τα παιδιά τους μπορούν εύκολα να χειριστούν το κινητό τηλέφωνο, το tablet ή το Η/Υ. Ενεργούν με αυτήν την πεποίθηση για να βοηθήσουν τα παιδιά τους να αποκτήσουν ποίκιλλα ερεθίσματα, δεξιότητες ακόμη και διασκέδαση. Η χρήση όμως της τεχνολογίας στη προσχολική ηλικία οφείλει να διέπεται από όρους και κανόνες μεταξύ γονέων και παιδιών. Όταν οι ενδιαφερόμενοι γονείς προσεγγίζουν τους παιδαγωγούς, συνήθως αναζητούν καθοδήγηση σε θέματα όπως η επιλογή κατάλληλου λογισμικού, η διαχείριση χρονικών ορίων ΤΠΕ, η σύνδεση στο διαδίκτυο και οι οικογενειακές αλληλεπιδράσεις ΤΠΕ. Τόσο οι παιδαγωγοί όσο και οι γονείς εξετάζουν τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα διαφόρων επιλογών λογισμικού. Επιπλέον, λαμβάνουν υπόψη την αναπτυξιακή καταλληλότητα και τη διάρκεια χρήσης του λογισμικού. Μόλις επιλεγεί το κατάλληλο λογισμικό, οι παιδαγωγοί εξετάζουν πώς το χρησιμοποιούν τα παιδιά στο σχολικό περιβάλλον και πώς αυτά αλληλοεπιδρούν με τις οικογένειές τους και τους όρους χρήσης που έχουν τεθεί. (Φεσάκης, 2009).

Όταν οι οικογένειες και τα σχολεία συνεργάζονται, τα παιδιά λαμβάνουν πληρέστερη εκπαίδευση. Τα σχολεία χρησιμοποιούν ηλεκτρονικό ταχυδρομείο για να επικοινωνούν με τους γονείς και να μοιράζονται πληροφορίες σχετικά με τους μαθητές τους. Μπορούν επίσης να παρέχουν στους γονείς εκπαιδευτικά έγγραφα σχετικά με την πρόοδο του παιδιού τους και πληροφορίες για σχολικές εκδηλώσεις ή δραστηριότητες. Αυτό βοηθά τη συνεργασία σχολείου και γονέων να πετύχει παρέχοντας άμεση επικοινωνία μεταξύ των δύο ομάδων.

Οι παιδαγωγοί χρειάζονται έναν τρόπο επικοινωνίας με την οικογένεια εκτός από τις παραδοσιακές ενημερώσεις για την ευημερία των παιδιών τους. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με έναν ιστότοπο που έχει δημιουργήσει η σχολική τους μονάδα. Επιτρέποντας στους γονείς να συνεισφέρουν μέσω προσωπικής συμμετοχής ή πρόσθετων προσλήψεων στο σπίτι, αυτός ο ιστότοπος επιτρέπει στις οικογένειες να κατανοήσουν καλύτερα και να υποστηρίξουν την εκπαίδευση των παιδιών τους.

Απαιτούνται ειδικές εφαρμογές και εργαλεία για χρήση σε σχολεία που πληρούν τους κανόνες GDPR. Αυτό επιτρέπει στους μαθητές να αλληλοεπιδρούν σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης όπως το Instagram και το Facebook. Αυτές οι εφαρμογές παρέχουν στους μαθητές έναν τρόπο να προβάλλουν εύκολα τις δραστηριότητες και τις προσεγγίσεις τους στην τάξη. «Οι χρήστες του Facebook, διαμοιράζονται αρκετά από τα ποιοτικά στοιχεία των

εκπαιδευτικών μεθόδων που χρησιμοποιούνται στην παραδοσιακή τάξη, τα οποία δημιουργούνται από την αλληλεπίδραση των χρηστών μεταξύ τους, μέσα σε ένα καλά δομημένο κοινωνικό πλαίσιο μάθησης» (Mason, 2006).

Επί του παρόντος, τα σχολεία χρησιμοποιούν ψηφιακές μορφές επικοινωνίας, όπως email. Χρησιμοποιούν επίσης γραπτές σημειώσεις, βαθμούς και προσωπικές συναντήσεις. Για τις παραδοσιακές μεθόδους επικοινωνίας, χρησιμοποιούν τηλεφωνήματα και προσωπικές συναντήσεις με οικογένειες. Κάποιος μπορεί επίσης να περιλαμβάνει ιστολόγια, σχολικούς ιστότοπους, εφαρμογές επικοινωνίας και άλλες διαδικτυακές πλατφόρμες (Bordalba & Bochaca, 2019; Natale & Lubniewski, 2017). Τα τελευταία χρόνια, οι νέες τεχνολογίες όπως τα ηλεκτρονικά βιβλία και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έχουν γίνει βασικά μέρη της λειτουργίας των σχολείων. Μπορούν να χρησιμοποιηθούν για αρχεία μαθητών, οργάνωση προγραμμάτων μαθημάτων και επικοινωνία με άλλα σχολεία ή ακόμα και με τον έξω κόσμο (Vigo-Arrazola & Dieste-Gracia, 2019). Με την εισαγωγή της τεχνολογίας στα σχολεία, όλο και περισσότερες οικογένειες συμμετέχουν ψηφιακά στη σχολική ζωή των παιδιών τους. Αυτή η αλλαγή στην αντίληψη σχετικά με τη συμμετοχή της οικογένειας αναφέρεται ως Ηλεκτρονική Συμμετοχή Γονέων ή PEI. Αρχικά θεωρήθηκε ότι διαταράσσει τα εκπαιδευτικά συστήματα σε όλο τον κόσμο, αλλά έκτοτε υιοθετήθηκε και μάλιστα επισημοποιήθηκε.

Τα νέα τεχνολογικά εργαλεία, όπως οι ΤΠΕ, επιτρέπουν στους μαθητές να συνεργάζονται και να επικοινωνούν πιο αποτελεσματικά με τους γονείς τους. Αυτό συμβαίνει επειδή οι ΝΤ βοηθούν τους μαθητές να δημιουργήσουν νέα κανάλια επικοινωνίας και να ξεπεράσουν τα εμπόδια. Όταν οι γονείς είναι πολύ απασχολημένοι για να παρακολουθήσουν το σχολείο αυτοπροσώπως, η απόσταση μεταξύ τους εξαφανίζεται αμέσως – ειδικά όταν μένουν σε μέρη πολύ μακριά ο ένας από τον άλλο ή εργάζονται πολλές ώρες (Levinthal de Oliveira Lima & Kuusists, 2020). Αντί να εμφανίζονται αυτοπροσώπως, μπορούν να επικοινωνούν και να συνεργάζονται μέσω ασύγχρονων απομακρυσμένων μέσων. Αυτό μειώνει σημαντικά τις απαιτήσεις χρόνου τους. Οι μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης θεωρούν ότι είναι δύσκολο να αλληλεπιδρούν με άλλους λόγω της δυσκολίας ανταλλαγής πληροφοριών. Δεδομένου ότι η συχνή και εύκολη επικοινωνία βοηθά στη διατήρηση των πληροφοριών, αυτή η μέθοδος αποτρέπει επίσης την εμφάνιση παρεξηγήσεων (Κεσσοπούλου, 2021). Η παρακολούθηση ΝΤ επιτρέπει στους γονείς να παρατηρούν τα παιδιά τους από απόσταση και να κάνουν τις απαραίτητες αλλαγές στη συμπεριφορά τους που σχετίζεται με το σχολείο (Rogers & Wright, 2008).

Αρχικά θεωρήθηκε ότι διαταράσσει τα εκπαιδευτικά συστήματα σε όλο τον κόσμο, αλλά έκτοτε υιοθετήθηκε και μάλιστα επισημοποιήθηκε.

Οι οικογένειες μπορούν να λάβουν πληροφορίες για τη σχολική ζωή των παιδιών τους μέσω της χρήσης της τεχνολογίας. Αυτό περιλαμβάνει πληροφορίες για σχολικές δραστηριότητες, πρόγραμμα μαθημάτων, θέματα συμπεριφοράς και σχολική απόδοση. Οι οικογένειες μπορούν επίσης να έχουν πρόσβαση σε εκπαιδευτικό υλικό για διαφορετικά γνωστικά θέματα μέσω της τεχνολογίας. Αυτός είναι ένας αποτελεσματικός, γρήγορος, άμεσος και οικονομικός τρόπος επικοινωνίας (Olmstead, 2013).

Τα σχολεία έχουν πολλές επιλογές όσον αφορά την επικοινωνία χάρη στη συνεχή εξέλιξη. Άλλες χώρες χρησιμοποιούν συχνά πλατφόρμες όπως ηλεκτρονικά βιβλία, e-mail, ιστολόγια, σχολικούς ιστότοπους και συνομιλίες. Ωστόσο, το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα δεν έχει πρόσβαση σε αυτά τα μέσα. Επιπλέον, οι μαθητές στην Ελλάδα δεν χρησιμοποιούν αυτά τα μέσα για να παραμείνουν σε επαφή μεταξύ τους. Αντίθετα, χρησιμοποιούν τηλεδιασκέψεις (C. Zhang et al., 2018).

Η σχολική επικοινωνία είναι ευεργετική και έχει πολλά πλεονεκτήματα. Ωστόσο, οι άνθρωποι εξακολουθούν να δυσκολεύονται να το ενσωματώσουν στο σχολικό τους περιβάλλον λόγω αρνητικών πεποιθήσεων και αντιλήψεων για τα ψηφιακά μέσα. Υπάρχουν επίσης εμπόδια που δημιουργούνται από την αντιληπτή αναποτελεσματικότητα σε ορισμένα εργαλεία και μεθόδους. Επιπλέον, υπάρχουν εμπόδια που προκαλούνται από εξωτερικούς παράγοντες όπως περιορισμοί εξοπλισμού, έλλειψη πρόσβασης στο Διαδίκτυο και έλλειψη ψηφιακής παιδείας (Bordalba & Bochaca, 2019).

Οικογένειες με διάφορες γλώσσες, πολιτισμούς, επίπεδα εισοδήματος και έλλειψη πρόσβασης στο Διαδίκτυο αντιμετωπίζουν μεγάλα προβλήματα όταν προσπαθούν να συνδεθούν με τα σχολεία. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι δεν διαθέτουν τα απαραίτητα εργαλεία και πληροφορίες στο διαδίκτυο. Επιπλέον, τα μέλη της οικογένειας συχνά στερούνται γνώσης ψηφιακών θεμάτων (Palts & Kalmus, 2015).

Η ηλεκτρονική επικοινωνία έχει πολλές αρνητικές επιπτώσεις. Μπορεί να οδηγήσει σε παρεξήγηση, σύγκρουση και εξάντληση για τους εκπαιδευτικούς όταν χρησιμοποιείται ακατάλληλα. Επιπλέον, μπορεί να προκαλέσει προβλήματα εάν οι γονείς το χρησιμοποιούν ακατάλληλα. Συγκεκριμένα, μπορεί να οδηγήσει σε σύγχυση και κούραση μεταξύ των εκπαιδευτικών εάν λαμβάνουν συνεχώς προσωπικά μηνύματα. Ένας λόγος για τον οποίο αυτό είναι πρόβλημα είναι επειδή μπορεί να οδηγήσει μόνο σε μονόδρομη επικοινωνία μεταξύ

δασκάλου και γονέα. Αυτό κάνει τους γονείς να μην έχουν τρόπο να επικοινωνήσουν με τον δάσκαλο των παιδιών τους και το αντίστροφο (Palts & Kalmus, 2015). Μια άλλη αρνητική πτυχή της ηλεκτρονικής επικοινωνίας είναι ότι δημιουργεί μια ευκαιρία για κατάχρηση από τους εμπλεκόμενους. Αυτό συμβαίνει όταν οι άνθρωποι στέλνουν ακατάλληλα προσωπικά μηνύματα που μπερδεύουν τους παραλήπτες ή τους κουράζουν (Bordalba & Bochaca, 2019). Τέλος, η ανάπτυξη των ψηφιακών επικοινωνιών οδήγησε σε μείωση της σωματικής επαφής μεταξύ των γονέων και των σχολείων των παιδιών τους – γεγονός που περιορίζει τις τεχνικές μη λεκτικής επικοινωνίας όπως ο τόνος της φωνής, οι χειρονομίες και οι εκφράσεις του προσώπου. Αυτό προκαλεί περιττές συγκρούσεις μεταξύ γονέων και σχολείων (Bordalba & Bochaca, 2019) Η Schorettsanitou, ερευνήτρια το 2010, αναφέρει ότι οι περισσότεροι δάσκαλοι χρησιμοποιούν ΤΠΕ στο σπίτι για να προετοιμάσουν τα μαθήματά τους. Ωστόσο, λίγοι δάσκαλοι χρησιμοποιούν αυτά τα εργαλεία για να επικοινωνήσουν με τους γονείς τους ή να τα ενσωματώσουν στα μαθήματά τους. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι δάσκαλοι διαφορετικών ηλικιών, φύλων και βαθμίδων εκπαίδευσης ανταποκρίνονται διαφορετικά στη χρήση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση.

1.3.4 Ενδεικτική παρουσίαση πληροφοριακών συστημάτων επικοινωνίας βρεφονηπιακού σταθμού και οικογένειας

- *Ορισμός πληροφοριακού συστήματος*

Ως πληροφοριακό σύστημα ορίζεται ένα πλήθος αλληλοεξαρτώμενων διαδικασιών και στοιχείων που συλλέγουν ή ανακτούν, επεξεργάζονται, αποθηκεύουν και διανέμουν πληροφορίες, με στόχο την υποστήριξη στη λήψη αποφάσεων, στον συντονισμό και στον έλεγχο σε έναν οργανισμό (Μητάκος, 2015). Τα μέρη από τα οποία αποτελείται είναι το υλικό (hardware), το λογισμικό (software), τα άτομα, τις διαδικασίες, τη βάση δεδομένων (database) καθώς και το δίκτυο που είναι συνδεδεμένο το πληροφοριακό σύστημα (network).

Το πληροφοριακό σύστημα έχει ποικίλους ρόλους. Ένας από αυτούς είναι η λήψη δεδομένων και η μετατροπή τους σε πληροφορίες που έπειτα θα χρησιμοποιηθούν ως γνώση στον εκάστοτε οργανισμό (Υψηλάντης, 2005). Πιο συγκεκριμένα τα δεδομένα αρχικά συλλέγονται και εισέρχονται στο σύστημα (είτε από κάποιο άτομο είτε από κάποιο άλλο σύστημα), στη συνέχεια επεξεργάζονται και μετατρέπονται σε πληροφορίες χρήσιμες για τους χρήστες και τέλος καταλήγουν στην έξοδο του συστήματος όπου μπορούν να αξιοποιηθούν από τους χρήστες.

Κρίσιμο σημείο για το σχεδιασμό κι έπειτα την επιτυχία ενός πληροφοριακού συστήματος είναι ο προσδιορισμός των απαιτήσεων δηλαδή του τι πρέπει να κάνει ή να διαθέτει ένα σύστημα. Οι απαιτήσεις χωρίζονται σε λειτουργικές και μη – λειτουργικές. Οι λειτουργικές απαιτήσεις σχετίζονται με τις υπηρεσίες που καλείται να παρέχει ένα σύστημα π.χ. τη δημοσίευση ανακοινώσεων, την ανταλλαγή μηνυμάτων και ενώ οι μη – λειτουργικές με τις ιδιότητες που πρέπει να έχει όπως για παράδειγμα η αξιοπιστία, η ευχρηστία και η ασφάλεια.

- *Πληροφοριακά συστήματα επικοινωνίας σχολικής μονάδας και οικογένειας στο εξωτερικό*

Στη σημερινή εποχή, οι νέες τεχνολογίες κερδίζουν ολοένα και περισσότερο έδαφος και χρησιμοποιούνται σε πληθώρα δραστηριοτήτων. Μία από αυτές είναι η επικοινωνία. Μέσω της τεχνολογίας παρέχεται σε όλους τους χρήστες ένας ταχύς, αποτελεσματικός και παράλληλα οικονομικός τρόπος επικοινωνίας

Η τεχνολογία έχει δώσει μία νέα μορφή επικοινωνίας μεταξύ σχολείου και οικογένειας πέραν της δια ζώσης, της προφορικής και της γραπτής, τη ψηφιακή. Σε αυτή τη μορφή επικοινωνίας ανήκουν τα μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (email), το ιστολόγιο (blog), η ιστοσελίδα του σχολείου, το ηλεκτρονικό βιβλίο, οι πλατφόρμες επικοινωνίας (Bordalba & Bochaca, 2019; Natale & Lubniewski, 2017).

Είναι αρκετές οι σχολικές μονάδες που αξιοποιούν τεχνολογικά μέσα για την ενημέρωση της οικογένειας για θέματα που αφορούν το παιδί και το σχολείο γενικότερα. Ο ψηφιακός τρόπος επικοινωνίας των δύο θεσμών αγωγής έχει αποτελέσει θέμα έρευνας στο διεθνές επιστημονικό πεδίο. Οι μελέτες εστιάζουν στην εύρεση καινοτόμων εργαλείων και μορφών επικοινωνίας, οι οποίες αλλάζουν αναλόγως με τις ανάγκες της εκάστοτε χώρας (Κεσσοπούλου & Τσιμπιδάκη, 2021).

Σε μία μελέτη που βασίστηκε σε έρευνες με δασκάλους και γονείς στις Ηνωμένες Πολιτείες, ο Olmstead (2013) διαπίστωσε ότι ήταν αποδεκτό και από τις δύο ομάδες πως η τεχνολογία διευκολύνει την επικοινωνία τους αποτελεσματικά. Επίσης, όσον αφορά τις Ηνωμένες Πολιτείες, σε έρευνα των Kosaretskii & Chernyshova (2013), σημειώθηκε ότι το 73% των εκπαιδευτικών μέσης εκπαίδευσης, χρησιμοποιούν κυρίως τη τεχνολογία για να επικοινωνήσουν με τους γονείς. Στην ίδια μελέτη μάλιστα η ψηφιακή επικοινωνία χαρακτηρίζεται γρήγορη και αποτελεσματική.

Θετικοί και ικανοποιημένοι παρουσιάζονται οικογένεια και σχολείο και στην Φινλανδία, σε αντίστοιχες μελέτες (Kuusimäki et al., 2019 ;Snell et al., 2020). Επιπρόσθετα πολλές περιοχές της Φινλανδίας έχουν πάρει άδεια προκειμένου να χρησιμοποιούν μία ενιαία εκπαιδευτική πλατφόρμα με την οποία ανταλλάσσουν πληροφορίες σχολείο και οικογένεια και ανατροφοδοτούνται οι μαθητές (Kuusimäki et al., 2019)

Οι τεχνολογικές εξελίξεις έχουν επηρεάσει αδιαμφισβήτητα τη φύση της επικοινωνίας σε Ευρώπη και Αμερική, χωρίς όμως να αντικαθιστούν τη φυσική παρουσία των γονέων και τις δια ζώσης συναντήσεις με τους εκπαιδευτικούς. Ταυτόχρονα η πανδημία covid - 19 και τα μέτρα αντιμετώπισης που εφαρμόστηκαν, συνετέλεσαν στο να γίνουν ευρέως γνωστές πλατφόρμες επικοινωνίας που παρέχουν πληθώρα δυνατοτήτων τόσο σε γονείς όσο και σε εκπαιδευτικούς.

Κατά την αναζήτηση πληροφοριών για τη τάση ψηφιακής επικοινωνίας και ενημέρωσης που παρατηρείται έντονα στο εξωτερικό, εντοπίστηκαν και παρουσιάζονται παρακάτω πληροφοριακά συστήματα τα οποία χρησιμοποιούνται από πολλές σχολικές μονάδες.

1)Class Dojo

Το ClassDojo είναι μια πλατφόρμα επικοινωνίας μεταξύ δασκάλων, μαθητών και γονέων. Οι εκπαιδευτικοί μέσω του ClassDojo μπορούν να δημιουργήσουν μία ψηφιακή τάξη. Έχουν τη δυνατότητα να ενθαρρύνουν, να επιβραβεύσουν και να ανατροφοδοτήσουν τους μαθητές. Μέσω της πλατφόρμας επίσης μπορούν να αναθέσουν και να αναρτήσουν εργασίες, βίντεο, φωτογραφίες και εικόνες, να στείλουν μηνύματα στους γονείς προσωπικά ή ομαδικά καθώς και να παρακολουθήσουν τη πορεία επίδοσης των μαθητών. Η πλατφόρμα ClassDojo όσον αφορά τη πολιτική απορρήτου, έχει λάβει τη σφραγίδα *iKeepSafe's Children's Online Privacy Protection Act ("COPPA")*. Η εφαρμογή διατίθεται δωρεάν και μπορεί να εγκατασταθεί σε tablet, κινητό τηλέφωνο και ηλεκτρονικό υπολογιστή.

2)Remind

Το Remind είναι μια πλατφόρμα επικοινωνίας και μάθησης που συνδέει μαθητές, δασκάλους και οικογένειες. Σύμφωνα με την ιστοσελίδα της εφαρμογής, χρησιμοποιείται από το 80% των δημόσιων σχολείων στις Ηνωμένες Πολιτείες. Ενισχύει την αμφίδρομη επικοινωνία παρέχοντας τη δυνατότητα ανταλλαγής μηνυμάτων, αρχείων, βίντεο και εικόνων.

Η χρήση της εφαρμογής είναι δωρεάν και τα βήματα εγκατάστασης κι εγγραφής είναι

απλά. Και αυτό το πληροφοριακό σύστημα όσον αφορά την ασφάλεια ανταποκρίνεται στο πρότυπο “COPPA” και διατίθεται σε iOS και Android.

3)Edmodo

Το Edmodo είναι μια πλατφόρμα, που παρέχει έναν ασφαλή και εύκολο τρόπο σύνδεσης και συνεργασίας σε μαθητές κι εκπαιδευτικούς. Πρόκειται για ένα κοινωνικό αλλά και μαθησιακό περιβάλλον με που διευκολύνει την επικοινωνία των χρηστών από απόσταση. Ο εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα δημιουργίας εικονικής τάξης παρέχοντας κωδικό πρόσβασης στους μαθητές και τους γονείς προκειμένου να μπορούν να συνδεθούν. Άλλες δυνατότητες που παρέχει η εφαρμογή είναι η δημιουργία "ψηφιακών βιβλιοθηκών", η ανάρτηση ανακοινώσεων, η ανταλλαγή μηνυμάτων μεταξύ εκπαιδευτικών και γονέων και η δημοσίευση παιδαγωγικού υλικού.

Η πλατφόρμα διατίθεται δωρεάν, και η ασφάλεια της έγκειται στο ότι δυνατότητα δημιουργίας τάξης έχουν μόνο οι εκπαιδευτικοί και μόνο εφόσον δημιουργηθεί μπορούν στη συνέχεια να εγγραφούν οι μαθητές. Για την εγγραφή χρειάζεται λογαριασμός email και ο κωδικός τάξης τον οποίο έχει ορίσει ο εκπαιδευτικός.

- *Πληροφοριακά συστήματα επικοινωνίας βρεφονηπιακού σταθμού και οικογένειας στην Ελλάδα*

Οι ολοένα μεταβαλλόμενες συνθήκες ζωής και η εμφάνιση της πανδημίας covid -19 συνετέλεσαν στη πραγματοποίηση ενός ψηφιακού άλματος τα τελευταία έτη, με τη χρήση τεχνολογιών σε διάφορους τομείς. Καθώς η διεκπεραίωση εργασιών από απόσταση υπήρξε μονόδρομος για αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα, αυξήθηκε η ζήτηση και το ενδιαφέρον για πληροφοριακά συστήματα επικοινωνίας.

Στον ελλαδικό χώρο η χρήση των πληροφοριακών συστημάτων επικοινωνίας στην εκπαίδευση δεν ήταν διαδεδομένη όσο σε χώρες του εξωτερικού. Η συνθήκη της πανδημίας δημιούργησε όσο ποτέ άλλοτε την ανάγκη χρήσης πληροφοριακών συστημάτων που θα επέτρεπαν την επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευτικών, μαθητών και γονέων αλλά και τη διεξαγωγή μαθημάτων και εργασιών από απόσταση. Η επικοινωνία σχολείου και οικογένειας, μετατράπηκε κυρίως σε ηλεκτρονική, μέσω της χρήσης πολλαπλών εργαλείων που παρέχουν οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και Επικοινωνίας (Κεσσοπούλου & Τσιμπιδάκη, 2021). Τα

εργαλεία αυτά εντάχθηκαν σε πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση εν αντιθέσει με το επίπεδο της προσχολικής αγωγής όπου η χρήση τους απουσιάζει.

Η αξιοποίηση των πληροφοριακών συστημάτων προωθεί την επικοινωνία σχολείου και οικογένειας ενισχύοντας και βελτιώνοντας τη μεταξύ τους συνεργασία (Olmstead, 2013), καθώς προσφέρει νέες επικοινωνιακές οδούς. Παρόλη την ευρεία παραδοχή της σπουδαιότητας της προσχολικής ηλικίας, της αξίας συνεργασίας σχολείου και οικογένειας και της ανάγκης για συχνή και λεπτομερή επικοινωνία μεταξύ γονέων και παιδαγωγών στη προσχολική αγωγή, οι τρόποι επικοινωνίας παραμένουν σταθεροί χωρίς αξιοσημείωτες μεταβολές. Συνηθέστεροι τρόποι οι συναντήσεις γονέων κατά τη διάρκεια του έτους, η τηλεφωνική επικοινωνία και η χρήση τετραδίου επικοινωνίας ή κάποιου σημειώματος.

Τα πληροφοριακά συστήματα επικοινωνίας μπορούν να παρέχουν πλήθος υπηρεσιών και να προσδώσουν μεγάλη ευελιξία στο παιδαγωγικό έργο των παιδαγωγών, στις υπηρεσίες του βρεφονηπιακού σταθμού και στην εμπλοκή των γονέων. Ενδεικτικά:

- Οι παιδαγωγοί μπορούν να ενημερώνουν σε ελάχιστο χρόνο μεγάλο αριθμό γονέων, να διατηρούν αρχείο στο οποίο μπορούν να ανατρέχουν για να πάρουν πληροφορίες για την εξέλιξη του παιδιού κ.α.
- Ο βρεφονηπιακός σταθμός μπορεί να προχωρά σε ανακοινώσεις και υπενθυμίσεις για διάφορα θέματα όπως για παράδειγμα εκδρομές, υποχρεώσεις πληρωμής κ.α.
- Οι γονείς μπορούν να ενημερώνονται καθημερινά και λεπτομερώς για το παιδί τους ακόμη και όταν αδυνατούν να παρευρεθούν στη σχολική μονάδα, να συνομιλούν με τον παιδαγωγό κλπ.

Ένα πληροφοριακό σύστημα παρέχει τη δυνατότητα επεξεργασίας και επίλυσης προβλημάτων καθώς και παραγωγής νέων προϊόντων που μπορούν να βοηθήσουν στην επιτυχία των στόχων της εκάστοτε μονάδας (Παπαθανασίου, 2010). Αυτό πρακτικά συνιστά αναβάθμιση και βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών των δομών προσχολικής αγωγής. Μέχρι και σήμερα κανένας δήμος δε χρησιμοποιεί κάποιο πληροφοριακό σύστημα για την επικοινωνία των βρεφονηπιακών σταθμών με τους γονείς εκτός από κάποιες ιδιωτικές δομές προσχολικής αγωγής. Το μόνο πληροφοριακό σύστημα που χρησιμοποιείται τα τελευταία έτη αφορά στη διαχείριση των βρεφικών και παιδικών σταθμών και πιο συγκεκριμένα παρέχει δυνατότητες όπως απογραφή υλικών, άδειες προσωπικού, ημερομίσθια, οφειλές γονέων, διαχείριση αιτήσεων εγγραφής κλπ.

Παρακάτω παρουσιάζονται ενδεικτικά δύο πληροφοριακά συστήματα προκειμένου να γίνουν κατανοητές οι υπηρεσίες επικοινωνίας και ενημέρωσης που μπορούν να παρέχουν στους χρήστες.

Στην επιλογή παρουσίασης των δυο αυτών πληροφοριακών συστημάτων συνέβαλε πρώτον, η εκδήλωση ενδιαφέροντος , προς το ένα από αυτά, του δήμου όπου εργαζόμαστε από το υπάρχον χειρόγραφο ατομικό ενημερωτικό σημείωμα στην εξέλιξη αυτού σε ένα προηγμένο εργαλείο ενημέρωσης και επικοινωνίας με τους γονείς μέσω της τεχνολογίας. Δεύτερον , ως παιδαγωγοί προσχολικής αγωγής και ενεργά εργαζόμενοι γνωρίζουμε τόσο τις ανάγκες των παιδιών προσχολικής ηλικίας όσο και τις ανάγκες ενημέρωσης που έχουν οι γονείς και οι κηδεμόνες παιδιών αυτής της ηλικίας. Επιλέξαμε την παρουσίαση αυτών των πληροφοριακών συστημάτων επικοινωνίας καθώς η ευχρηστία, οι δυνατότητες και οι παροχές που προσφέρουν καλύπτουν ένα ολοκληρωμένο φάσμα καθημερινής ενημέρωσης που οφείλει να προσφέρει κάθε δομή προσχολικής αγωγής .

Πιο αναλυτικά:

1) Total School

Πρόκειται για μία εφαρμογή που λειτουργεί στο διαδίκτυο, και επιτρέπει σε παιδικούς σταθμούς, σχολεία και εκπαιδευτήρια, την καλύτερη μηχανοργάνωσή τους, καθώς και την επικοινωνία τους με τους μαθητές και τους γονείς τους. Ανάλογα το φορέα που το χρησιμοποιεί διαφοροποιούνται και οι λειτουργίες που διαθέτει.

Όσον αφορά τους βρεφονηπιακούς σταθμούς αρχικά παρέχει τη δυνατότητα ανακοινώσεων οι οποίες παραδίδονται σε δευτερόλεπτα μέσω email αλλά και ειδοποίησης. Έπειτα προσφέρει τη δυνατότητα της ασύγχρονης εκπαίδευσης όπου οι παιδαγωγοί μπορούν να μοιραστούν δραστηριότητες και project, συνοδευόμενα από αρχεία όλων των τύπων προκειμένου να υλοποιηθούν κατά τη παραμονή του παιδιού στο σπίτι με το γονέα.

Άλλη μία σημαντική υπηρεσία που διαθέτει είναι αυτή της ατομικής ενημέρωσης αλλά και της ανταλλαγής προσωπικών μηνυμάτων. Ο παιδαγωγός σε σύντομο χρόνο, επιλέγοντας τα αντίστοιχα πεδία, μπορεί να ενημερώσει τους γονείς για τη καθημερινότητα του παιδιού στο σταθμό σε διάφορα θέματα όπως οι παιδαγωγικές δραστηριότητες, η σίτιση και ο ύπνος. Αντίστοιχα και οι γονείς μπορούν να αποστείλουν κάποια ερώτηση ή κάποια ενημέρωση προς το παιδαγωγό.

Ταυτόχρονα υπάρχει η δυνατότητα διαμοιρασμού φωτογραφιών από τις δράσεις των παιδιών επιλέγοντας από ποιους θα είναι ορατές.

Τέλος, μέσω της εφαρμογής αυτής οι γονείς έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθούν τη θέση του gps του σχολικού λεωφορείου όταν αυτό πλησιάζει στα τετρακόσια μέτρα από το σπίτι τους ενώ οι υπεύθυνοι του βρεφονηπιακού σταθμού να παρακολουθούν όλη τη πορεία του μεγιστοποιώντας έτσι τη συνέπεια στο χρόνο αλλά και τις συνθήκες ασφάλειας των παιδιών. Η εφαρμογή διατίθεται για κινητά iOS και Android καθώς και υπολογιστή μέσω web.

[\(https://www.totalschool.io/\)](https://www.totalschool.io/)

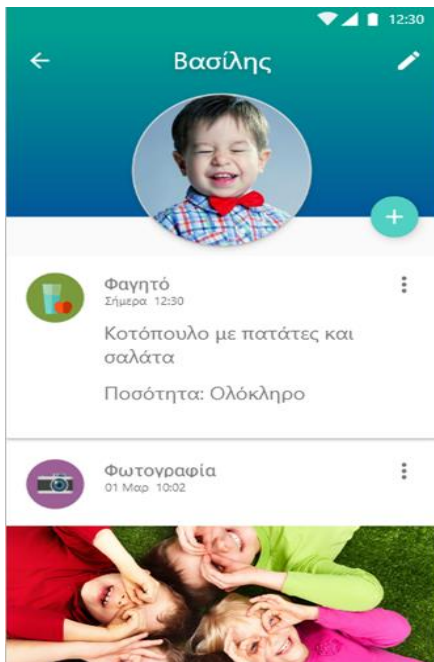

2)myKidsdo

Το myKidsdo είναι μια υπηρεσία που δημιουργήθηκε με στόχο να αναβαθμίσει την ποιότητα των υπηρεσιών που μπορεί να προσφέρει ένα κέντρο προσχολικής αγωγής φέρνοντας σε επαφή γονείς, παιδιά και εκπαιδευτικούς. Πρόκειται για ένα εργαλείο με πολλές δυνατότητες , εύκολο στη χρήση, ασφαλές, ευέλικτο και το οποίο απαιτεί ελάχιστο χρόνο απασχόλησης από την πλευρά των παιδαγωγών.

Η εφαρμογή αυτή εφαρμόστηκε πιλοτικά σε εκπαιδευτήρια με στόχο τη συνεχή βελτίωση της και την παραμετροποίηση νέων επιλογών, ειδικά σχεδιασμένων για να καλύψουν οποιαδήποτε ανάγκη. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί από εκπαιδευτήρια παντός τύπου, παιδικούς σταθμούς, νηπιαγωγεία, βρεφονηπιακούς σταθμούς, κέντρα φύλαξης παιδιών, οικογένειες, κέντρα δημιουργικής απασχόλησης, κατασκηνώσεις και διάφορες επιχειρήσεις που σχετίζονται με παιδιά, για τη δημιουργία προφίλ παροχής υπηρεσιών διαχείρισης εκπαιδευτηρίων και λοιπών επιχειρήσεων αλλά και ενημέρωσης γονέων.

Οι χρήστες ενημερώνονται από την εφαρμογή / ιστότοπο για δραστηριότητες του παιδιού τους μέσω (φωτογραφικού υλικού, σημειώσεις εκμάθησης, γενικές σημειώσεις, σημειώσεις φαγητού, σημειώσεις τουαλέτας, σημειώσεις ύπνου καθώς και για το πρόγραμμα που ακολουθεί το εκάστοτε σχολείο/φορέας). Το κάθε προφίλ παιδιού που δημιουργείται είναι αυστηρά προσωπικό και μπορεί να το δει μόνο ο επαγγελματίας και ο χρήστης, σε καμία περίπτωση το προφίλ δεν είναι δημόσιο.

Οι υπηρεσίες myKidsdo προς τους επαγγελματίες είναι οι ακόλουθες :

Δημιουργία προφίλ εκπαιδευτηρίου (προφίλ αιθουσών, προφίλ εκπαιδευτικών, προφίλ χρηστών καθώς και προφίλ παιδιών), διαχείριση προφίλ βρεφών-παιδιών με σκοπό την ενημέρωση του χρήστη, αποστολή και κοινοποίηση πληροφοριών (σημειώσεις φαγητού, τουαλέτας, ύπνου, φωτογραφίες και διαφόρων δραστηριοτήτων) στο χρονολόγιο του παιδιού με σκοπό την ενημέρωση του χρήστη και διαχείριση προγράμματος σχολείου με σκοπό την ενημέρωση του χρήστη.

Οι υπηρεσίες myKidsdo προς τους χρήστες είναι οι ακόλουθες :

Δημιουργία ατομικού προφίλ του ίδιου του χρήστη, δημιουργία προφίλ παιδιού, ενημέρωση για τις δραστηριότητες του παιδιού από το βρεφονηπιακό σταθμό, δυνατότητα ανάγνωσης προγράμματος σχολείου και δυνατότητα επέκτασης αριθμού χρηστών. Η εφαρμογή λειτουργεί σε όλες τις συσκευές.

[\(https://www.mykidsdo.gr/\)](https://www.mykidsdo.gr/)

Και στα δύο ενδεικτικά πληροφοριακά συστήματα επικοινωνίας ισχύει ότι το εκάστοτε προσχολικό κέντρο/εκπαιδευτήριο το οποίο δημιουργεί λογαριασμό, εγγράφεται στην ηλεκτρονική πλατφόρμα των πληροφοριακών συστημάτων και αποκτά πρόσβαση και χρήση των προσφερόμενων υπηρεσιών. Τα δεδομένα των γονέων ανά ομάδα/τμήμα καταχωρούνται στην πλατφόρμα από το προσωπικό των σχολείων, αφού λάβουν τη συναίνεση αυτών. Μεταξύ γονέων και παιδικού σταθμού εκτός από την ενημέρωση δίνεται η δυνατότητα κοινοποίησης φωτογραφιών, τιμολογίων, ανακοινώσεων και άλλων υπηρεσιών οι οποίες όπως και όλες οι

πληροφορίες δεν κοινοποιούνται δημόσια παρά μόνο στο ιδιωτικό προφίλ του εκπαιδευτικού και του γονέα. Συγκεκριμένα, οι φωτογραφίες χρησιμοποιούνται καθαρά για λόγους ενημέρωσης γονέων και εξέλιξης της προσωπικής τους επαφής τόσο με τα παιδιά τους όσο και με το αντίστοιχο εκπαιδευτικό φορέα. Οι φωτογραφίες κοινοποιούνται στην ομάδα γονέων κατόπι συμφωνίας δικαιοδοσίας όλων των γονέων. Μετά το πέρας της συμφωνίας ανάμεσα σε επαγγελματίες και χρήστη όλο το φωτογραφικό υλικό διαγράφεται από τη βάση του συστήματος της αντίστοιχης πλατφόρμας επικοινωνίας.

Πέρα από τα στοιχεία που καταχωρούνται στην πλατφόρμα από τα σχολεία, η εφαρμογή καταγράφει τον τύπο της τηλεφωνικής συσκευής του γονέα στην οποία υπάρχει εγκατεστημένη η εφαρμογή του πληροφοριακού συστήματος καθώς και το λειτουργικό του σύστημα. Η πληροφορία χρησιμοποιείται αποκλειστικά για πιθανή διερεύνηση και επίλυση τεχνικών προβλημάτων. Τα δεδομένα δεν υπόκεινται σε κανενός είδους επεξεργασίας για άντληση πληροφοριών ή για οποιοδήποτε άλλο σκοπό. Επίσης δεν διαμοιράζονται σε κανέναν τρίτο, για οποιοδήποτε λόγο με μόνη εξαίρεση αν αυτό επιβάλλεται από την ισχύουσα νομοθεσία ή βάσει δικαστικής απόφασης ή απόφασης αρμοδίων αρχών.

Για την διασφάλιση όλων των δεδομένων που έχουν καταγραφεί κατά την εγγραφή στην εφαρμογή αλλά και κατά τη διάρκεια χρήσης της, έχει γίνει λήψη των απαραίτητων τεχνικών και οργανωτικών μέτρων (κίνδυνος καταστροφής, απώλειας, αλλοίωσης άνευ αδείας κοινολόγησης ή προσπέλασης των δεδομένων και άλλα). Πραγματοποιείται δηλαδή τήρηση των μέτρων ασφαλείας επικοινωνίας SSL και κρυπτογράφησης. Σε οποιοδήποτε επικίνδυνο συμβάν κινεί υποψίες αναφέρεται στην εκάστοτε αρμόδια αρχή εντός 72 ωρών και ελέγχεται από αυτή.

Τέλος, η διαχείριση και η προστασία των προσωπικών δεδομένων του Πελάτη και των Χρηστών κατά τη χρήση των υπηρεσιών και στα δυο πληροφοριακά συστήματα επικοινωνίας διέπεται από τους όρους της παρούσης και τις σχετικές διατάξεις τόσο του ελληνικού, του ευρωπαϊκού όσο και του διεθνούς δικαίου, σχετικά με την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα καθώς και τις αποφάσεις της αρμόδιας Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζεται η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε στην έρευνα που πραγματοποιήσαμε. Παρατίθενται όλα τα στάδια οργάνωσης και υλοποίησης της προκειμένου να γίνει πλήρως κατανοητό το πλαίσιο διεξαγωγής της. Αρχικά, αναφέρονται ο κύριος σκοπός και οι επιμέρους στόχοι της έρευνας αυτής οι οποίοι αποτέλεσαν και τη βάση για τη διατύπωση των ερευνητικών ερωτημάτων. Έπειτα παρατίθενται στοιχεία για την ερευνητική προσέγγιση και το εργαλείο συλλογής δεδομένων που χρησιμοποιήσαμε. Επίσης, αναλύονται οι λόγοι που επιλέχθηκαν ως τα πιο κατάλληλα για τη παρούσα μελέτη και πως τα διαχειριστήκαμε. Στη συνέχεια, δίνονται πληροφορίες για το δείγμα της έρευνας, τα κριτήρια επιλογής του και επιχειρείται η απεικόνιση του προφίλ των συμμετεχόντων. Τέλος, προσδιορίζεται η μέθοδος ανάλυσης των δεδομένων και ο τρόπος κατηγοριοποίησης των αποτελεσμάτων ώστε να παρουσιαστούν με σαφήνεια και να εξασφαλιστεί η εγκυρότητα της παρούσας έρευνας.

2.1 Σκοπός και στόχοι της έρευνας

Μέσα από τη βιβλιογραφική επισκόπηση που προηγήθηκε είναι αδιαμφισβήτητη η σπουδαιότητα της επικοινωνίας μεταξύ σχολείου και οικογένειας. Τα επιστημονικά ευρήματα καταδεικνύουν την επίδραση της επικοινωνίας γονέων και παιδαγωγών στην ανάπτυξη του παιδιού και εντοπίζουν οφέλη για όλους τους εμπλεκόμενους (γονείς και παιδαγωγούς) καθώς και για το παιδαγωγικό έργο.

Τα εκπαιδευτικά συστήματα διεθνώς, ολοένα και περισσότερο, αναζητούν σύγχρονους τρόπους επικοινωνίας μεταξύ σχολείου και οικογένειας καθώς οι τεχνολογικές εξελίξεις είναι ταχύτερες και μπορούν να παρέχουν στις σχολικές μονάδες χρήσιμα πληροφοριακά συστήματα που να ενισχύουν το έργο τους. Οι Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνίας μπορούν να παρέχουν ποιοτικά εργαλεία μάθησης και διοίκησης (Ζωγόπουλος, 2001).

Με τη παρούσα μελέτη επιχειρείται να διερευνηθούν οι απόψεις των γονέων για τη σχέση σχολείου και οικογένειας και τη συμβολή της τεχνολογίας σε αυτή στο χώρο της προσχολικής αγωγής. Μέσα από τις απόψεις των γονέων απαντάται μία ομάδα ερωτημάτων τα οποία αφορούν και τους στόχους της έρευνας μας. Αυτοί είναι:

- Πώς αντιλαμβάνονται οι γονείς τη 'σχέση' μεταξύ παιδικού σταθμού και οικογένειας και αν αυτή μπορεί να επηρεάσει την εξέλιξη του παιδιού;

- Σε τι πιστεύουν πως αναφέρεται ο όρος επικοινωνία μεταξύ σχολείου και οικογένειας;
- Τι θεωρούν ότι συμβάλει θετικά στην δημιουργία μιας επιτυχημένης σχέσης και επικοινωνίας μεταξύ γονέα και παιδαγωγού;
- Ποια είναι η άποψη των γονέων για την ανάγκη ύπαρξης ενός πληροφοριακού συστήματος που θα εξυπηρετούσε την επικοινωνία με το βρεφονηπιακό σταθμό;
- Τι είδους δυνατότητες θα επιθυμούσαν να παρέχει το πληροφοριακό σύστημα ως χρήστες;
- Η χρήση της τεχνολογίας στην επικοινωνία παιδικού σταθμού και οικογένειας μπορεί να έχει και αρνητικά αποτελέσματα;

Κύριος σκοπός της έρευνας αυτής είναι μέσα από τη καταγραφή και την ανάλυση των απόψεων των ερωτηθέντων, να συγκεντρωθούν δεδομένα που να δηλώνουν τις επικοινωνιακές ανάγκες που μπορεί να καλύψει η χρήση της τεχνολογίας στη προσχολική αγωγή, προκειμένου να βελτιωθεί η ποιότητα των παρεχόμενου έργου των βρεφονηπιακών σταθμών.

Με βάση τη βιβλιογραφική επισκόπηση και το κύριο σκοπό της έρευνας αυτής παρατίθενται τα τρία ερευνητικά ερωτήματα που έχουν διατυπωθεί. Αρχικά θέτουμε το ερώτημα σχετικά με τον ορισμό της “σχέσης” γονέων και παιδαγωγών προκειμένου να γίνει πιο συγκεκριμένη η έννοια αυτή και στη συνέχεια πως επηρεάζεται η ανάπτυξη του παιδιού από αυτή. Έπειτα, με το δεύτερο ερώτημα αναζητούμε τους τρόπους με τους οποίους επιτυγχάνεται η επικοινωνία μεταξύ βρεφονηπιακού σταθμού και οικογένειας και στο τελευταίο ερευνητικό ερώτημα εξετάζουμε πως μπορεί να συμβάλλει η χρήση της τεχνολογίας στην επικοινωνία των εμπλεκόμενων.

Τα ερευνητικά ερωτήματα που εστίασαμε είναι τα εξής:

1. Τι ορίζεται ως "σχέση" μεταξύ γονέων και παιδαγωγών και πώς επηρεάζει την εξέλιξη του παιδιού;
2. Πώς επιτυγχάνεται η επικοινωνία μεταξύ των εμπλεκόμενων;
3. Ποια είναι η συμβολή της τεχνολογίας στην επικοινωνία παιδικού σταθμού και οικογένειας;

2.2 Ερευνητική μέθοδος

Στο πλαίσιο της έρευνας ο ερευνητής αφού ορίσει το θέμα της έρευνας, θέσει το σκοπό και διατυπώσει τα ερευνητικά του ερωτήματα, επιλέγει τη καταλληλότερη μέθοδο εκπόνησης της ερευνητικής διαδικασίας και τα αντίστοιχα ερευνητικά εργαλεία. Η επιλογή που καλείται να πράξει είναι ανάμεσα στη ποσοτική, τη ποιοτική και τη μεικτή μέθοδο.

Στη ποσοτική έρευνα διερευνάται η αιτιότητα και επιχειρείται η εξήγηση των φαινομένων μέσα από μεταβλητές. Σκοπός είναι η γενίκευση της «αλήθειας» του δείγματος στον πληθυσμό (Κοντογιαννάτου, 2018). Ενδείκνυται για την ανάλυση και κωδικοποίηση μεγάλου όγκου δεδομένων που μπορούν να παρουσιαστούν αριθμητικά. Ο ερευνητής επιλέγοντας αυτή τη προσέγγιση συλλέγει αριθμητικά στοιχεία τα οποία στη συνέχεια περιγράφει και ερμηνεύει στατιστικά. Για την ανάλυση των δεδομένων χρησιμοποιούνται διάφορα είδη υπολογιστικών και στατιστικών μεθόδων (Cohen et al, 2008).

Στη ποιοτική έρευνα ο ερευνητής εστιάζει στη σημασία της εμπειρίας για την οποία μιλούν οι συμμετέχοντες, έχει τη δυνατότητα δηλαδή να εμβαθύνει. Στόχος είναι η ολιστική κατανόηση των στάσεων των υποκειμένων και η ανάδειξη συμπερασμάτων. Έτσι, εκτός από τα λεπτομερή δεδομένα που παρέχονται μέσα από τη ποιοτική προσέγγιση, καταγράφεται και η «φωνή» των υποκειμένων και οι εκφράσεις τους (Eisner, 1991; Λυδάκη, 2007). « *Οι ποιοτικές μέθοδοι εφαρμόζονται σε ερευνητικές προσεγγίσεις που έχουν σκοπό τη διερεύνηση ποιοτήτων και πιο συγκεκριμένα κοινωνικών ποιοτήτων. Με άλλα λόγια έχουν στόχο την αποκάλυψη σχέσεων ή συσχετίσεων ανάμεσα σε κοινωνικά υποκείμενα και κοινωνικές ομάδες* » (Κοντογιαννάτου, 2018).

Στη μικτή έρευνα συνδυάζονται τα πλεονεκτήματα των ποσοτικών και των ποιοτικών μεθόδων. Σε αυτό το είδος ερευνητικής προσέγγισης ο ερευνητής συλλέγει ποιοτικά δεδομένα κι έπειτα προσπαθεί να τα αναλύσει ποσοτικά. Όταν ο ερευνητής επιλέγει τη χρήση της μικτής μεθόδου σημαίνει ότι και οι δύο προσεγγίσεις μπορούν να συμβάλουν στη διασφάλιση της διαδικασίας συλλογής και ανάλυσης δεδομένων καθώς και στην εξαγωγή συμπερασμάτων (Rocco et al., 2003). Εν συντομία, η μικτή έρευνα προσπαθεί να γεφυρώσει τις δύο προσεγγίσεις - ποσοτική και ποιοτική- προκειμένου να τις αξιολογήσει καλύτερα και να αντιμετωπίσει τα μειονεκτήματα που παρουσιάζει η καθεμία.

Στη παρούσα μελέτη επιλέχθηκε η ποιοτική προσέγγιση ως καταλληλότερη μέθοδος για την υλοποίηση της ερευνητικής διαδικασίας. Μέσα από τη συλλογή και την ανάλυση των δεδομένων στοχεύουμε στην εξερεύνηση του πεδίου της συνεργασίας γονέων και παιδαγωγών

στη προσχολική αγωγή και στη κατανόηση των στάσεων και των αντιλήψεων των υποκειμένων της έρευνας αναφορικά με τη χρήση συστημάτων τεχνολογίας για την επικοινωνία βρεφονηπιακού σταθμού και οικογένειας.

2.3 Δείγμα

Η δειγματοληψία αφορά τη διαδικασία κατά την οποία οι ερευνητές επιλέγουν ένα συγκεκριμένο αριθμό ατόμων για να συμμετάσχουν σε μία έρευνα καθώς δεν είναι εφικτό να συλλέξουν δεδομένα από όλα τα άτομα σε έναν πληθυσμό. (Ισαρη & Πουρκός, 2015).

Η επιλογή του δείγματος σε μία μελέτη, οποιασδήποτε προσέγγισης, είτε ποιοτικής, είτε ποσοτικής, είτε μικτής, έχει σπουδαία σημασία καθώς μέσα από το δείγμα προκύπτουν τα αποτελέσματα και στη συνέχεια εξάγονται τα συμπεράσματα της έρευνας.

Οι στρατηγικές επιλογής δείγματος στη ποιοτική έρευνα ποικίλλουν. Στη παρούσα έρευνα το δείγμα επιλέχθηκε σκόπιμα (purposive sampling) προκειμένου τα δεδομένα που προκύπτουν να είναι λεπτομερή, επαρκή και διαφωτιστικά για το υπό διερεύνηση θέμα. Για το λόγο αυτό ορίστηκαν κάποια κριτήρια επιλογής συμμετεχόντων στην έρευνα. Τα κριτήρια αυτά ήταν:

- α) Οι συμμετέχοντες να είναι γονείς παιδιού βρεφικής ή προσχολικής ηλικίας (από 6 μηνών έως 4 ετών) που φοιτά σε βρεφονηπιακό σταθμό τη παρούσα χρονική περίοδο
- β) Η ηλικία των γονέων να κυμαίνεται από 30 έως 45 έτη
- γ) Οι γονείς να είναι εργαζόμενοι
- δ) Να μην εμπλέκονται αποκλειστικά οι ίδιοι στην άφιξη και την αναχώρηση του παιδιού στο παιδικό σταθμό, στιγμές δηλαδή που υπάρχει αλληλεπίδραση με το σχολικό περιβάλλον (πχ να χρησιμοποιούν σχολικό λεωφορείο ή να παραλαμβάνει κάποιο άλλο πρόσωπο το παιδί τους από το σταθμό)

Όσον αφορά το μέγεθος του δείγματος στην ποιοτική έρευνα δεν υπάρχουν αριθμητικοί περιορισμοί και κανόνες που να προσδιορίζουν την επάρκεια του μεγέθους (Ιωσηφίδης, 2008). Είναι σαφές πως το μέγεθος του δείγματος σε μία ποιοτική έρευνα είναι μικρότερο από μία

ποσοτική καθώς διαφοροποιούνται εξολοκλήρου οι συνθήκες διεξαγωγή της (οι μέθοδοι, τα ερευνητικά εργαλεία, ο στόχος της έρευνας κλπ).

Στην έρευνα αυτή συμμετείχαν συνολικά 10 γονείς εκ των οποίων οι 4 είναι άντρες και οι 6 είναι γυναίκες. Το δείγμα αυτό εντοπίστηκε στους χώρους εργασίας μας δηλαδή σε Βρεφονηπιακούς Σταθμούς της Αττικής και συγκεκριμένα του Δήμου Κηφισιάς.

2.4 Ερευνητικό εργαλείο

Στη ποιοτική έρευνα οι επικρατέστερες μέθοδοι συλλογής δεδομένων είναι η παρατήρηση και η συνέντευξη. Ο ερευνητής κατά την εφαρμογή των εργαλείων αυτών οφείλει να είναι «ενεργός ακροατής», δηλαδή να κατέχει τις απαραίτητες επικοινωνιακές δεξιότητες ώστε να διευκολύνει τη διαδικασία και να αποσπά όσο το δυνατό περισσότερα στοιχεία. Και τα δύο εργαλεία παρουσιάζουν προσαρμοστικότητα, χωρίς να είναι αυστηρά (όπως για παράδειγμα ένα ερωτηματολόγιο με καθορισμένες επιλογές απαντήσεων) κι έτσι επιτρέπουν την ελεύθερη έκφραση των συμμετεχόντων και τη βαθύτερη κατανόηση από τον ερευνητή.

Αρχικά, στη παρατήρηση ο ερευνητής μελετά το φαινόμενο στο φυσικό του περιβάλλον έχοντας την ευκαιρία να εντοπίσει σημαντικά στοιχεία που το επηρεάζουν. Καταγράφει όσα συμβαίνουν, τα μελετά κι έπειτα προχωρά στην ανάλυση και την ερμηνεία τους. Αποτελεί ένα δύσκολο ερευνητικό εργαλείο το οποίο απαιτεί από τον ερευνητή ιδιαίτερες ικανότητες ώστε να μην τίθεται θέμα αξιοπιστίας, εγκυρότητας και αντικειμενικότητας.

Έπειτα, στη συνέντευξη, το συνηθέστερο ερευνητικό εργαλείο ποιοτικής έρευνας σύμφωνα με τον Ζαιμάκη (2002), ο ερευνητής συνομιλεί και αλληλοεπιδρά με τους συμμετέχοντες έχοντας ως στόχο την απόσπαση πληροφοριών σχετικών με το θέμα της έρευνας (Cohen & Manion, 1994). Ταυτόχρονα έχει την ευκαιρία να παρατηρήσει και άλλα στοιχεία πέραν των όσων λέγονται, μη λεκτικά όπως παραδείγματος χάρι στάση σώματος, εκφράσεις προσώπου κ.α. Τα είδη της τυποποιημένης συνέντευξης είναι τα εξής: α) η δομημένη, β) η μη δομημένη και γ) η ημι-δομημένη.

Στη δομημένη συνέντευξη υπάρχουν αυστηρά καθορισμένες ερωτήσεις, για πολύ συγκεκριμένα θέματα και γίνονται όλες με την ίδια διατύπωση και την ίδια σειρά για όλους τους συμμετέχοντες.

Στη μη δομημένη δεν υπάρχουν προκαθορισμένα ερωτήματα. Ο ερευνητής μπορεί να έχει διαμορφώσει μία λίστα με προτεινόμενα θέματα προς συζήτηση τα οποία θεωρεί σημαντικά και με βάση αυτά να εξελιχθεί μία συζήτηση ανάμεσα στο συνεντευκτή και στους συνεντευξιαζόμενους. Η εξέλιξη της συνέντευξης και τα θέματα εστίασης εξαρτώνται από τους συμμετέχοντες και είναι δυνατόν να προκύψουν και νέα θέματα.

Στην ημι-δομημένη συνέντευξη ο ερευνητής έχει προετοιμάσει ερωτήσεις προκειμένου να διασφαλίσει ότι θα καλυφθούν σημαντικές πτυχές του υπό διερεύνηση θέματος χωρίς όμως να αποτελούν αυστηρό και άκαμπτο πλαίσιο συζήτησης. Σε αυτό το τύπο συνέντευξης είναι δυνατό να υπάρξουν τροποποιήσεις όπως η αλλαγή της σειράς των ερωτήσεων, η αφαίρεση κάποιας ερώτησης ή προσθήκη κάποιου διευκρινιστικού ερωτήματος κλπ.

Σύμφωνα με τον Tuckman (όπως αναφέρει η Παρασκευοπούλου-Κόλλια, 2008), οι συνεντεύξεις δίνουν τη δυνατότητα «εισόδου» στο μυαλό των υποκειμένων της έρευνας. Μέσα από αυτές αναδεικνύονται οι γνώσεις, οι προτιμήσεις και οι ιδέες τους.

Η συνέντευξη ως ερευνητικό εργαλείο παρουσιάζει σημαντικά πλεονεκτήματα. Κάποια από αυτά είναι η ευελιξία, η αμεσότητα και η δυνατότητα διερεύνησης του θέματος σε βάθος. Ταυτόχρονα έχει και αυξημένες απαιτήσεις όπως ο χρόνος, η προετοιμασία καθώς και η κατοχή επικοινωνιακών δεξιοτήτων.

Αφού προηγήθηκε η μελέτη των ερευνητικών εργαλείων ποιοτικής έρευνας κρίθηκε ως πιο κατάλληλο για την έρευνα αυτή η συνέντευξη και συγκεκριμένα η χρήση της ημι-δομημένης συνέντευξης. Προετοιμάσαμε ένα κατάλογο ερωτήσεων ώστε να καλυφθούν όσο το δυνατόν περισσότερες διαστάσεις του θέματος με ιδιαίτερη προσοχή ως προς το περιεχόμενο, τη σειρά και τη διατύπωση. Πρόκειται για ερωτήσεις σαφείς και περιεκτικές που δεν καθοδηγούν κι εμβαθύνουν σταδιακά.

Όσον αφορά και τις δέκα συνεντεύξεις, πραγματοποιήθηκαν τη πρώτη εβδομάδα του Δεκεμβρίου του 2022, κατόπιν ραντεβού, σε μέρες και ώρες που διευκόλυναν τους ίδιους τους συμμετέχοντες, στο χώρο συναντήσεων γονέων εντός του βρεφονηπιακού σταθμού. Κατά την οριστικοποίηση της συνάντησης γνωστοποιούνταν στους γονείς το θέμα και ο σκοπός της έρευνας. Στην έναρξη κάθε συνέντευξης γινόταν μία μικρή εισαγωγική συζήτηση προκειμένου να υπάρξει ένα κλίμα οικείο που να επιτρέπει την ελεύθερη έκφραση των συμμετεχόντων.

Σύμφωνα με την Ασπράκη (2007), ο ερευνητής πρέπει να πληροφορεί τους συμμετέχοντες για όλα τα στάδια της έρευνας καθώς και να αποσαφηνίζει θέματα όπως η

ανωνυμία και η χρήση του υλικού. Έτσι, μετά τη συζήτηση δίνονταν πληροφορίες από τους ερευνητές για τη διαδικασία της συνέντευξης όπως η ηχογράφηση μέσω κινητού, η διασφάλιση της ανωνυμίας, η αποκλειστική χρήση των απομαγνητοφωνημένων δεδομένων για τους σκοπούς της έρευνας και η δημοσιοποίηση τους μόνο ως παράρτημα της διπλωματικής εργασίας από το πανεπιστήμιο.

Τέλος, με στόχο τη τήρηση των κανόνων ηθικής και δεοντολογίας για όλα τα παραπάνω δόθηκε προς υπογραφή και σχετικό έντυπο συναίνεσης στους συμμετέχοντες το οποίο ανέφερε συμπληρωματικά και τα στοιχεία των ερευνητών καθώς και ότι υπάρχει η δυνατότητα να ενημερωθούν προσωπικά για τα αποτελέσματα της έρευνας όταν αυτή ολοκληρωθεί.

2.5 Μέθοδος ανάλυσης δεδομένων

Στη παρούσα εργασία, οι ημι-δομημένες συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν δια ζώσης και ηχογραφήθηκαν μέσω κινητού τηλεφώνου. Στη συνέχεια απομαγνητοφωνήθηκαν αφού ακουστήκαν αρκετές φορές προκειμένου να γίνει πιστή μεταφορά του προφορικού λόγου σε γραπτό χωρίς να παραλειφθεί οτιδήποτε.

Έπειτα, μετά τη συλλογή και την απομαγνητοφώνηση των δεδομένων της έρευνας, ακολούθησε η ανάλυση τους. Η ερευνητική αυτή φάση είναι πολύ σημαντική καθώς πρόκειται για την οργάνωση και τη παρουσίαση των ποιοτικών δεδομένων που έχουν συγκεντρωθεί μέσω των συνεντεύξεων, τα οποία μεμονωμένα αδυνατούν να αναδείξουν το νόημα τους και μοιάζουν ασύνδετα (Βάμβουκας, 2006).

Για την ανάλυση των δεδομένων που συλλέχθηκαν από τις συνεντεύξεις επιλέχθηκε η θεματική ανάλυση με στόχο να εξετασθούν, να οργανωθούν και να γίνουν αντιληπτά τα λεγόμενα των συνεντευξιαζόμενων, έτσι όπως εκείνοι τα διατύπωσαν (Λυδάκη, 2012). Απαιτείται η μελέτη των κειμένων να γίνει με προσοχή και να επαναληφθεί αρκετές φορές προκειμένου να εξεταστούν όλα τα δεδομένα σε βάθος και να διαμορφωθεί στη συνέχεια η κατηγοριοποίηση τους. Η θεματική ανάλυση έχει συγκεκριμένους κανόνες προκειμένου τα συμπεράσματα της έρευνας να θεωρούνται έγκυρα (Κυριαζή, 2005).

Η θεματική ανάλυση αποτελεί βασική μέθοδο διαχείρισης των δεδομένων στη ποιοτική έρευνα και προσφέρεται για τον εντοπισμό, την περιγραφή και τη «θεματοποίηση» των νοημάτων που επαναλαμβάνονται στα λεγόμενα των υποκειμένων της έρευνας (Ισάρη &

Πουρκός, 2015). Μέσω αυτής της διαδικασίας και με οδηγό τα ερευνητικά ερωτήματα ομαδοποιήσαμε τα δεδομένα σε τρεις θεματικούς άξονες. Συγκεκριμένα, οι θεματικές άξονες και τα ερευνητικά ερωτήματα του κάθε ενός είναι τα εξής:

Θεματικός άξονας Α: Σχέση βρεφονηπιακού σταθμού και οικογένειας

- Πώς ορίζετε τη ‘σχέση’ μεταξύ παιδικού σταθμού και οικογένειας;
- Τι θεωρείτε ότι συμβάλει θετικά στην δημιουργία μιας επιτυχημένης σχέσης και επικοινωνίας μεταξύ γονέα και παιδαγωγού;
- Η “σχέση” μεταξύ παιδαγωγού και γονέα μπορεί να επηρεάσει την εξέλιξη του παιδιού; (Αιτιολογήστε μου την απάντησή σας)

Θεματικός άξονας Β: Επικοινωνία γονέων και παιδαγωγών

- Σε τι θεωρείτε ότι αναφέρεται ο όρος επικοινωνία μεταξύ σχολείου και οικογένειας;
- Τι θα θέλατε να γνωρίζετε για την καθημερινότητα του παιδιού σας στο παιδικό σταθμό; (π.χ. ποσότητα γευμάτων, συμμετοχή σε δραστηριότητες)

Θεματικός άξονας Γ: Συμβολή πληροφοριακών συστημάτων επικοινωνίας

- Θα σας βοηθούσε στην επικοινωνία σας με το σχολείο ένα πληροφοριακό σύστημα που θα σας ενημέρωνε καθημερινά για τη ζωή του παιδιού στο παιδικό σταθμό;
- Τι δυνατότητες θα θέλατε να σας παρέχει το πληροφοριακό σύστημα εκτός από ενημέρωση; (π.χ. φωτογραφικό υλικό)
- Πιστεύετε ότι η χρήση της τεχνολογίας στην επικοινωνία παιδικού σταθμού και οικογένειας μπορεί να επιφέρει και αρνητικά αποτελέσματα;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

3.1 Δημογραφικά στοιχεία

Το δείγμα της έρευνας όπως προαναφέρθηκε στο δεύτερο κεφάλαιο επιλέχθηκε βάση τεσσάρων κριτηρίων.

Πίνακας 1: Φύλο γονέων

ΤΥΠΟΣ ΓΟΝΕΑ	ΠΛΗΘΟΣ
Μητέρα	6
Πατέρας	4

Πίνακας 2: Ηλικία γονέων

ΗΛΙΚΙΑ ΓΟΝΕΩΝ	ΠΛΗΘΟΣ
30 έως 35 ετών	3
36 έως 40 ετών	7
41 έως 45 ετών	0

Πίνακας 3: Ηλικία των παιδιών των γονέων δείγματος

ΗΛΙΚΙΑ ΠΑΙΔΙΩΝ	ΠΛΗΘΟΣ
6 έως 12 μηνών	1
1:1 έως 2 ετών	1
2:1 έως 3 ετών	2
3:1 έως 4 ετών	6

Πίνακας 4: Τμήμα φοίτησης παιδιών

ΤΥΠΟΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ	ΠΛΗΘΟΣ
Βρεφικό	2
Μετα - βρεφικό	2
Προ - προνηπιακό	6

3.2 Παρουσίαση αποτελεσμάτων

Η παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας που ακολουθεί γίνεται με βάση τους τρεις θεματικούς άξονες που προαναφέρθηκαν.

3.2.1 Σχέση βρεφονηπιακού σταθμού και οικογένειας

➤ Ορισμός σχέσης

Σύμφωνα με τους ερωτηθέντες η σχέση μεταξύ βρεφονηπιακού σταθμού και οικογένειας συνιστά καθημερινή επαφή και αμφίδρομη επικοινωνία. Αναγνωρίζουν τη σημασία των ρόλων και των δύο εμπλεκόμενων και την ευθύνη που φέρουν για την ύπαρξη της σχέσης.

➤ Στοιχεία που ευνοούν την ύπαρξη μίας επιτυχημένης σχέσης

Ως προς τα στοιχεία που ευνοούν την ύπαρξη μίας επιτυχημένης σχέσης μεταξύ βρεφονηπιακού σταθμού και οικογένειας φαίνεται το κυριότερο να είναι η εμπιστοσύνη. Αναφέρεται από τους περισσότερους ερωτηθέντες. Ταυτόχρονα επισημαίνουν στοιχεία όπως η ευγένεια, η ειλικρίνεια, ο σεβασμός, η συνεργασία ο διάλογος και η «ενεργητική ακρόαση». Και σε αυτό το ερώτημα μέσα από τις απαντήσεις των υποκειμένων της έρευνας τονίζεται η αμοιβαιότητα και η προσφορά όλων των εμπλεκόμενων.

«Είναι πολύ σημαντικό ώστε να επιτευχθεί, να υπάρχει μια αμοιβαία εμπιστοσύνη» (Σ6)

«Όπως προ είπα στη δημιουργία μια επιτυχημένης σχέσης μεταξύ γονέα και παιδαγωγού θα συνέβαλε θετικά η αμοιβαία εμπιστοσύνη...» (Σ2)

«Θα πρέπει ο γονιός να ενημερώνει για οποιοδήποτε θέμα τον απασχολεί τον παιδαγωγό, από την άλλη όμως, θα πρέπει να του έχει και απόλυτη εμπιστοσύνη» (Σ7)

«Θετικά νομίζω συμβάλλει αρχικά ο σεβασμός και η εμπιστοσύνη» (Σ8)

«Ο διάλογος είναι το σημαντικότερο στοιχείο για να δημιουργηθεί μια καλή και ισορροπημένη σχέση μεταξύ παιδαγωγού και γονέα... Αντίστοιχα και οι παιδαγωγοί μέσω του διαλόγου να ενημερώνουν για ότι χρήζουν σημαντικό τους γονείς» (Σ7)

« Άρα το να ακούει ο ένας τον άλλον στην ουσία. Είναι σημαντικό» (Σ6)

➤ Επιρροή σχέσης στην εξέλιξη του παιδιού

Στο σύνολο τους οι γονείς που συμμετείχαν στις συνεντεύξεις θεωρούν αδιαμφισβήτητη την επιρροή της σχέσης γονέων και παιδαγωγών στην εξέλιξη των παιδιών. Ορισμένοι αναφέρουν την ανάγκη συνεννόησης μεταξύ παιδαγωγικού προσωπικού και οικογένειας προκειμένου να έχουν ίδια στάση και να εφαρμόζουν κοινές πρακτικές ώστε το παιδί να μην προβληματίζεται και να αναπτύσσεται ομαλά. Επίσης δηλώνουν πως η ύπαρξη μίας θετικής σχέσης μπορεί να ενισχύσει την εξέλιξη του παιδιού ενώ μία αρνητική σχέση μπορεί να επιφέρει δυσκολίες στη προσαρμογή του στο βρεφονηπιακό σταθμό, στην ένταξη του στην ομάδα καθώς και στην ανάπτυξη του.

«Ναι σίγουρα επηρεάζεται το παιδί» (Σ9)

« Ναι..... Για παράδειγμα αν ένας γονέας μιλάει μπροστά στο παιδί άσχημα για τη δασκάλα του, πως μπορούμε να έχουμε την απαίτηση μετά το παιδί να μπορεί να αγαπήσει και να εμπιστευτεί τη δασκάλα του; » (Σ10)

«Φυσικά ναι. Επηρεάζεται η εξέλιξη του παιδιού, ψυχικά και επικοινωνιακά αλλά και με την παιδαγωγική εξέλιξη που μπορεί να έχει στο σχολείο του» (Σ4)

«... Άμα εισπράττει ωραίο κλίμα τότε και το παιδί νοιώθει οικεία, εμπιστεύεται και άρα εξελίσσεται...» (Σ8)

«...Όταν για παράδειγμα ο γονιός με τον παιδαγωγό δεν έχουν καλή σχέση και επικοινωνία, διαφοροποιούνται, δεν έχουνε κοινή γραμμή ... το παιδί διχάζεται και υπάρχει μια σύγχυση, μια επιθετικότητα και ίσως να μη μπορεί να λειτουργήσει σωστά. Το παιδί μπορεί και να δυσκολευτεί να προσαρμοστεί...και να μην μπορεί να ενταχθεί σε μία ομάδα» (Σ5)

«Φυσικά και επηρεάζεται η εξέλιξη του παιδιού ανάλογα με τη σχέση που έχει ο παιδαγωγός και ο γονέας διότι εάν ένας από τους δυο δεν ανταλλάσσει πληροφορίες ... ιδιαίτερα σε μια προβληματική συμπεριφορά δε θα μπορούσε αυτό το παιδί να έχει κάποια εξέλιξη καθώς δε θα το βοηθούσαν ταυτόχρονα και οι δυο μεριές» (Σ2)

3.2.2 Επικοινωνία γονέων και παιδαγωγών

- Ορισμός επικοινωνίας βρεφονηπιακού σταθμού και οικογένειας και τρόποι υλοποίησης της

Οι ερωτηθέντες φαίνεται να ταυτίζουν την επικοινωνία με την ενημέρωση και την ανταλλαγή πληροφοριών. Ως διαθέσιμους τρόπους επικοινωνίας στη πλειοψηφία τους αναφέρουν τις ατομικές δια ζώσης συναντήσεις ορισμένες φορές κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους, τις τηλεφωνικές κλήσεις και τη καθημερινή γραπτή ενημέρωση μέσω σημειώματος.

«Ο όρος επικοινωνία αναφέρεται στη συχνή αν όχι στην καθημερινή ενημέρωση το γονέα.» (Σ7)

«Θεωρώ ότι όσο αφορά το σχολείο πρέπει να ενημερώνει ακριβώς για το αν υπάρχει κάποια αλλαγή όσον αφορά τη συμπεριφορά του παιδιού ... και η οικογένεια όμως να ενημερώνει για αλλαγές που μπορεί να έχουν επηρεάσει το παιδί» (Σ5)

«Επικοινωνία, εμάς η επικοινωνία γίνεται με κάποια καθημερινά χαρτάκια που μπαίνουν στη τσάντα του παιδιού και με κάποιες πληροφορίες που λέμε όταν παραλαμβάνουμε το παιδί το μεσημέρι για το πως έχει πάει η μέρα του. Επιπλέον με ατομικές ή τηλεφωνικές συναντήσεις που γίνονται μια φορά στους δυο μήνες» (Σ3)

«Επικοινωνία πιστεύω αναφέρεται στον τρόπο ή στη συχνότητα που επικοινωνούν, που μιλάνε οι γονείς με τη δασκάλα. Στη δική μας περίπτωση κάθε μέρα υπάρχει ένα ενημερωτικό φυλλάδιο ... Αλλά υπάρχουνε και κάποιες συναντήσεις που γίνονται ατομικές δια ζώσης ή τηλεφωνικά και ενημερωνόμαστε για το παιδί.» (Σ9)

- Στοιχεία - Δεδομένα επικοινωνίας

Τα στοιχεία που θέλουν να περιλαμβάνει η επικοινωνία γονέων και παιδαγωγών για τη καθημερινότητα του παιδιού στο βρεφονηπιακό σταθμό ποικίλλουν. Η κατανάλωση γευμάτων και η συμμετοχή στις παιδαγωγικές δραστηριότητες είναι τα δύο δεδομένα τα οποία συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο ενδιαφέρον καθώς τα αναφέρουν οι 8 από τους 10 ερωτηθέντες. Έπειτα η πλειοψηφία των συμμετεχόντων επιθυμεί να γνωρίζει στοιχεία σχετικά με το παιδαγωγικό πρόγραμμα και τη συμπεριφορά του παιδιού μέσα στη τάξη (και ως προς τον παιδαγωγό και ως προς τους συνομηλίκους) ενώ υπάρχουν και ορισμένοι που αναφέρουν βιολογικές ανάγκες όπως ο ύπνος και οι κενώσεις.

«Θα ήθελα να γνωρίζω τις δραστηριότητες που κάνει ... και γενικά το παιδαγωγικό πρόγραμμα που ακολουθεί το σχολείο θα με ενδιέφερε να το γνωρίζω. Με ενδιαφέρει να μαθαίνω για τη διάθεση του, πως κινείται μέσα στο χώρο, αν κοινωνικοποιείται και έπειτα για τη διατροφή του.» (Σ1)

«Όσον αφορά την καθημερινότητα του παιδιού στο σχολείο θα ήθελα να γνωρίζω το τι έχει φάει αλλά και πόσο έχει φάει. Με τι δραστηριότητες έχει ασχοληθεί τη συγκεκριμένη μέρα; Και αν υπήρχε κάποια συμπεριφορά μη αποδεκτή μέσα στη διάρκεια της ημέρας...» (Σ2)

« ... Σίγουρα θέλω να μάθω και για τα γεύματά του, για το πως έπαιξε, τι έμαθε, τι είχε το πρόγραμμά του μέσα στη μέρα αλλά πιο πολύ με ενδιαφέρει πως συμπεριφέρεται.» (Σ3)

«Όσο περισσότερα μπορώ ... Θα ήθελα να ξέρω αν ήταν ευδιάθετος, αν έφαγε ... αν παίζει με άλλα παιδιά, αν συμμετέχει σε δραστηριότητες, αν 'ακούει' τις δασκάλες του και τέτοια ...» (Σ8)

«Θα ήθελα να ξέρω αν παίζει μόνος του ή αν παίζει με άλλα παιδιά ... Εννοείται πόσο τρώει, σε δεύτερο χρόνο, εάν έχει πάει τουαλέτα, αν είχε κάποιο ατύχημα μέσα στη μέρα, αν κοιμήθηκε στο σχολείο. Τέλος θα ήθελα να έχω μια εικόνα μέσα στο μήνα που κινήθηκε ακριβώς το παιδαγωγικό πρόγραμμα, με τι ασχολήθηκε.» (Σ6)

«Γενικά με ενδιαφέρει περισσότερο η συμπεριφορά που έχει τις ώρες που είναι στο σχολείο παρά τα γεύματά του.» (Σ10)

3.2.3 Συμβολή πληροφοριακών συστημάτων επικοινωνίας

➤ Συμβολή πληροφοριακού συστήματος

Στο σύνολο του οι ερωτηθέντες δήλωσαν θετικοί στην χρήση ενός πληροφοριακού συστήματος επικοινωνίας με το βρεφονηπιακό σταθμό. Αναγνωρίζουν το βοηθητικό ρόλο που μπορεί να έχει στην πληροφόρηση τους και αναδεικνύουν το χαρακτηριστικό της ταχύτητας δηλαδή της απευθείας ενημέρωσης.

«Ναι, πάρα πολύ θα με βοηθούσε» (Σ1)

«Ναι σίγουρα θα με ενδιέφερε και θα με βοηθούσε γιατί θα υπήρχε ίσως αμεσότητα με ένα πληροφοριακό σύστημα. Θα μαθαίναμε άμεσα και πριν ακόμα παραλάβουμε το παιδί μας από το σχολείο, τι έχει κάνει μέσα στη μέρα του.» (Σ3)

« ... Ένα πληροφοριακό σύστημα πιστεύω θα ήταν πολύ πρακτικό γιατί θα δίνει στους γονείς την δυνατότητα να μαθαίνουν *real time* τι γίνεται ...» (Σ7)

«Φυσικά θα βοηθούσε κάτι τέτοιο. Όταν έχεις μία τέτοια εφαρμογή φαντάζομαι ότι θα ερχόταν απευθείας ειδοποίηση και δεν θα χρειαζόταν να περιμένω το μεσημέρι για να μάθω κάτι για το παιδί...Η άμεση πληροφόρηση δηλαδή, ναι θα βοηθούσε» (Σ8)

«Ναι θεωρώ ότι η τεχνολογία έχει μπει στη ζωή μας οπότε θα μας βοηθούσε, θα ήταν όπως τόσες και τόσες άλλες εφαρμογές που έχουμε και μας διευκολύνουν» (Σ9)

« Ναι, θα με βοηθούσε, θα με διευκόλυνε κιόλας! Δεδομένου ότι δεν παραλαμβάνω ο ίδιος το παιδί μου από το σχολείο, οπότε θα γνωρίζαμε με τη γυναίκα μου λογικά πριν καν επιστρέψει στο σπίτι πως ήταν η μέρα του » (Σ10)

➤ Υπηρεσίες πληροφοριακού συστήματος

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων και συγκεκριμένα οι εννέα από τους δέκα θα ήθελαν το πληροφοριακό σύστημα εκτός από την ενημέρωση σχετικά με τη διατροφή και τις λοιπές βιολογικές ανάγκες να παρέχει την υπηρεσία ανάρτησης φωτογραφιών. Να μπορούν δηλαδή οι παιδαγωγοί να τους παρέχουν φωτογραφικό υλικό. Φαίνεται να έχουν ανάγκη από μία πιο άμεση εικόνα για τις δραστηριότητες που συμμετέχει το παιδί τους στο χώρο του βρεφονηπιακού σταθμού. Έπειτα, ορισμένοι επιθυμούν να γνωρίζουν το παιδαγωγικό πρόγραμμα αλλά και να λαμβάνουν υπενθύμιση ώστε να μην αστοχούν συμβάντα και υποχρεώσεις. Τέλος, αναφέρεται και η ανταλλαγή μηνυμάτων με τον παιδαγωγό.

«Εγώ θα ήθελα να μαθαίνω το παιδαγωγικό πρόγραμμα, το πρόγραμμα της καθημερινής του διατροφής και αν έχει κοιμηθεί. Επίσης θα με ενδιέφερε να βλέπω από φωτογραφίες το παιδί μου να συμμετέχει σε δράσεις που κάνουν.» (Σ1)

«Θα ήθελα όχι σε καθημερινή βάση αλλά μια φορά το μήνα, εκτός από την καθημερινή ενημέρωση που θα είχα από ένα τέτοιο σύστημα, να υπήρχε και ένα υλικό, φωτογραφίες ή βίντεο με το τι έχουν ασχοληθεί τα παιδιά μέσα στο μήνα και κάποια ενημέρωση ή κάποια ειδοποίηση

για κάποια δραστηριότητα που θα κάνει το σχολείο και θα πρέπει εγώ να πληρώσω ή κάποια υπενθύμιση για το οτιδήποτε το οποίο θα είχε προκύψει στο σχολείο» (Σ2)

«Φωτογραφίες από δράσεις, φωτογραφίες από τις εργασίες του, ίσως τα λόγια από κάποια τραγούδια που λένε στη τάξη και βίντεο ίσως από παιχνίδια και δράσεις που κάνουν». (Σ4)

«Το πληροφοριακό σύστημα θα ήθελα να με ενημερώνει με φωτογραφικό υλικό και με βίντεο σχετικά με τις δραστηριότητες, τα παιχνίδια και τις εργασίες που κάνουν τα παιδιά είτε σε καθημερινή βάση είτε σε εβδομαδιαία. Επίσης θα ήθελα να υπάρχει ένα chat room όπου θα μπορώ να επικοινωνώ είτε άμεσα με μηνύματα είτε με τη μορφή εισερχόμενων με την δασκάλα ώστε να έχουμε γραπτό κείμενο κάποιες ενημερώσεις» (Σ7)

«Εκτός από την ενημέρωση αν έφαγε, αν κοιμήθηκε θα μου άρεσε να βλέπω φωτογραφίες ή βίντεο του παιδιού τι έκανε μέσα στη μέρα γιατί στην ηλικία που είναι δεν έχει κατακτήσει το λόγο οπότε δεν μπορεί να μας περιγράψει τη μέρα του στο σχολείο ... και υπενθύμιση θα ήταν καλό να έχει.» (Σ8)

➤ Αρνητική επίδραση της χρήσης της τεχνολογίας

Σχεδόν όλοι οι ερωτηθέντες αναγνωρίζουν τη πιθανότητα να επιδράσει και αρνητικά ένα πληροφοριακό σύστημα στην επικοινωνία τους με το βρεφονηπιακό σταθμό ενώ είναι αξιοσημείωτο ότι αναγνωρίζουν πως σε μία τέτοια περίπτωση την ευθύνη την έχουν πρωτίστως οι ίδιοι. Προβληματίζονται δηλαδή σχετικά με τη σωστή χρήση της εφαρμογής από την οικογένεια και την πιθανή αντικατάσταση της δια ζώσης επικοινωνίας με το βρεφονηπιακό σταθμό. Έπειτα ορισμένοι θέτουν και το θέμα της ασφάλειας καθώς θα εμπεριέχονται προσωπικά δεδομένα. Επιθυμούν να μην υπάρχει η δυνατότητα πρόσβασης τρίτων στο σύστημα καθώς και να είναι αδύνατη η αντιγραφή δεδομένων.

«Θα μπορούσε να επιφέρει αρνητικά αποτελέσματα ιδίως σε γονείς που εργάζονται πολλές ώρες που σημαίνει ότι η ενημέρωση τους θα ήταν από το πληροφοριακό σύστημα και θα επαναπαύοντουσαν σε αυτό και δε θα είχαν την άμεση επαφή με τους παιδαγωγούς...» (Σ2)

«Μπορεί να επιφέρει αλλά είναι καθαρά θέμα χρήσης. Με λάθος χρήση ίσως απομακρύνει τους γονείς από τους παιδαγωγούς δηλαδή τη φυσική παρουσία, την επικοινωνία δια ζώσης...» (Σ3)

«Όχι, άμα υπάρχει ένα ασφαλές σύστημα ώστε να μη μπορούν να διαρρεύσουν τα προσωπικά δεδομένα του παιδιού, δε θεωρώ ότι μπορεί να υπάρξει κάτι κακό σε αυτή την επικοινωνία. Μόνο σωστή χρήση» (Σ4)

«Αρνητικά αποτελέσματα θεωρώ ότι μπορεί να επιφέρει αν υπάρχει μόνο αυτού του είδους η επικοινωνία. Εγώ είμαι μια μαμά που θεωρώ πολύ σημαντικό το να υπάρχει δια ζώσης επικοινωνία με το σχολείο, να βλέπω τη δασκάλα, να μιλάω μαζί της...» (Σ6)

«...Το μόνο ίσως που σκέφτομαι είναι το θέμα της ασφάλειας δηλαδή να είμαστε σίγουροι ότι τα δεδομένα που υπάρχουνε μέσα σε αυτή την εφαρμογή και αφορούν τα παιδιά μας, δεν μπορούν να διαρρεύσουν ή να είναι κλειδωμένα.....» (Σ8)

«Εάν γίνει αντικατάσταση της επικοινωνίας μόνο με αυτό το πληροφοριακό σύστημα, ναι θα έχει αρνητικά αποτελέσματα, διαφορετικά πιστεύω πως όχι. Όταν υπάρχει το μέτρο και η πλατφόρμα αυτή είναι μόνο για μια απλή ενημέρωση και εξυπηρέτηση δεν πιστεύω να υπάρχει πρόβλημα, αρκεί να μείνουν τα υπόλοιπα δηλαδή η επικοινωνία και η σχέση που είπαμε πριν λίγο ίδια. Να υπάρχει και να χτίζεται βήμα - βήμα με την δια ζώσης επαφή με το σχολείο.» (Σ9)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

4.1 Συμπεράσματα

Η συνέντευξη είναι βασικό εργαλείο της ποιοτικής έρευνας και δεν πρόκειται για απλή διαδικασία διαλόγου μεταξύ του ερευνητή και των ερωτώμενων. Εκείνο το οποίο πρέπει να καταφέρει ο ερευνητής, είναι να βοηθήσει να υποχωρήσουν η διστακτικότητα, η ντροπή και οι προβληματισμοί των συνεντευξιαζόμενων, μέσω της δημιουργίας ενός φιλικού και ευχάριστου κλίματος σε επικοινωνιακό επίπεδο.

Αυτό που είναι το ζητούμενο σε μία ποιοτική συνέντευξη και είναι αναγκαίο να επιτευχθεί, είναι, να ξεπεραστούν κοινωνικά στεγανά, που δυσκολεύουν την ουσιαστική συμμετοχή στο διάλογο, ώστε να επακολουθήσει η προσέγγιση της κοινωνικής πραγματικότητας με στοχευμένες και ολοκληρωμένες απαντήσεις. Η συγκεκριμένη έρευνα διεξήχθη σε σύνολο 10 γονέων, με τη διαδικασία της συνέντευξης και της δια ζώσης επαφής μεταξύ ερευνητή και ερωτώμενου. Οι συνεντευξιαζόμενοι απάντησαν σε σύνολο 12 ερωτήσεων, εκ των οποίων στις 4 πρώτες τοποθετήθηκαν δημογραφικά χαρακτηριστικά, οι επόμενες 3 αφορούσαν τη σχέση του βρεφονηπιακού σταθμού και της οικογένειας, οι 2 εν συνεχεία ερωτήσεις σχετίζονταν με την επικοινωνία μεταξύ γονέων και παιδαγωγών και οι 3 τελευταίες ερωτήσεις που τέθηκαν στους ερωτώμενους ήταν σχετικά με τη συμβολή πληροφοριακών συστημάτων επικοινωνίας μεταξύ γονέων και σχολείου καθώς και τυχόν αρνητικής επίδρασης της χρήσης τους.

Όπως αναφέρθηκε και στη παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας, όσον αφορά τον ορισμό της σχέσης μεταξύ βρεφονηπιακού σταθμού και οικογένειας, η πλειοψηφία των ερωτηθέντων παρουσιάζουν τη σχέση αυτή ως μια αμφίδρομη επικοινωνία, η οποία για την ύπαρξη της χρειάζεται καθημερινή επαφή. Επισημαίνεται η σημασία των ρόλων και των δυο εμπλεκόμενων και η ευθύνη που φέρουν για την ύπαρξη μιας ουσιαστικής σχέσης, μιας σχέσης εμπιστοσύνης με όφελος την καλή διαπαιδαγώγηση και ανάπτυξη των παιδιών.

Εν συνεχεία, για την ύπαρξη και τον εντοπισμό στοιχείων που ευνοούν μια επιτυχημένη σχέση μεταξύ γονέων και παιδαγωγών, η έρευνα έδειξε την εμπιστοσύνη ως το κυριότερο στοιχείο για την αρχή μια σχέσης. Επιπλέον, αναφέρουν πως χαρακτηριστικά όπως η ευγένεια, η ειλικρίνεια, ο σεβασμός, η συνεργασία, ο διάλογος, και η ενεργητική ακρόαση συμβάλλουν ενεργά στα θεμελίωση μίας ισορροπημένης και επιτυχημένης σχέσης. Σχεδόν σε όλες τις απαντήσεις οι επισημαίνεται η ανάγκη για συνεισφορά και των δυο εμπλεκόμενων ώστε να δημιουργηθεί και να εξελιχθεί μία ουσιαστική σχέση.

Στην επόμενη ερώτηση, στο σύνολό τους οι γονείς που συμμετείχαν στις συνεντεύξεις θεωρούν αδιαμφισβήτητη την επιρροή της σχέσης γονέων και παιδαγωγών στην εξέλιξη των παιδιών. Χαρακτηριστικά αναφέρουν την ανάγκη συνεννόησης μεταξύ παιδαγωγού και οικογένειας προκειμένου να ακολουθούν κοινή πορεία και να εφαρμόζουν όμοιες πρακτικές με στόχο την ομαλή ανάπτυξη του παιδιού. Η πλειοψηφία των γονέων δηλώνουν πως η ύπαρξη μιας θετικής σχέσης μπορεί να ενισχύσει την εξέλιξη του παιδιού ενώ μια αρνητική σχέση μπορεί να επιφέρει δυσκολίες τόσο στην προσαρμογή τους στο βρεφονηπιακό σταθμό, στην ένταξή του στην ομάδα, αλλά και στην ανάπτυξή του γενικότερα.

Το περιεχόμενο της τέταρτης και της πέμπτης ερώτησης είχε ως θεματικό άξονα την επικοινωνία που έχουν οι γονείς και οι παιδαγωγοί. Συγκεκριμένα η τέταρτη ερώτηση η οποία είχε σχέση με τον ορισμό της επικοινωνίας καθώς και τον τρόπο υλοποίησης που συμβαίνει μεταξύ των εμπλεκομένων, όλοι οι ερωτηθέντες φαίνεται να ταυτίζουν την επικοινωνία με την ενημέρωση και την ανταλλαγή πληροφοριών. Οι απαντήσεις που δόθηκαν με βάση την υλοποίηση της επικοινωνίας, στηρίχθηκε στους τρόπους υλοποίησης που είχαν ήδη ενημερωθεί ή υλοποιήσει στον παιδικό σταθμό, καθώς η συνέντευξη πραγματοποιήθηκε στα μέσα της σχολικής χρονιάς. Ομόφωνα οι απαντήσεις τους ήταν οι δια ζώσης ατομικές συναντήσεις κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους, ενώ 7 στους 10 γονείς απάντησαν ως τρόπο επικοινωνίας την καθημερινή γραπτή ενημέρωση, μέσω του χειρόγραφου σημειώματος. Οι τηλεφωνικές κλήσεις είναι ακόμη ένας επιθυμητός τρόπος επικοινωνίας για τους περισσότερους ενώ λίγοι γονείς ενημερώνονται καθημερινά κατά την παραλαβή του παιδιού τους από το σχολείο. Μόνο ένας γονιός μας επιβεβαίωσε την ανταλλαγή ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (email), επισημαίνοντας ότι αυτός ο τρόπος επικοινωνίας αφορά περισσότερο την ενημέρωση του γονέα από το σχολείο για εκδρομές ή δράσεις και όχι ατομικά για το παιδί του.

Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, η πέμπτη ερώτηση σχετίζεται με την επικοινωνία σχολείου και οικογένειας και συγκεκριμένα με τα θέματα που θα ήθελε να γνωρίζουν οι γονείς κατά την παραμονή του παιδιού τους στον παιδικό σταθμό. Στην πλειοψηφία των απαντήσεων, η κατανάλωση γευμάτων και η συμμετοχή στις παιδαγωγικές δραστηριότητες κερδίζουν τις πρώτες θέσεις καθώς είναι τα δύο δεδομένα τα οποία συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο ενδιαφέρον των ερωτηθέντων (8 από τους 10 ερωτηθέντες). Στη συνέχεια οι γονείς επιθυμούν να γνωρίζουν στοιχεία σχετικά με το παιδαγωγικό πρόγραμμα και τη συμπεριφορά του παιδιού μέσα στην τάξη, τόσο ως προς την παιδαγωγό όσο και ως προς τους συνομηλίκους τους. Ένας μικρός αριθμός των ερωτηθέντων (2 στους 10) επιθυμούν να

γνωρίζουν και για τη κάλυψη λοιπών βιολογικών αναγκών κατά τη διάρκεια της παραμονής του παιδιού στο βρεφονηπιακό σταθμό.

Οι επόμενες τρεις ερωτήσεις είχαν ως επίκεντρο την συμβολή ενός πληροφοριακού συστήματος επικοινωνίας μεταξύ των γονέων και του βρεφονηπιακού σταθμού. Ένα εξαιρετικά ενδιαφέρον συμπέρασμα είναι ότι στο σύνολο τους οι γονείς, είναι θετικοί στην χρήση ενός πληροφοριακού συστήματος επικοινωνίας με το κέντρο προσχολικής αγωγής. Αναγνωρίζουν το βοηθητικό ρόλο που μπορεί να έχει στην πληροφόρησή τους η χρήση της τεχνολογίας και αναδεικνύουν το χαρακτηριστικό της ταχύτητας δηλαδή της απευθείας ενημέρωσης.

Μέσω αυτής της ενημέρωσης λοιπόν, οι εννέα από τους δέκα γονείς επιθυμούν το πληροφοριακό σύστημα εκτός από την ενημέρωση σχετικά με τη διατροφή και τις λοιπές βιολογικές ανάγκες να παρέχει την υπηρεσία ανάρτησης φωτογραφιών. Να μπορούν δηλαδή οι παιδαγωγοί να τους κοινοποιούν φωτογραφικό υλικό στους γονείς. Φαίνεται να έχουν ανάγκη από μία πιο άμεση εικόνα για τις δραστηριότητες που συμμετέχει το παιδί τους στο χώρο του βρεφονηπιακού σταθμού. Κατά την έκφραση της ανάγκης αυτής θεωρούν αυτονόητη την ασφάλεια του περιεχομένου και τη διασφάλιση της αποκλειστικής πρόσβασης γονέων και παιδαγωγών. Έπειτα, ορισμένοι επιθυμούν να γνωρίζουν το παιδαγωγικό πρόγραμμα ενώ δύο ερωτηθέντες θέλουν να λαμβάνουν υπενθύμιση ώστε να μην αστοχούν συμβάντα, εκδηλώσεις και υποχρεώσεις που έχουν οι ίδιοι απέναντι στο σχολείο. Τέλος, αναφέρεται από έναν γονέα η ανταλλαγή μηνυμάτων με τον παιδαγωγό που θα διευκόλυνε τη μεταξύ τους καθημερινή ενημέρωση.

Η τελευταία ερώτηση που τέθηκε στους συνεντευξιαζόμενους ήταν αν η χρήση της τεχνολογίας θα μπορούσε να επιφέρει αρνητικά αποτελέσματα στην επικοινωνία με το σχολείο. Με ομοφωνία λοιπόν, όλοι οι ερωτηθέντες αναγνωρίζουν τη πιθανότητα να επιδράσει και αρνητικά ένα πληροφοριακό σύστημα στην επικοινωνία τους με το βρεφονηπιακό σταθμό ενώ είναι αξιοσημείωτο ότι εκφράζουν πως σε μία τέτοια περίπτωση την ευθύνη την έχουν πρωτίστως οι ίδιοι. Προβληματίζονται σχετικά με τη σωστή χρήση της εφαρμογής από την οικογένεια και την πιθανή αντικατάσταση της διαζώσης επικοινωνίας με το βρεφονηπιακό σταθμό. Έπειτα ορισμένοι θέτουν όπως προαναφέρθηκε το θέμα της ασφάλειας, καθώς θα εμπεριέχονται προσωπικά δεδομένα κι επιθυμούν την απαγόρευση πρόσβασης τρίτων στο σύστημα καθώς και την αδυναμία αντιγραφής των δεδομένων.

Ανακεφαλαιώνοντας, τα ευρήματα της έρευνας αυτής συμφωνούν με όσα έχουν καταγραφεί βιβλιογραφικά παρόλο που οι έρευνες στο πεδίο της προσχολικής αγωγής είναι φανερά λιγότερες σε σχέση με τις άλλες βαθμίδες εκπαίδευσης. Πιο συγκεκριμένα, τα αποτελέσματα αναδεικνύουν την αξία της επικοινωνίας γονέων και παιδαγωγών και την επίδραση της στην ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών προσχολικής ηλικίας. Η επικοινωνία αποτελεί βασικό κομμάτι της παιδαγωγικής διαδικασίας και κρίνεται απαραίτητο από τους γονείς προκειμένου να πληροφορούνται για το παιδί τους αλλά και για να υποστηρίζονται στο δύσκολο έργο της ανατροφής. Επιπροσθέτως, τα παραπάνω αποτελέσματα δείχνουν την εξοικείωση των γονέων με τη τεχνολογία και την επιθυμία να ενταχθούν πληροφοριακά συστήματα στις δημόσιες δομές προσχολικής αγωγής με στόχο την ενίσχυση της επικοινωνίας βρεφονηπιακού σταθμού και οικογένειας.

4.2 Περιορισμοί και προτάσεις για μελλοντική έρευνα

Η συγκεκριμένη έρευνα υλοποιήθηκε μέσω της ποιοτικής προσέγγισης με δείγμα γονείς παιδιών που φοιτούν στους δημοτικούς βρεφονηπιακούς σταθμούς ενός δήμου της Αττικής και συγκεκριμένα του Δήμου Κηφισιάς. Οι περιορισμοί που προκύπτουν λοιπόν σχετίζονται με τη φύση της ποιοτικής έρευνας καθώς το δείγμα που μπορεί να συμμετέχει είναι μικρό (λόγω των συνεντεύξεων και του μεγάλου όγκου των απομαγνητοφωνήσεων) και προέρχεται από το ίδιο περιβάλλον. Συγχρόνως όμως, μέσα από τη ποιοτική έρευνα όπου γίνεται διερεύνηση ενός θέματος σε βάθος, παρόλο που δεν είναι δυνατό να προκύψει η γενίκευση των αποτελεσμάτων στο πληθυσμό, προκύπτουν τόσο σημαντικά αποτελέσματα τα οποία μπορούν να αποτελέσουν έναυσμα για μελλοντικές έρευνες.

Μέσα λοιπόν από το ενδιαφέρον μείγμα των στοιχείων που συλλέχθηκαν από τη διεθνή βιβλιογραφία, την έρευνα και την ερμηνεία των αποτελεσμάτων προέκυψαν κάποιες προτάσεις οι οποίες θα μπορούσαν να διερευνηθούν στο μέλλον και να προσφέρουν σημαντικά στο επιστημονικό πεδίο της προσχολικής αγωγής.

Αρχικά, η εν λόγω έρευνα διεξήχθη σε γονείς παιδιών που φοιτούν σε βρεφικό και παιδικό σταθμό ενός δήμου. Σε μία επόμενη έρευνα θα ήταν ενδιαφέρον να συμμετέχουν γονείς και από άλλους δήμους ή και από ιδιωτικά προσχολικά κέντρα προκειμένου το δείγμα να εμφανίζει μεγαλύτερη ποικιλομορφία.

Έπειτα, θα ήταν ωφέλιμο να μελετηθούν και να καταγραφούν οι προσδοκίες που έχουν οι γονείς από ένα πληροφορικό σύστημα επικοινωνίας ανάλογα με την ηλικιακή ομάδα όπου βρίσκεται το παιδί τους.

Επιπλέον, στη παρούσα έρευνα συλλέχθηκαν απαντήσεις μόνο από γονείς. Σε μία μελλοντική έρευνα θα μπορούσε το δείγμα να είναι παιδαγωγοί προσχολικής εκπαίδευσης ώστε να διερευνηθούν και οι δικές τους θέσεις σχετικά με την επικοινωνία βρεφονηπιακού σταθμού και οικογένειας. Σε αυτή τη κατεύθυνση θα μπορούσε να διερευνηθεί και η εκπαίδευση που λαμβάνουν οι παιδαγωγοί προσχολικής ηλικίας τόσο προπτυχιακά όσο και κατά τη διάρκεια της επαγγελματικής τους πορείας σχετικά με την αξία της επικοινωνίας βρεφονηπιακού σταθμού και οικογένειας, τη καλλιέργεια των επικοινωνιακών τους δεξιοτήτων και τη χρήση πληροφοριακών συστημάτων επικοινωνίας.

Μια ακόμη πρόταση για μελέτη στο μέλλον η οποία προέκυψε κατά την εκπόνηση της παρούσας διπλωματικής, είναι η μελέτη περίπτωσης και ιδιωτικών προσχολικών κέντρων που διαθέτουν πληροφορικό σύστημα επικοινωνίας με τους γονείς και η παρατήρηση και καταγραφή των θετικών και των αρνητικών επιπτώσεων στην επικοινωνία και στη συνεργασία σχολείου και οικογένειας.

Τέλος, όλες οι παραπάνω προτάσεις έρευνας θα μπορούσαν να υλοποιηθούν και μέσω της ποσοτικής προσέγγισης προκειμένου τα αποτελέσματα που θα προκύψουν να μπορούν μέσα από τα στατιστικά να αποδώσουν τάσεις σε μεγαλύτερη κλίμακα του γενικού πληθυσμού.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ:

- Ασπράκη, Γ. (2007). Συζήτηση περί επαγγελματικής ηθικής και δεοντολογίας. Στο Παπαϊωάννου, Σ. (2007). “Ζητήματα θεωρίας και μεθόδου των κοινωνικών επιστημών”, Αθήνα: Κριτική
- Βάμβουκας, Μ. (2006). Εισαγωγή στην ψυχοπαιδαγωγική έρευνα και μεθοδολογία. Αθήνα: Δελφοί.
- Γεωργίου, Σ. Ν. (2000). “Σχέση σχολείου - οικογένειας και ανάπτυξη του παιδιού”, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- Γιαγκουνίδης, Π. (1996). “Η προσχολική αγωγή στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης”, Θεσσαλονίκη: Κώδικας
- Δημητρίου – Χατζηγεοφύτου, Λ. (2009). “Τα 6 πρώτα χρόνια της ζωής”. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- Ζαϊμάκης, Γ. (2002). Εκτίμηση Αναγκών και Μέθοδοι Ποιοτικής Έρευνας, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
- Ζαφείρης, Α.Γ. Ζαφείρη, Ε. & Μουζακίτης, Χ. (1999). Η οικογενειακή θεραπεία, θεωρία και πρακτικές εφαρμογές. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- Ζωγόπουλος Ε. (2001). Νέες τεχνολογίες και μέσα επικοινωνίας στην εκπαιδευτική διαδικασία. Αθήνα: Κλειδάριθμος.
- Ιωσηφίδης, Θ. (2008). “Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες”. Αθήνα: Κριτική
- Κατέβας, Γ. (1999). “Η Προσχολική Αγωγή ως Θεσμός”. Αθήνα : Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων
- Κατσαρού, Ε. & Τσάφος, Β. (2003). “Από την έρευνα στη διδασκαλία. Η εκπαιδευτική έρευνα δράσης”. Αθήνα: Σαββάλας
- Καρτασίδου, Λ., Λιώνη, Σ., Μακρή, Ε. (2001). “Οργάνωση βρεφονηπιακών τμημάτων και μορφές δραστηριοτήτων προσχολικής ηλικίας, 2ος κύκλος ειδικότητα βοηθών βρεφονηπιοκόμων.” Αθήνα: ΥΠΕΠΘ - Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

- Κιρκιγιάννη, Φ. (2008). “Επικοινωνία Σχολείου–Οικογένειας και ο ρόλος του Διευθυντή: Εμπειρική μελέτη σε Διευθυντές Σχολείων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης του Νομού Κυκλάδων”, Διδακτορική Διατριβή. Ρόδος: Πανεπιστήμιο Αιγαίου
- Κιτσαράς, Γ. (1988). “Εισαγωγή στη Προσχολική Παιδαγωγική”. Αθήνα: Ιδιωτική έκδοση
- Κ.Υ.Α. Π2β/2827/ΦΕΚ 637/ Β' (30-7-1997). Άρθρο 42 “Περί μεταβίβασης των παιδικών και βρεφονηπιακών σταθμών”
- Κυριαζή, Ν. (2005). Η κοινωνιολογική έρευνα. Κριτική Επισκόπηση των μεθόδων και των τεχνικών. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- Λαλούμη - Βιδάλη, Ε. (2008), Ανθρώπινες Σχέσεις & Επικοινωνία στην Προσχολική Εκπαίδευση, Θεσσαλονίκη : Σύγχρονες Εκδόσεις
- Λυδάκη, Α. (2007). “Μεθοδολογικά Ζητήματα της ποιοτικής έρευνας. Η ποιοτική προσέγγιση των κοινωνικών φαινομένων, θεωρία και πράξη ή πράξη και θεωρία;”. Στο Σ. Παπαϊωάννου (Επιμ.), Ζητήματα θεωρίας και μεθόδου των κοινωνικών επιστημών. Αθήνα: Κριτική.
- Λυδάκη, Α. (2012). Ποιοτικές μέθοδοι της κοινωνικής έρευνας. Αθήνα: Καστανιώτη
- Μαράτου- Αλιμπράντη, Λ. (1999), Η Οικογένεια στην Αθήνα. Οικογενειακά Πρότυπα και Συζυγικές Πρακτικές, ΕΚΚΕ, Αθήνα
- Μαριδάκη - Κασσωτάκη, Α. (2004). “Σύγχρονες απόψεις για τη Σκέψη του Παιδιού”, Αθήνα: Γρηγόρη
- Μετοχιανακάκης Γ. Ηλίας (2000), Εισαγωγή στη παιδαγωγική, εκδόσεις: Ιδιωτική Έκδοση
- Μητάκος, Θ. (2015). Πληροφοριακά Συστήματα Διοίκησης. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών
- Μπρίνια, Β., (2008). Management εκπαιδευτικών μονάδων και εκπαίδευσης. Αθήνα: Σταμούλη
- Μουσένα, Ε. (2021). “Επικοινωνία και προφορικότητα στην εκπαίδευση: προγράμματα και παιδαγωγικές πρακτικές”, Αθήνα : Gutenberg
- Μπρούζος, Α. (2009). “Ο εκπαιδευτικός ως λειτουργός συμβουλευτικής: μια ανθρωπιστική θεώρηση της εκπαίδευσης”, Αθήνα: Gutenberg.
- Μυλωνάκου - Κεκέ, Η. (2006). “Σύγχρονες θεωρητικές προσεγγίσεις στην επικοινωνία σχολείου, οικογένειας και κοινότητας”. Αθήνα: Άτραπος

- Μυλωνάκου – Κεκέ, Η. (2009). “Συνεργασία σχολείου, οικογένειας και κοινότητας: θεωρητικές προσεγγίσεις και πρακτικές εφαρμογές”, Αθήνα: Παπαζήση ΑΕΒΕ
- Νικολακάκη, Μ., Σοφρονά, Ε., Κιαμίλη, Φ., (2003). “Αγωγή Προσχολικής Ηλικίας”, Αθήνα: Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων
- Ν. 2880/01 (ΦΕΚ 9/30.01.2001 τεύχος Α΄) “Πρόγραμμα ΠΟΛΙΤΕΙΑ για τη μεταρρύθμιση και τον εκσυγχρονισμό της Δημόσιας Διοίκησης και άλλες διατάξεις”
- Ντολιοπούλου, Ε. (2002). “Σύγχρονες τάσεις της Προσχολικής Αγωγής”, Αθήνα: Τυπωθήτω.
- Σαϊτης, Χ. (2007). “Οργάνωση και λειτουργία των σχολικών μονάδων”, Αθήνα: Ατραπός
- Σμαραγδά - Τσιαντζή, Μ. (1996). “Αγωγή Προσχολικής Ηλικίας”, Αθήνα: Gutenberg
- Σταμάτης, Π.Ι. (2013). “Επικοινωνία στην εκπαίδευση”, Αθήνα: Διάδραση
- Συνώδη, Ε. (2015). “Προσχολική Αγωγή και Επαγγελματισμός των Εκπαιδευτικών”, Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη Εκδόσεις Α.Ε
- Τσαούσης, Γ. (1993). “Η κοινωνία του ανθρώπου. Εισαγωγή στην κοινωνιολογία”, Αθήνα: Gutenberg
- Τσαρδάκης, Δ. (1993), “Η γέννηση του κοινωνικού ανθρώπου”, Αθήνα: Παπαζήση
- Παπαθανασίου, Ε. (2010). “Πληροφοριακά συστήματα (Θεωρία και Εφαρμογές)”, Αθήνα: Εκδόσεις Γκιούδας.
- Παπαθανασόπουλος, Σ. (2011). “Τα μέσα επικοινωνίας στον 21ο αιώνα”, Αθήνα: Καστανιώτη
- Ράττνερ, Γ. (1967). Ανατρέφω σωστά το παιδί μου (μτφρ. Γ. Βαμβαλή). Αθήνα: Μανιατέα
- Χατζητρύφων, Ν. - Παπαζήση, Θ. (2017), “Οικογένειες από ομόφυλα ζευγάρια. Το φύλο και η συμπεριφορά του”, Αθήνα : Επίκεντρο

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ:

Antonopoulou, A., Zenakou, E., Koutrouba, K., & Tsitsas, G. (2009). "An Investigation of Greek Teachers" Attanucci, J. S. (2004). "Questioning honour: a parent–teacher conflict over excellence and diversity in a USA urban high school". *Journal of moral education*, 33(1), 57-69

Views on Parental Involvement in Education." *School Psychology International*, 30(3),311–328

Bogard, K., & Takanishi, R. (2005). PreK-3: "An aligned and coordinated approach to education for children 3 to 8 years old". SRCD Social Policy Report, 29(3), 3-23.

Bredenkamp, S. (1987). "Developmentally appropriate practice in early childhood programs servicing children from birth through age 8". Washington, NAEYC

Center for Mental Health in Schools at UCLA (2008). "Transitions. Turning Risks into Opportunities for Student Support Los Angeles", CA Author.

Christenson, N. & Sheridan, S. (2001). *Schools and Families: Creating Essential Connections for Learning*. New York: The Guilford Press.

Clark, A., & Moss, P. (2010). "Ας ακούσουμε τα μικρά παιδιά. Η προσέγγιση του Μωσαϊκού". Αθήνα: ΕΑΔΑΠ

Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2008). "Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας". Αθήνα: Μεταίχμιο

Cozolino, L. (2014). "The neuroscience of human relationships: Attachment and the developing social brain (2nd ed.)".,New York: WW Norton & Company

Davis-Kean, P. E. (2005). "The influence of parent education and family income on child achievement: the indirect role of parental expectations and the home environment". *Journal of Family Psychology*, 19(2), 294

Dowling, E. & Osborne, E. (eds.) (2001). "Η οικογένεια και το σχολείο: μια συστημική προσέγγιση από κοινού σε παιδιά με προβλήματα", μτφ. Ι. Μπίμπου. Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.

Dunn Judy (1999), "Οι στενές προσωπικές σχέσεις των μικρών παιδιών" (μτφρ. Χ. Παπαηλίου), Αθήνα : Fabian, H. (2000. August September). "A Seamless Transition? Paper presented on the 10th European Conference on Quality in Early Childhood Education (EECERA)".London. [http:// extranet.edfac.unimelb.edu.au /LED/tec/ pdf/ fabian1.pdf](http://extranet.edfac.unimelb.edu.au/LED/tec/pdf/fabian1.pdf)
Τυπωθήτω - Γ. Δαρδάνος

Eisner, W. E. (1991). *The enlightened eye, qualitative inquiry and the enhancement of educational practice*. New York: Macmillan.

Goleman, D. (1998). “Η Συναισθηματική Νοημοσύνη”, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα

Kingore, B. (2010) Μτφ. Σιαπάντα, Ζ. & Ελευθερίου, Μ. “Αξιολόγηση στο νηπιαγωγείο”. Αθήνα: Δίπτυχο

Molnar, A. & Lindquist, B. (1999). “Προβλήματα συμπεριφοράς στο σχολείο οικοσυστημική προσέγγιση”. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Olmstead, C. (2013). “Using technology to increase parent involvement in schools. *Techtrends: Linking Research & Practice to Improve Learning*”, 57(6), 28–37.

Olsen, G., & Fuller, M. L. (2008). “Home – school relations. *Working successfully with parents and families*” (3rd Ed.). Boston: Pearson/Allyn and Bacon.

Palts, K., & Kalmus, V. (2015). “Digital channels in teacher-parent communication: the case of Estonia”. *International Journal of Education and Development Using Information and Communication Technology (IJEDICT)*, 11(3), 65–81.

Stephen, Ch., & Plowman, L. (2002). “ICT in Pre-School: A Benign Addition? A review of the literature on ICT in pre-school settings”. Dundee: Learning and Teaching Scotland.

The National League of Cities. Institute for Youth, Education and Families. (2012). “Educational Alignment for Young Children/ Profiles of Local Innovation”. Washington, D.C. 20004.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ:

Αρβανίτη-Παπαδοπούλου, Τ. (2010) Τρόποι υποστήριξης της μάθησης των νηπίων μέσα από τη συνεργασία γονέων – σχολείου. Πρακτικά του Ελληνικού Ινστιτούτου Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης(ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.ΕΚ.), 5ο Πανελλήνιο Συνέδριο με θέμα «Μαθαίνω πώς να μαθαίνω» Διαθέσιμο: http://www.elliepek.gr/documents/5o_synedrio_eisigiseis/Arvaniti_Papadopoulou.pdf

Βουτσέλα, Α. (2016), Ο γονεϊκός ρόλος στον διάλογο με τους εφήβους. Ποιμαντικοψυχολογική προσέγγιση, (Μεταπτυχιακή Διατριβή). Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Διαθέσιμο : <https://ikee.lib.auth.gr/record/287237>

Bohan-Baker, M. & Little, P.M.D. (2004). “The transition to kindergarten: A review of current research and promising practices to involve families”. Cambridge, MA: Harvard Research Project. Family Διαθέσιμο: http://www.hfrp.org/content/download/1165/48670_file_bohar.pdf

Bonci, A. (2011). A research review: The importance of families and the home environment. Διαθέσιμο: https://cdn.literacytrust.org.uk/media/documents/2011_03_01_free_research_-_family_involvement_and_literacy_review_2011_a5kz7mx.pdf

Γεωργίου, Σ. (2000). Σχέση σχολείου– οικογένειας και ανάπτυξη του παιδιού. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Γεωργίου, Σ. (2000). Αιτιατή απόδοση της επίδοσης από τους γονείς , εμπλοκή των γονέων και επίδοση του παιδιού. Ψυχολογία, 7 (2), 191-206. Διαθέσιμο :

<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/psychology/article/viewFile/24260/20313>

Γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπή της Ελλάδος (Ο.Κ.Ε.), Διαθέσιμο: http://www.oke.gr/sites/default/files/op_174.pdf

Δασκαλάκη Ν., Δρόσος Β., Κυρίδης Α., “Συνεργασία σχολείου και οικογένειας: Θεωρητικές προσεγγίσεις, ερευνητικά δεδομένα και προτάσεις”, Πανελλήνιο Συνέδριο, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, 2002. Διαθέσιμο: https://www.researchgate.net/publication/273760650_Synergasia_scholeiou_kai_oikogeneias_Theoretikes_prosengiseis_ereunetika_dedomena_kai_protaseis

Denham, S., Von Salisch, M., Olthof, T., Kochanoff, A., & Caverly, S. (2002). Emotional and Social Development in Childhood. Στο P. Smith, & C. Hart, Blackwell Handbook of Childhood Social Development (σσ. 307-328). UK: Blackwell Publishers
Διαθέσιμο: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1002/9781119679028.ch34>

Desforges, C.,& Abouchaar, A. (2003). The Impact of Parental Involvement, Parental Support and Family Education on Pupil Achievement and Adjustment: A Literature Review. Research Report RR No 433. Διαθέσιμο: https://www.nationalnumeracy.org.uk/sites/default/files/documents/impact_of_parental_involvement/the_impact_of_parental_involvement.pdf

EACEA, Διαθέσιμο:

<https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/el/national-education-systems/greece/diasfalisi-poiotitas-stin-prosholiki-kai-tin-sholiki-ekpaideysi>

Edwards, Carolyn P., Sheridan, Susan M. & Knoche, L., "Parent - Child Relationships in Early Learning." (2010). Faculty Publications, Department of Psychology. 606. Διαθέσιμο: <https://digitalcommons.unl.edu/psychfacpub/606>

Epstein, J. L., & Sheldon, S. B. (2002). "Present and accounted for: Improving student attendance through family and community involvement". The Journal of Educational Research, 95(5), 308–318.

Διαθέσιμο:

https://www.researchgate.net/publication/228712368_Present_and_Accounted_for_Improving_Student_Attendance_Through_Family_and_Community_Involvement

EUROSTAT, Διαθέσιμο:

https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Early_childhood_education_statistics#cite_note-1

Ίσαρη, Φ. & Πουρκός, Μ. (2015). "Ποιοτική Μεθοδολογία Έρευνας: Εφαρμογές στην Ψυχολογία και στην Εκπαίδευση", Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.

Διαθέσιμο:

<https://eclass.uowm.gr/modules/document/file.php/NURED263/%CE%8A%CF%83%CE%B1%CF%81%CE%B7%20%26%20%CE%A0%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%BA%CF%8C%CF%82%20%CF%80%CE%BF%CE%B9%CE%BF%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE%20%CE%BC%CE%B5%CE%B8%CE%BF%CE%B4%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%AF%CE%B1%20%CE%AD%CF%81%CE%B5%CF%85%CE%BD%CE%B1%CF%82%202015%20book.pdf>

Harwood, D. & Tukonic S. (2016). "Babysitter or professional? Perceptions of professionalism narrated by Ontario early childhood educators" International Electronic Journal of Elementary Education, 8(4) Διαθέσιμο:

<https://iejee.com/index.php/IEJEE/article/view/134/131>

Heckman, J. & Schulttz, H. (2007). "Invest in the Very Young". Encyclopedia on Early Childhood Development. Διαθέσιμο:

<https://www.child-encyclopedia.com/pdf/expert/activite-physique/according-experts/invest-very-young>

Henderson, A. T., & Mapp, K. L. (2002). “A new wave of evidence. The impact of school, family, and community connections on student achievement.” Austin, TX: National Centre for Family & Community connections with schools. Διαθέσιμο:

<https://sedl.org/connections/resources/evidence.pdf>

Hollingworth, S., Allen, K., Kuyok, A. K., Mansaray, A., Rose, A., & Page, A. (2009). An exploration of parents’ engagement with their children’s learning involving technology. Becta. http://dera.ioe.ac.uk/1435/1/becta_2009_parentengagement_litrev.docx

Hornby, G., & Lafaele, R. (2011). “Barriers to parental involvement in education: an explanatory model”. *Educational Review*, 63 (1), 37 – 47. Διαθέσιμο:

https://www.researchgate.net/publication/254249454_Barriers_to_parental_involvement_in_education_An_explanatory_model

Κερεντζής, Λ. (2010), Οικογένεια και Παιδικός σταθμός, Διαθέσιμο:

<https://kerentzis.blogspot.com/2010/11/27.html>

Κεσσοπούλου, Μ., & Τσιμπιδάκη, Α. (2021). “Ηλεκτρονική επικοινωνία σχολείου και οικογένειας την περίοδο της πανδημίας COVID-19”. *Έρευνα στην Εκπαίδευση*, 10 (1), 137-160. Διαθέσιμο:

<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/hjre/article/view/26971/21904>

Κοντογιαννάτου, Γ. (2018). “Έρευνες Μικτών Μεθόδων: Η Λογική του Σχεδιασμού και οι Προϋποθέσεις Εφαρμογής τους”. Διαθέσιμο: <file:///C:/Users/user/Downloads/2883-5000-1-PB.pdf>

ΚΥΑ 41087/ΦΕΚ 4249/ Β΄ / (5-12-2017). “Πρότυπος Κανονισμός Λειτουργίας Δημοτικών Παιδικών και Βρεφονηπιακών Σταθμών” Διαθέσιμο: <https://www.e-nomothesia.gr/autodioikese-demoi/koine-upourgike-apophase-41087-2017.html>

Kuusimäki , A. M , Uusitalo-Malmivaara , L. & Tirri , K. (2019) , ' Parents' and teachers' views on digital communication in Finland , *Education Research International*.

Διαθέσιμο: <https://www.hindawi.com/journals/edri/2019/8236786/>

Levinthal de Oliveira Lima, C., & Kuusisto, E. (2020). “Parental Engagement in Children’s Learning: A Holistic Approach to Teacher-Parents Partnerships”. In K. Tirri & A. Toom (Eds.). *Pedagogy in Basic and Higher Education. Current Developments and Challenges*, (p.1-17). Διαθέσιμο: <https://doi.org/10.5772/intechopen.89841>

- Μπέλλου-Μυλωνά, Π. & Σιδηροπούλου, Τ. (2006). “Ο βρεφονηπιακός σταθμός ως κέντρο αγωγής και φροντίδας των παιδιών προσχολικής ηλικίας” *Επιστημονικό περιοδικό Νοσηλευτική*, 45 (3) Διαθέσιμο: <https://www.hjn.gr/index.php/el/2006/tomos-45-teyxos-3/287-2006306/viewdocument/287>
- Μπρούζος, Π. Μισαηλιδη, Α. Εμβαλωτής, & Α. Ευκλείδη (Eds.), “Επιστημονική Επετηρίδα της Ψυχολογικής Εταιρείας Βορείου Ελλάδος” (σσ. 135–171) Διαθέσιμο: <https://pseve.org/publications/yearbook/yearbook-volume-06/>
- Μυλωνάκου-Κεκέ, Η. (2017). “Σχέσεις σχολείου, οικογένειας και κοινότητας με κοινωνικοπαιδαγωγικό προσανατολισμό: εκκινώντας την έρευνα από τους εκπαιδευτικούς” *Επιστήμες Αγωγής* 2, 084 – 113. Διαθέσιμο: file:///C:/Users/user/Downloads/jadmin,+Journal+manager,+EPISTHMES_AGOGIS_2_2017_005_084-113.pdf
- Natale, K., & Lubniewski, K. (2017). “Use of communication and technology among educational professionals and families”. *International Electronic Journal of Elementary Education*, 10(3 Special Issue), 377–384. Διαθέσιμο: <https://doi.org/10.26822/iejee.2018336196>
- Millei, Z., & Mikko, J. (2016). The (bio)politicization of neuroscience in Australian early years policies: fostering brain-resources as human capital. *Journal of Education policy* 31:4, 389-404. Διαθέσιμο: <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/02680939.2016.1148780>
- Νούσια Α., & Ράπτης Θ. (2022). “Θεσμικό πλαίσιο και λειτουργία των παιδικών και βρεφονηπιακών σταθμών στην Ελλάδα με έμφαση στη μουσική: μια μελέτη της διαχρονικής τους εξέλιξης”. *Επιστημονική Επετηρίδα Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών Πανεπιστημίου Ιωαννίνων*, 14(1): 69–84. Διαθέσιμο: <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/jret/article/view/22550>
- Olmstead, C. (2013). “Using technology to increase parent involvement in schools”. *TechTrends*, 57(6), 28–37. Διαθέσιμο: https://bethreynolds.weebly.com/uploads/2/5/8/8/25882536/using_technology_to_increase_parent_involvement_in_schools.pdf

Patrikakou, E. (2008). The power of parent involvement: Evidence, ideas, and tools for student success. Διαθέσιμο:

<http://centerii.org/techassist/solutionfinding/resources/powerparinvolve.pdf>

Παρασκευοπούλου - Κόλλια, Ε. (2008). “Μεθοδολογία ποιοτικής έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες και συνεντεύξεις”. *Ανοικτή Εκπαίδευση*, 4 (1) , 72-81. Διαθέσιμο:

<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/openjournal/article/view/9726/9872>

Rocco, T.S., Bliss, L.A., Gallagher, S., & Pérez-Prado, A. (2003). Taking the next step: Mixed methods research in organizational systems. *Information Technology, Learning, and Performance Journal*, 21(1), 19-29. Διαθέσιμο:

https://www.researchgate.net/publication/253625105_Taking_the_Next_Step_Mixed_Methods_Taking_the_Next_Step_Mixed_Methods_Research_in_Organizational_Systems_Research_in_Organizational_Systems

Rogers, R. R. H., & Wright, V. H. (2008). “Assessing Technology’s Role in Communication between Parents and Middle Schools”. *Journal for the Integration of Technology in Education*, 7, 36–58. Ανακτήθηκε την 3 η Δεκεμβρίου 2021, 10:50, Διαθέσιμο: <http://ejite.isu.edu/Volume7/Rogers.pdf>

UNESCO, Διαθέσιμο: : <https://www.unesco.org/en/articles/why-early-childhood-care-and-education-matters>

Σακελλαρίου, Μ. (2006) Η συνεργασία οικογένειας, σχολείου, κοινωνίας στα πλαίσια της προσχολικής αγωγής και εκπαίδευσης. *Παιδαγωγική Θεωρία και Πράξη*, 1, 21-37. Διαθέσιμο : <https://www.pedagogy.gr/images/tefxoi/teuxos1.pdf>

Σακελλαρίου, Μ. (2015). “Η συνεργασία οικογένειας, σχολείου, κοινωνίας στα πλαίσια της προσχολικής αγωγής και εκπαίδευσης”. *Επιστημονική Επετηρίδα Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών Πανεπιστημίου Ιωαννίνων*, 3, 133–148. Διαθέσιμο: <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/jret/article/view/971>

Snell, E. K., Hindman A.H., & Wasik B.A. (2018): Exploring the use of texting to support family-school engagement in early childhood settings: teacher and family perspectives, *Early Child Development and Care* Διαθέσιμο:

<https://sites.temple.edu/emilyksnell/files/2014/04/Snell-Hindman-Wasik-2018.pdf>

Συμεού, Α. (2007). “Σχέσεις εκπαιδευτικών-γονέων: Μοντέλα εκπαιδευτικών της Κύπρου.” *Cyprus College, Λευκωσία, Κύπρος*. Διαθέσιμο :

https://www.researchgate.net/profile/Loizos-Symeou/publication/259763411_Scheseis_ekpaideutikon-goneon_Montela_ekpaideutikon_tes_Kyprou/links/00b7d52dc449f81498000000/Scheseis-ekpaideutikon-goneon-Montela-ekpaideutikon-tes-Kyprou.pdf

Σχορετσανίτου, Π. (2010). “Αντιλήψεις εκπαιδευτικών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για τις ΤΠΕ και την ένταξή τους στην εκπαίδευση: έμφυλες διαστάσεις.” Ψυχολογία, 18 (2), 159-175. Ανακτήθηκε την 11η Οκτωβρίου 2021, 9:55,. Διαθέσιμο:

<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/psychology/article/viewFile/23715/19838>

Σχορετσανίτου, Π., & Βεκύρη, Ι. (2010). Ένταξη των ΤΠΕ στην εκπαίδευση: παράγοντες πρόβλεψης της εκπαιδευτικής χρήσης. 7ο Πανελλήνιο συνέδριο με διεθνή συμμετοχή «Οι ΤΠΕ στην εκπαίδευση», Τόμος 2, 617-624 Διαθέσιμο :

[Απόψεις των εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στη διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση](#)
[Teachers' views on the utilization of the Information and Communication Technologies in Natural Sciences teaching in secondary education | Request PDF \(researchgate.net\)](#)

Smith, J. G. (2006). Parental involvement in education among low – income families. The school Community Journal, 16 (1), 42 – 50. Διαθέσιμο:

<https://www.adi.org/journal/ss06/SmithSpring2006.pdf>

Ταφλανίδου, Α. (2015). “Η ανάπτυξη του παιδιού μέσω του παιδικού σταθμού.” Διαθέσιμο:

<http://www.socialthermi.gov.gr/arthra/h-anaptuksi-tou-paidiou-meso-tou-paidikou-stathmou/>

Van Laere, K., & Vandebroek, M. (2017). Early learning in preschool: Meaningful and inclusive for all? Exploring perspectives of migrant parents and staff. European Early Childhood Education Research Journal, 25:2, 243-257. Διαθέσιμο:

<https://core.ac.uk/download/pdf/153399456.pdf>

Vandebroech, M., Lenaerts, K. & Beblavy, M. (2018). Benefits of Early Childhood Education and Care and the conditions for obtaining them. Luxembourg: ENNE Analytical Report No32 Prepared for the European Commission. Διαθέσιμο:

<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/14194adc-fc04-11e7-b8f5-01aa75ed71a1/language-en>

Vigo-Arrazola, B., & Dieste-Gracia, B. (2019). “Building virtual interaction spaces between family and school”. Ethnography and Education, 14(2), 206–222. Ανακτήθηκε την 3η Νοεμβρίου 2021, 22:50, Διαθέσιμο: <https://doi.org/10.1080/17457823.2018.1431950>

Φαρδή, Κ. (2013). “Ιστορία και προσχολική αγωγή: Από τα αναλυτικά προγράμματα στις εκπαιδευτικές εφαρμογές”. Ph.D. Thesis, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Διαθέσιμο: <https://ikee.lib.auth.gr/record/133433/files/GRI-2013-11486.pdf>

Zhang, C., Du, J., Sun, L., & Ding, Y. (2018). “Extending Face-to-Face Interactions: Understanding and Developing an Online Teacher and Family Community”. *Early Childhood Education Journal*, 46(3), 331–341. Ανακτήθηκε την 10^η Νοεμβρίου 2021, 21:50, Διαθέσιμο: <https://doi.org/10.1007/s10643-017-0864-8>

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

<https://myschool.sch.gr/>

<https://www.classdojo.com/el-gr/?redirect=true>

<https://www.remind.com/>

<https://seminars.etwinning.gr/mod/page/view.php?id=33221>

<https://totalschool.io/>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. Οδηγός συνέντευξης

Δημογραφικά στοιχεία:

1. Τύπος γονέα
2. Τι ηλικία έχετε;
3. Τι ηλικία έχει το παιδί σας;
4. Σε ποιο τμήμα φοιτά το παιδί σας; (βρεφικό / μετα - βρεφικό / προ - προνηπιακό)

A. 1. Πώς ορίζετε τη ‘σχέση’ μεταξύ παιδικού σταθμού και οικογένειας;

A. 2. Τι θεωρείτε ότι συμβάλει θετικά στην δημιουργία μιας επιτυχημένης σχέσης και επικοινωνίας μεταξύ γονέα και παιδαγωγού;

A. 3. Η “σχέση” μεταξύ παιδαγωγού και γονέα μπορεί να επηρεάσει την εξέλιξη του παιδιού;
(Αιτιολογήστε μου την απάντησή σας)

B. 1. Σε τι θεωρείτε ότι αναφέρεται ο όρος επικοινωνία μεταξύ σχολείου και οικογένειας και πώς υλοποιείται στη δική σας περίπτωση;

B. 2. Τι θα θέλατε να γνωρίζετε για την καθημερινότητα του παιδιού σας στο παιδικό σταθμό;(π.χ. ποσότητα γευμάτων, συμμετοχή σε δραστηριότητες)

Γ. 1. Θα σας βοηθούσε στην επικοινωνία σας με το σχολείο ένα πληροφοριακό σύστημα που θα σας ενημέρωνε καθημερινά για τη ζωή του παιδιού στο παιδικό σταθμό;

Γ. 2. Τι δυνατότητες θα θέλατε να σας παρέχει το πληροφοριακό σύστημα εκτός από ενημέρωση;(π.χ. φωτογραφικό υλικό)

Γ. 3. Πιστεύετε ότι η χρήση της τεχνολογίας στην επικοινωνία παιδικού σταθμού και οικογένειας μπορεί να επιφέρει και αρνητικά αποτελέσματα;

2. Το έντυπο συναίνεσης

Αγαπητοί συμμετέχοντες,

ονομαζόμαστε Γκαντέλα Χριστίνα και Πίτσιου Αριστέα και είμαστε παιδαγωγοί προσχολικής αγωγής και μεταπτυχιακοί φοιτητές του προγράμματος “Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων” του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής. Στο πρόγραμμα σπουδών του πανεπιστημίου περιλαμβάνεται η εκπόνηση διπλωματικής εργασίας. Το θέμα της παρούσας εργασίας είναι « *Η επικοινωνία γονέων και παιδαγωγών στη προσχολική αγωγή και η συμβολή της τεχνολογίας στην επίτευξη της* ».

Κύριος σκοπός της έρευνας αυτής είναι μέσα από τη καταγραφή και την ανάλυση των απόψεων των ερωτηθέντων, να συγκεντρωθούν δεδομένα που να δηλώνουν τις επικοινωνιακές ανάγκες που μπορεί να καλύψει η χρήση της τεχνολογίας στη προσχολική αγωγή, προκειμένου να βελτιωθεί η ποιότητα των παρεχόμενου έργου των βρεφονηπιακών σταθμών.

Για την πραγματοποίηση αυτής της εργασίας χρειάζεται να απαντήσετε σε ορισμένες ερωτήσεις ανοικτού τύπου. Η διάρκεια της προσωπικής συνέντευξης είναι περίπου 15 λεπτά και θα τηρηθούν οι αρχές της ανωνυμίας, της εχεμύθειας, της μη αναγνωρισιμότητας και της μη ανιχνευσιμότητας. Η συνέντευξη θα μαγνητοφωνηθεί για πρακτικούς λόγους. Όσα καταγραφούν, θα απομαγνητοφωνηθούν, θα μελετηθούν, θα αναλυθούν και εν κατακλείδι θα παρουσιαστούν στην εργασία αυτή οδηγώντας σε συμπεράσματα και προβληματισμούς γύρω από αυτή την εκπαιδευτική έρευνα.

Τα αποτελέσματα της εκπαιδευτικής έρευνας ενδέχεται να δημοσιευτούν στο Ιδρυματικό Αποθετήριο «Πολυνόη» του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, με δέσμευση μας να μην υπάρξει καμία περίπτωση ταυτοποίησής σας. Αν επιθυμείτε, υπάρχει η δυνατότητα ενημέρωσης, όταν ολοκληρωθεί η έρευνα, για τα αποτελέσματα. Η γνώμη σας έχει ιδιαίτερη σημασία και θα θέλαμε να απαντήσετε με ειλικρίνεια, έτσι ώστε να συγκεντρωθούν έγκυρα δεδομένα και να οδηγήσουν σε αξιόπιστα συμπεράσματα.

Εφόσον συμφωνείτε παρακαλούμε πολύ υπογράψτε το παρόν έντυπο συναίνεσης. Με αυτό δηλώνετε ότι ενημερωθήκατε ενδελεχώς τόσο για το σκοπό της έρευνας όσο και για την όλη ερευνητική διαδικασία που θα ακολουθηθεί.

Συναινώ, λοιπόν, να συμμετάσχω στην ερευνητική Διπλωματική Εργασία των ερευνητών Γκαντέλα Χριστίνα και Πίτσιου Αριστέα.

Σας ευχαριστούμε θερμά για τη συνεργασία.

Ημερομηνία

Υπογραφή

3. Απομαγνητοφωνήσεις συνεντεύξεων

1η Συνέντευξη

1. Τύπος και ηλικία γονέα:

Σ1: Η μαμά / 38

2. Τι ηλικία έχει το παιδί σας;

Σ1: 18 μηνών

3. Σε ποιο τμήμα φοιτά το παιδί σας; (βρεφικό / μετα - βρεφικό / προ - προνηπιακό)

Σ1: Βρεφικό

A. 1. Πώς ορίζετε τη ‘σχέση’ μεταξύ παιδικού σταθμού και οικογένειας;

Σ1: Η σχέση μεταξύ παιδικού σταθμού και οικογένειας για εμένα ορίζεται ως μια καλή επικοινωνία. Όπως εγώ θα ήθελα να μαθαίνω τι κάνει το παιδί μου στο σχολείο, με τι δραστηριότητες ασχολείται και γενικά πως κινείται μέσα στο χώρο έτσι και σα γονέας θα ενημέρωνα το σχολείο αν γινόταν κάτι στο σπίτι μέσω της συζήτησης να υπήρχε μια σχέση μεταξύ μας που θα βοηθούσε το παιδί.

A. 2. Τι θεωρείτε ότι συμβάλει θετικά στην δημιουργία μιας επιτυχημένης σχέσης και επικοινωνίας μεταξύ γονέα και παιδαγωγού;

Σ1: Θεωρώ ότι πρέπει πρώτα να νιώσουν μεγάλη ασφάλεια οι γονείς, που αφήνουν το μωρό τους στο σχολείο και κατά επέκταση και στις παιδαγωγούς. Έτσι το μωρό θα νιώσει αυτή την ασφάλεια και θα είναι πιο ομαλή η προσαρμογή του. Επίσης θεωρώ ότι συμβάλει θετικά η επικοινωνία και η καθημερινή ενημέρωση του γονέα για όλα τα θέματα που αφορούν το παιδί μου.

A. 3. Η “σχέση” μεταξύ παιδαγωγού και γονέα μπορεί να επηρεάσει την εξέλιξη του παιδιού; (Αιτιολογήστε μου την απάντησή σας)

Σ1: Φυσικά, γιατί αν υπάρχει μια υγιής σχέση ανάμεσα στους παιδαγωγούς και στους γονείς αυτό το αντιλαμβάνεται και το παιδί και το βοηθάει να προσαρμοστεί.

B. 1. Σε τι θεωρείτε ότι αναφέρεται ο όρος επικοινωνία μεταξύ σχολείου και οικογένειας και πώς υλοποιείται στη δική σας περίπτωση;

Σ1: Αναφέρεται και θα ήταν καλό να γίνονται πολλές συναντήσεις γονέων και παιδαγωγού είτε τηλεφωνικά είτε δια ζώσης για να ενημερωνόμαστε για τη πορεία του παιδαγωγικού προγράμματος ή για τα τυχόν προβλήματα που μπορεί να έχει είτε το παιδί είτε ο γονιός είτε και η παιδαγωγός.

B. 2. Τι θα θέλατε να γνωρίζετε για την καθημερινότητα του παιδιού σας στο παιδικό σταθμό;(π.χ. ποσότητα γευμάτων, συμμετοχή σε δραστηριότητες)

Σ1: Θα ήθελα να γνωρίζω τις δραστηριότητες που κάνει γιατί με ενδιαφέρει να περνάει καλά μέσα από αυτές ή αν έχει κάποιες μουσικοκινητικές δράσεις θα ήθελα να το ξέρω και γενικά το παιδαγωγικό πρόγραμμα που ακολουθεί το σχολείο θα με ενδιέφερε να το γνωρίζω. Με ενδιαφέρει να μαθαίνω για τη διάθεση του, πως κινείται μέσα στο χώρο, αν κοινωνικοποιείται και έπειτα για τη διατροφή του.

Γ. 1. Θα σας βοηθούσε στην επικοινωνία σας με το σχολείο ένα πληροφοριακό σύστημα που θα σας ενημέρωνε καθημερινά για τη ζωή του παιδιού στο παιδικό σταθμό;

Σ1: Ναι, πάρα πολύ θα με βοηθούσε.

Γ. 2. Τι δυνατότητες θα θέλατε να σας παρέχει το πληροφοριακό σύστημα εκτός από ενημέρωση;(π.χ. φωτογραφικό υλικό)

Σ1: Εγώ θα ήθελα να μαθαίνω το παιδαγωγικό πρόγραμμα, το πρόγραμμα της καθημερινής του διατροφής και αν έχει κοιμηθεί. Επίσης θα με ενδιέφερε να βλέπω από φωτογραφίες το παιδί μου να συμμετέχει σε δράσεις που κάνουν.

Γ. 3. Πιστεύετε ότι η χρήση της τεχνολογίας στην επικοινωνία παιδικού σταθμού και οικογένειας μπορεί να επιφέρει και αρνητικά αποτελέσματα;

Σ1: Όχι. Πιστεύω ότι υπάρχουν αρνητικά αλλά είναι πιο πολλά τα θετικά. Γιατί η καθημερινή ενημέρωση που θα έχω αλλά και οι φωτογραφίες που θα βλέπω το παιδάκι μου ενώ αυτό θα είναι στο σχολείο του είναι πιο σημαντικό .

Ερ: Σας ευχαριστούμε .

Σ1: Παρακαλώ, ελπίζω να σας βοήθησα.

2η Συνέντευξη

1. Τύπος και ηλικία γονέα:

Σ2: Η μαμά / 35

2. Τι ηλικία έχει το παιδί σας;

Σ2: 3 ετών

3. Σε ποιο τμήμα φοιτά το παιδί σας; (βρεφικό / μετα - βρεφικό / προ - προνηπιακό)

Σ2: Προ - προνηπιακό

A. 1. Πώς ορίζετε τη 'σχέση' μεταξύ παιδικού σταθμού και οικογένειας;

Σ2: Η σχέση παιδικού σταθμού και οικογένειας θεωρώ ότι πρέπει να είναι αμφίδρομη, να υπάρχει αμοιβαία εμπιστοσύνη και συνεργασία και από τις δυο πλευρές με απώτερο σκοπό την εξέλιξη του παιδιού σε κάθε τομέα.

A. 2. Τι θεωρείτε ότι συμβάλει θετικά στην δημιουργία μιας επιτυχημένης σχέσης και επικοινωνίας μεταξύ γονέα και παιδαγωγού;

Σ2: Όπως προ είπα στη δημιουργία μια επιτυχημένης σχέσης μεταξύ γονέα και παιδαγωγού θα συνέβαλε θετικά η αμοιβαία εμπιστοσύνη, η συνεργασία και η ανταλλαγή πληροφοριών. Όσο αφορά τους γονείς οφείλουν να ενημερώσουν τους παιδαγωγούς το πως κινείται το παιδί στο σπίτι και οι παιδαγωγοί το πως είναι το παιδί στο σχολείο αντίστοιχα.

A. 3. Η "σχέση" μεταξύ παιδαγωγού και γονέα μπορεί να επηρεάσει την εξέλιξη του παιδιού; (Αιτιολογήστε μου την απάντησή σας)

Σ2: Φυσικά και επηρεάζεται η εξέλιξη του παιδιού ανάλογα με τη σχέση που έχει ο παιδαγωγός και ο γονέας διότι εάν ένας από τους δυο δεν ανταλλάσσει πληροφορίες, παραδείγματος χάριν αν οι γονείς δε συνεργάζονται με τους παιδαγωγούς ιδιαίτερα σε μια προβληματική συμπεριφορά δε θα μπορούσε αυτό το παιδί να έχει κάποια εξέλιξη καθώς δε θα το βοηθούσαν ταυτόχρονα και οι δυο μεριές.

B. 1. Σε τι θεωρείτε ότι αναφέρεται ο όρος επικοινωνία μεταξύ σχολείου και οικογένειας και πώς υλοποιείται στη δική σας περίπτωση;

Σ2: Η επικοινωνία μεταξύ σχολείου και οικογένειας τουλάχιστον στο δικό μας σταθμό γίνεται με ατομικές συναντήσεις παιδαγωγών και γονέων αλλά και σε καθημερινή βάση με ενημέρωση στη πόρτα κατά την παράδοση του παιδιού. Στη περίπτωση που δεν παραλάμβανα εγώ το παιδί και χρειαζόταν να ενημερώσω ή να ενημερωθώ, γινόταν τηλεφωνικά είτε από τη μεριά τη δική μου είτε από το σχολείο αντίστοιχα.

B. 2. Τι θα θέλατε να γνωρίζετε για την καθημερινότητα του παιδιού σας στο παιδικό σταθμό; (π.χ. ποσότητα γευμάτων, συμμετοχή σε δραστηριότητες)

Σ2: Όσον αφορά την καθημερινότητα του παιδιού στο σχολείο θα ήθελα να γνωρίζω το τι έχει φάει αλλά και πόσο έχει φάει. Με τι δραστηριότητες έχει ασχοληθεί τη συγκεκριμένη μέρα; Και αν υπήρχε κάποια συμπεριφορά μη αποδεκτή μέσα στη διάρκεια της ημέρας. Και τέλος εάν είχε κάποια κένωση (επειδή αντιμετωπίζουμε πρόβλημα σε αυτό το τομέα), αυτά.

Γ. 1. Θα σας βοηθούσε στην επικοινωνία σας με το σχολείο ένα πληροφοριακό σύστημα που θα σας ενημέρωνε καθημερινά για τη ζωή του παιδιού στο παιδικό σταθμό;

Σ2: Ναι φυσικά θεωρώ ότι θα με βοηθούσε πάρα πολύ, γιατί μιλώντας προσωπικά για εμένα, επειδή δεν παραλαμβάνω εγώ το παιδί από το σχολείο, θεωρώ ότι θα με βοηθούσε να μαθαίνω σε καθημερινή βάση το τι έχει συμβεί στο σχολείο, με τι έχει ασχοληθεί, τι έχει φάει και ούτε καθεξής. Οπότε ναι θα με βοηθούσε.

Γ. 2. Τι δυνατότητες θα θέλατε να σας παρέχει το πληροφοριακό σύστημα εκτός από ενημέρωση; (π.χ. φωτογραφικό υλικό)

Σ2: Θα ήθελα όχι σε καθημερινή βάση αλλά μια φορά το μήνα, εκτός από την καθημερινή ενημέρωση που θα είχα από ένα τέτοιο σύστημα, να υπήρχε και ένα υλικό, φωτογραφίες ή βίντεο με το τι έχουν ασχοληθεί τα παιδιά μέσα στο μήνα και κάποια ενημέρωση ή κάποιά ειδοποίηση για κάποια δραστηριότητα που θα κάνει το σχολείο και θα πρέπει εγώ να πληρώσω ή κάποια υπενθύμιση για το οτιδήποτε το οποίο θα είχε προκύψει στο σχολείο (ξεχασμένο ρούχο, να φέρουμε κάτι από σπίτι και άλλα)

Γ. 3. Πιστεύετε ότι η χρήση της τεχνολογίας στην επικοινωνία παιδικού σταθμού και οικογένειας μπορεί να επιφέρει και αρνητικά αποτελέσματα;

Σ2: Θα μπορούσε να επιφέρει αρνητικά αποτελέσματα ιδίως σε γονείς που εργάζονται πολλές ώρες που σημαίνει ότι η ενημέρωση τους θα ήταν από το πληροφοριακό σύστημα και θα

επαναπαυόντουσαν σε αυτό και δε θα είχαν την άμεση επαφή με τους παιδαγωγούς που χρειάζεται ειδικά σε προβληματικές συμπεριφορές.

Ερ: Σας ευχαριστούμε

Σ2: Παρακαλώ, χαρά μου

3η Συνέντευξη

1. Τύπος και ηλικία γονέα:

Σ3: Ο μπαμπάς / 40

2. Τι ηλικία έχει το παιδί σας;

Σ3: 3 ετών

3. Σε ποιο τμήμα φοιτά το παιδί σας; (βρεφικό / μετα - βρεφικό / προ - προνηπιακό)

Σ3: Προ - προνηπιακό

A. 1. Πώς ορίζετε τη 'σχέση' μεταξύ παιδικού σταθμού και οικογένειας;

Σ3: Την ορίζω ως μια σχέση αμφίδρομη. Θα πρέπει εμείς οι γονείς να λέμε στις παιδαγωγούς πράγματα που συμβαίνουν στο σπίτι και χρειάζεται να ενημερωθεί το σχολείο και αντίστοιχα πρέπει πράγματα που συμβαίνουν στο σχολείο να τα μαθαίνουμε εμείς οι γονείς.

A. 2. Τι θεωρείτε ότι συμβάλει θετικά στην δημιουργία μιας επιτυχημένης σχέσης και επικοινωνίας μεταξύ γονέα και παιδαγωγού;

Σ3: Η ειλικρίνεια σίγουρα και από τις δυο πλευρές για το συμβαίνει με το παιδί και η ευγένεια. Ο τρόπος που θα πεις το οτιδήποτε μετράει. Αλλά σίγουρα η ειλικρίνεια, να μπορούμε να πούμε το οτιδήποτε μας προβληματίζει στα γονείς ή κάτι που δε μας αρέσει πρέπει να το επικοινωνήσουμε. Το ίδιο πρέπει να κάνουν και οι παιδαγωγοί με εμάς, αν συμβεί κάτι στο σχολείο το οποίο μπορεί να μας στεναχωρήσει, να μη μας αρέσει, να μη το έχουμε εντοπίσει, το οτιδήποτε πρέπει να μας το πουν.

A. 3. Η "σχέση" μεταξύ παιδαγωγού και γονέα μπορεί να επηρεάσει την εξέλιξη του παιδιού; (Αιτιολογήστε μου την απάντησή σας)

Σ3: Ναι φυσικά και κατά κύριο λόγο από την πλευρά των γονέων γιατί οι παιδαγωγοί..... ε αυτή είναι η δουλειά τους και δε πιστεύω ότι μεροληπτούν ή έχουν κάποιο πρόβλημα με τα παιδιά.. Συνήθως είναι από την πλευρά τη δικιά μας και μπορεί να δημιουργήσουμε κάποιο πρόβλημα με τη παιδαγωγό και να μεταφέρουμε αυτή την εικόνα στο παιδί για τη δασκάλα του. Γι' αυτό πρέπει οι σχέσεις να είναι καλές και να είμαστε και εμείς θετικοί για να το μεταφέρουμε στο παιδί; γιατί αλλιώς το παιδί μένει πίσω και δεν είναι ανοιχτό να δεχτεί πράγματα από τη παιδαγωγό του. Έχοντας όμως καλή σχέση το παιδί είναι πιο επικοινωνιακό με όλους και βελτιώνει όλους τους τομείς της ανάπτυξής του.

B. 1. Σε τι θεωρείτε ότι αναφέρεται ο όρος επικοινωνία μεταξύ σχολείου και οικογένειας και πώς υλοποιείται στη δική σας περίπτωση;

Σ3: Επικοινωνία, εμάς η επικοινωνία γίνεται με κάποια καθημερινά χαρτάκια που μπαίνουν στη τσάντα του παιδιού και με κάποιες πληροφορίες που λέμε όταν παραλαμβάνουμε το παιδί το μεσημέρι για το πως έχει πάει η μέρα του. Επιπλέον με ατομικές ή τηλεφωνικές συναντήσεις που γίνονται μια φορά στους δυο μήνες αν θυμάμαι καλά.

B. 2. Τι θα θέλατε να γνωρίζετε για την καθημερινότητα του παιδιού σας στο παιδικό σταθμό;(π.χ. ποσότητα γευμάτων, συμμετοχή σε δραστηριότητες)

Σ3: Κατά κύριο λόγο εμένα προσωπικά με ενδιαφέρει η συμπεριφορά του προς τα άλλα παιδιά , προς τη δασκάλας του και γενικά πως είναι κοινωνικά, πως κοινωνικοποιείται το παιδί. Αυτό με ενδιαφέρει περισσότερο. Σίγουρα θέλω να μάθω και για τα γεύματά του, για το πως έπαιξε, τι έμαθε, τι είχε το πρόγραμμά του μέσα στη μέρα αλλά πιο πολύ με ενδιαφέρει πως συμπεριφέρεται.

Γ. 1. Θα σας βοηθούσε στην επικοινωνία σας με το σχολείο ένα πληροφοριακό σύστημα που θα σας ενημέρωνε καθημερινά για τη ζωή του παιδιού στο παιδικό σταθμό;

Σ3: Ναι σίγουρα θα με ενδιέφερε και θα με βοηθούσε γιατί θα υπήρχε ίσως αμεσότητα με ένα πληροφοριακό σύστημα. Θα μαθαίναμε άμεσα και πριν ακόμα παραλάβουμε το παιδί μας από το σχολείο, τι έχει κάνει μέσα στη μέρα του.

Γ. 2. Τι δυνατότητες θα θέλατε να σας παρέχει το πληροφοριακό σύστημα εκτός από ενημέρωση;(π.χ. φωτογραφικό υλικό)

Σ3: Να με ενημέρωνε για κάποιο συμβάν που μπορεί να είναι εκτός καθημερινότητας και ίσως θα πρέπει να κάνω κάτι εγώ ή η μαμά του. Κάποια βίντεο ίσως ή κάποιες φωτογραφίες από δραστηριότητες. Με αυτά νομίζω θα ήμουν καλυμμένος.

Γ. 3. Πιστεύετε ότι η χρήση της τεχνολογίας στην επικοινωνία παιδικού σταθμού και οικογένειας μπορεί να επιφέρει και αρνητικά αποτελέσματα;

Σ3: Μπορεί να επιφέρει αλλά είναι καθαρά θέμα χρήσης. Με λάθος χρήση ίσως απομακρύνει τους γονείς από τους παιδαγωγούς δηλαδή τη φυσική παρουσία, την επικοινωνία δια ζώσης. Και ίσως τώρα που το ξανασκέφτομαι αυτό που είπα πριν με τις φωτογραφίες και τα βίντεο είναι κάτι που θα το δουν και άλλοι - αν και είναι όλοι γονείς- αλλά ίσως σε κάποιους δεν αρέσει να υπάρχει σε ένα πληροφοριακό σύστημα εικόνες του παιδιού τους. Αλλά είναι αυτό που είπα παραπάνω, το πως δηλαδή το χρησιμοποιεί ο καθένας. Αυτό

Ερ: Σας ευχαριστούμε πάρα πολύ

Σ3: Να είστε καλά, αντίο σας!!

4η Συνέντευξη

1. Τύπος και ηλικία γονέα:

Σ4: Η μαμά / 34

2. Τι ηλικία έχει το παιδί σας;

Σ4: 2 ετών και 8 μηνών

3. Σε ποιο τμήμα φοιτά το παιδί σας; (βρεφικό / μετα - βρεφικό / προ - προνηπιακό)

Σ4: Μετα - βρεφικό

A. 1. Πώς ορίζετε τη ‘σχέση’ μεταξύ παιδικού σταθμού και οικογένειας;

Σ4: Εγώ ως σχέση παιδαγωγού και οικογένειας ορίζω την καθημερινή επαφή. Η δασκάλα του παιδιού ενημερώνει για τη μέρα του, την εξέλιξή του αλλά και τυχόν προβλήματα που μπορεί να δημιουργηθούν.

A. 2. Τι θεωρείτε ότι συμβάλει θετικά στην δημιουργία μιας επιτυχημένης σχέσης και επικοινωνίας μεταξύ γονέα και παιδαγωγού;

Σ4: Η επικοινωνία. Να ενημερώνουν οι γονείς τους δασκάλους για τυχόν προβλήματα που μπορεί να υπάρχουν στο παιδί στο σπίτι, στη συμπεριφορά του και αντίστοιχα οι δασκάλες να λένε στους γονείς για το παιδί, πως είναι στο σχολείο γιατί αν το συζητήσουμε και εστιάσουμε σε αυτό θα υπάρξει εξέλιξη του παιδιού.

A. 3. Η "σχέση" μεταξύ παιδαγωγού και γονέα μπορεί να επηρεάσει την εξέλιξη του παιδιού; (Αιτιολογήστε μου την απάντησή σας)

Σ4: Φυσικά ναι. Επηρεάζεται η εξέλιξη του παιδιού, ψυχικά και επικοινωνιακά αλλά και με την παιδαγωγική εξέλιξη που μπορεί να έχει στο σχολείο του.

B. 1. Σε τι θεωρείτε ότι αναφέρεται ο όρος επικοινωνία μεταξύ σχολείου και οικογένειας και πώς υλοποιείται στη δική σας περίπτωση;

Σ4: Θεωρώ ότι αναφέρεται στο τρόπο που επικοινωνούμε με το σχολείο. Αυτό γίνεται με συναντήσεις σε τακτά χρονικά διαστήματα, κάθε δυο μήνες περίπου, ώστε να μπορεί να υπάρξει εξέλιξη στο παιδί και συζήτηση από τη δασκάλα και το γονέα. Αλλά και καθημερινή ενημέρωση για το πως κύλησε η μέρα του παιδιού με ενημερωτικό σημείωμα.

B. 2. Τι θα θέλατε να γνωρίζετε για την καθημερινότητα του παιδιού σας στο παιδικό σταθμό; (π.χ. ποσότητα γευμάτων, συμμετοχή σε δραστηριότητες)

Σ4: Πως συμπεριφέρεται μέσα στη τάξη , αν μπορεί να ακολουθήσει το πρόγραμμα και πως είναι η κοινωνικοποίησή του μέσα στο τμήμα του. Αυτό, δε με ενδιαφέρουν γεύματα, ποσότητες και τέτοια.

Γ. 1. Θα σας βοηθούσε στην επικοινωνία σας με το σχολείο ένα πληροφοριακό σύστημα που θα σας ενημέρωνε καθημερινά για τη ζωή του παιδιού στο παιδικό σταθμό;

Σ4: Ναι, θα με ενδιέφερε.

Γ. 2. Τι δυνατότητες θα θέλατε να σας παρέχει το πληροφοριακό σύστημα εκτός από ενημέρωση;(π.χ. φωτογραφικό υλικό)

Σ4: Φωτογραφίες από δράσεις, φωτογραφίες από τις εργασίες του, ίσως τα λόγια από κάποια τραγούδια που λένε στη τάξη και βίντεο ίσως από παιχνίδια και δράσεις που κάνουν.

Γ. 3. Πιστεύετε ότι η χρήση της τεχνολογίας στην επικοινωνία παιδικού σταθμού και οικογένειας μπορεί να επιφέρει και αρνητικά αποτελέσματα;

Σ4: Όχι, άμα υπάρχει ένα ασφαλές σύστημα ώστε να μη μπορούν να διαρρεύσουν τα προσωπικά δεδομένα του παιδιού, δε θεωρώ ότι μπορεί να υπάρξει κάτι κακό σε αυτή την επικοινωνία. Μόνο σωστή χρήση.

Ερ: Σας ευχαριστούμε

Σ4:Ελπίζω να σας βοήθησα, καλή συνέχεια!

5η Συνέντευξη

1. Τύπος και ηλικία γονέα:

Σ5: Η μητέρα / 37

2. Τι ηλικία έχει το παιδί σας;

Σ5: 3.6 ετών

3. Σε ποιο τμήμα φοιτά το παιδί σας; (βρεφικό / μετα - βρεφικό / προ - προνηπιακό)

Σ5: προ- προνηπιακό

A. 1. Πώς ορίζετε τη ‘σχέση’ μεταξύ παιδικού σταθμού και οικογένειας;

Σ5: Η σχέση μεταξύ παιδικού και οικογένειας ορίζεται ως σχέση αμφίδρομη και ειλικρινής. Έτσι ώστε και οι παιδαγωγοί και η οικογένεια να λένε τα πράγματα με το όνομά τους για τη καλύτερη εξέλιξη του παιδιού.

A. 2. Τι θεωρείτε ότι συμβάλει θετικά στην δημιουργία μιας επιτυχημένης σχέσης και επικοινωνίας μεταξύ γονέα και παιδαγωγού;

Σ5: Το σημαντικότερο είναι να έχουμε μια κοινή γραμμή και να ακολουθούμε τους ίδιους κανόνες και τις ίδιες αξίες (οι γονείς με τους παιδαγωγούς). Έτσι ώστε το παιδί να μην

μπερδεύεται και να ξέρει τι πρέπει να κάνει και αυτό θα του προσφέρει μεγαλύτερη ασφάλεια και μια καλύτερη κοινωνικοποίηση.

A. 3. Η "σχέση" μεταξύ παιδαγωγού και γονέα μπορεί να επηρεάσει την εξέλιξη του παιδιού; (Αιτιολογήστε μου την απάντησή σας)

Σ5: Η σχέση μεταξύ παιδιού και γονέα μπορεί να επηρεάσει την εξέλιξη του παιδιού είτε αρνητικά είτε θετικά. Όταν για παράδειγμα ο γονιός με τον παιδαγωγό δεν έχουν καλή σχέση και επικοινωνία, διαφοροποιούνται, δεν έχουνε αυτό που ανέφερα και πριν, δεν έχουνε κοινή γραμμή και κανόνες και αξίες να μεταφέρουν τα ίδια προς το παιδί, έτσι το παιδί διχάζεται και υπάρχει μια σύγχυση, μια επιθετικότητα και ίσως να μη μπορεί να λειτουργήσει σωστά. Το παιδί μπορεί και να δυσκολευτεί να προσαρμοστεί, να είναι άλλο (το παιδί) στο περιβάλλον του σχολείου και άλλο στο περιβάλλον του σπιτιού και αυτό παίζει σημαντικό ρόλο στο να μην μπορεί να ενταχθεί σε μία ομάδα.

B. 1. Σε τι θεωρείτε ότι αναφέρεται ο όρος επικοινωνία μεταξύ σχολείου και οικογένειας και πώς υλοποιείται στη δική σας περίπτωση;

Σ5: Θεωρώ ότι αναφέρονται όσο αφορά το σχολείο ότι πρέπει να ενημερώνει ακριβώς για το αν υπάρχει κάποια αλλαγή όσον αφορά τη συμπεριφορά του παιδιού ή αν κάτι που παρατηρείται στο σχολείο δεν είναι "φυσιολογικό". Και η οικογένεια όμως να ενημερώνει για αλλαγές που μπορεί να έχουν επηρεάσει το παιδί - τη συμπεριφορά του. Παραδείγματος χάριν, ο ερχομός ενός παιδιού ή ένα διαζύγιο ή γενικά στην καθημερινότητα αν κάτι υπάρχει, κάποιο πρόβλημα, να υπάρχει ένα feedback για το τι γίνεται και τι δυσκολεύει το παιδί. Αυτό ίσως σε μη προγραμματισμένο χρόνο. Αλλά και συναντήσεις προγραμματισμένες για να μαθαίνουμε γενικά την πορεία του παιδιού.

B. 2. Τι θα θέλατε να γνωρίζετε για την καθημερινότητα του παιδιού σας στο παιδικό σταθμό; (π.χ. ποσότητα γευμάτων, συμμετοχή σε δραστηριότητες)

Σ5: Θα ήθελα να γνωρίζω παίρνοντας το παιδί από το σχολείο αν όντως έχει φάει και την ποσότητα του φαγητού δηλαδή αν έχει καταναλώσει όλα τα γεύματα. Αν έχει απομονωθεί, δηλαδή αν δεν μπήκε σε παιχνίδια με ομάδες, αν για κάποιο λόγο έχει προσπαθήσει να είναι μόνο του, δε ξέρω αν γίνομαι κατανοητή, αν έχει απομονωθεί γενικά. Θα ήθελα να γνωρίζω αν έχει επιθετική συμπεριφορά και αν έχει παίξει αν έχει παίξει με τα άλλα παιδιά και αν έχει συμμετέχει σε όλες τις δραστηριότητες της ημέρας.

Γ. 1. Θα σας βοηθούσε στην επικοινωνία σας με το σχολείο ένα πληροφοριακό σύστημα που θα σας ενημέρωνε καθημερινά για τη ζωή του παιδιού στο παιδικό σταθμό;

Σ5: Πιστεύω ναι, θα βοηθούσε στην επικοινωνία με το σχολείο ένα πληροφοριακό σύστημα που θα μας ενημέρωνε καθημερινά δηλαδή ουσιαστικά αυτό που θα έκανε η δασκάλα προφορικά ή σε κάποιο τετράδιο να γίνεται μέσω του πληροφοριακού συστήματος.

Γ. 2. Τι δυνατότητες θα θέλατε να σας παρέχει το πληροφοριακό σύστημα εκτός από ενημέρωση;(π.χ. φωτογραφικό υλικό)

Σ5: Η δυνατότητα που θα ήθελα να έχει ένα πληροφοριακό σύστημα είναι να ξέρουμε τις θεματικές ενότητες που έχουν κάνει τα παιδιά και έχουν δώσει έμφαση έτσι ώστε να μπορούμε να δώσουμε και εμείς έμφαση στο σπίτι με συζητήσεις και δραστηριότητες. Δεν θα επιθυμούσα φωτογραφικό υλικό ή βίντεο από την καθημερινή ζωή στο σχολείο, μου αρκεί η ενημέρωση.

Γ. 3. Πιστεύετε ότι η χρήση της τεχνολογίας στην επικοινωνία παιδικού σταθμού και οικογένειας μπορεί να επιφέρει και αρνητικά αποτελέσματα;

Σ5: Πιστεύω ότι η τεχνολογία έχει μπει μέσα στη ζωή μας. Έτσι επικοινωνούμε όλοι, είναι πιο εύκολο. Σε επίπεδο που μπορεί να γίνει η σωστή χρήση του πληροφοριακού συστήματος πιστεύω ότι δεν μπορεί να επιφέρει αρνητικά αποτελέσματα παρά μόνο θετικά.

Ερ: Σας ευχαριστούμε για τη συμμετοχή σας

Σ5: Παρακαλώ, καλή έρευνα

6η Συνέντευξη

1. Τύπος και ηλικία γονέα:

Σ6: Η μαμά / 36

2. Τι ηλικία έχει το παιδί σας;

Σ6: Σχεδόν 3,6 ετών

3. Σε ποιο τμήμα φοιτά το παιδί σας; (βρεφικό / μετα - βρεφικό / προ- προνηπιακό)

Σβ: προ - προνηπιακό

A. 1. Πώς ορίζετε τη ‘σχέση’ μεταξύ παιδικού σταθμού και οικογένειας;

Σβ: Α, έχω καλή σχέση. Υπάρχει μια ωραία σχέση, έχουμε ταιριάζουμε τις δασκάλες του μικρού. Έτυχε και με ξενάγησε στους χώρους του σχολείου η δασκάλα του όταν κοιτούσα σταθμό και μου άρεσε πάρα πολύ η φιλοσοφία που ακολουθούσε το σχολείο και η δασκάλα, οπότε η σχέση μου με το παιδικό είναι ωραία γιατί μου προσφέρει ασφάλεια, έχουμε μια σταθερή επικοινωνία. Αν έχω απορίες ή οτιδήποτε είμαι σε πλήρη συνεννόηση με τις δασκάλες, οπότε μπορούν, σε σχέση με την καθημερινότητά του παιδιού και σταθερά 2 φορές το χρόνο νομίζω επίσης συναντήσεις.

A. 2. Τι θεωρείτε ότι συμβάλει θετικά στην δημιουργία μιας επιτυχημένης σχέσης και επικοινωνίας μεταξύ γονέα και παιδαγωγού;

Σβ: Είναι πολύ σημαντικό ώστε να επιτευχθεί, να υπάρχει μια αμοιβαία εμπιστοσύνη. Να υπάρχει μια εμπιστοσύνη δηλαδή και ο γονιός να ακούει αυτά που του προτείνει ο παιδαγωγός, καθώς έχει σπουδάσει το επάγγελμα και το γνωρίζει, αλλά και από την άλλη ο παιδαγωγός να ακούει τι ανάγκες έχει το κάθε παιδί με βάση αυτό που κρίνει η οικογένεια ότι είναι σημαντικό για εκείνη και πρέπει να γνωρίζει. Άρα το να ακούει ο ένας τον άλλον στην ουσία. Είναι σημαντικό.

A. 3. Η “σχέση” μεταξύ παιδαγωγού και γονέα μπορεί να επηρεάσει την εξέλιξη του παιδιού; (Αιτιολογήστε μου την απάντησή σας)

Σβ: Εννοείται ότι επηρεάζει και είναι πάρα πολύ σημαντική η σχέση που θα έχουν. Γιατί νομίζω ότι και το παιδί παρατηρεί τι σχέση έχουν οι δάσκαλοι με την οικογένεια και επηρεάζεται. Στο δικό μου το παιδί σίγουρα φαίνεται γιατί εκτός από το πρόγραμμα του σχολείου μπορεί να κάνουμε πράγματα όλοι μαζί με τους παιδαγωγούς οπότε σίγουρα νιώθει πως αυτό είμαστε όλοι μαζί. Μπορεί επίσης να φέρνει εργασίες στο σπίτι που εμείς συνεχίζουμε δουλεύοντας στο σπίτι μαζί και τις πηγαίνει στο σχολείο άρα και από αυτό υπάρχει μια σύνδεση πολύ ωραία, οπότε σίγουρα είναι πολύ σημαντικό να υπάρχει μια σύμπνοια στις απόψεις και του παιδαγωγού και της οικογένειας ώστε να υπάρχει μια ομαλή εξέλιξη στη πορεία του παιδιού.

B. 1. Σε τι θεωρείτε ότι αναφέρεται ο όρος επικοινωνία μεταξύ σχολείου και οικογένειας και πώς υλοποιείται στη δική σας περίπτωση;

Σ6: Στο δικό μου το μυαλό η επικοινωνία σχολείου και οικογένειας είναι ότι το σχολείο μπορεί να απαντάει σε απορίες που πιθανόν να έχουν οι γονείς σχετικά με τη ρουτίνα των παιδιών στο σχολείο, με το τι εξέλιξη μπορεί να έχει όσο περνάει το διάστημα που βρίσκεται το παιδί εκεί και πώς είναι η καθημερινότητά του. Δηλαδή θεωρώ ότι μια επιτυχημένη επικοινωνία είναι αυτή, το να υπάρχει μια τακτική στην επικοινωνία. Αν όχι καθημερινά, σίγουρα κάθε εβδομάδα. Έστω μια ανατροφοδότηση για τα πιο σημαντικά, αν προέκυψε κάτι μέσα στη μέρα που εγώ πρέπει να το ξέρω, αν το δάγκωσε κάποιο παιδί, αν έχει κάποιο ατύχημα δηλαδή αυτά είναι απαραίτητα για μένα και για μια καλή επικοινωνία με το σχολείο. Η υλοποίηση γίνεται μέσω καθημερινών σημειωμάτων, συναντήσεις με τη δασκάλα και σπανίως τηλεφωνική ενημέρωση για κάτι.

B. 2. Τι θα θέλατε να γνωρίζετε για την καθημερινότητα του παιδιού σας στο παιδικό σταθμό;(π.χ. ποσότητα γευμάτων, συμμετοχή σε δραστηριότητες)

Σ6: Θα ήθελα να ξέρω αν παίζει μόνος του ή αν παίζει με άλλα παιδιά, αν το έχει κατακτήσει δηλαδή αυτό ακόμα. Εννοείται πόσο τρώει, σε δεύτερο χρόνο, πόσο τρώει, εάν έχει πάει τουαλέτα, αν είχε κάποιο ατύχημα μέσα στη μέρα, αν κοιμήθηκε στο σχολείο. Τέλος θα ήθελα να έχω μια εικόνα μέσα στο μήνα που κινήθηκε ακριβώς το παιδαγωγικό πρόγραμμα, με τι ασχολήθηκε.

Γ. 1. Θα σας βοηθούσε στην επικοινωνία σας με το σχολείο ένα πληροφοριακό σύστημα που θα σας ενημέρωνε καθημερινά για τη ζωή του παιδιού στο παιδικό σταθμό;

Σ6: Α, το έχω ακούσει γενικά το σύστημα αυτό, μου το έχουν πει άλλοι γονείς ότι το χρησιμοποιούν στο σχολείο τους και έχουν μείνει ικανοποιημένοι. Νομίζω ότι φαίνεται ενδιαφέρον και θα ήθελα να δω πώς λειτουργεί και αν όντως είναι πρακτικό, φυσικά και θα με ενδιέφερε.

Γ. 2. Τι δυνατότητες θα θέλατε να σας παρέχει το πληροφοριακό σύστημα εκτός από ενημέρωση;(π.χ. φωτογραφικό υλικό)

Σ6: Το πληροφοριακό σύστημα εκτός από την ενημέρωση θα ήθελα να παρέχει ίσως καμιά φωτογραφία για το τι έκανε ας πούμε τη βδομάδα που πέρασε. Όχι όμως βίντεο

παραδείγματος χάριν πώς παίζει γιατί το θεωρώ πολύ παρεμβατικό και δε ξέρω και πόσο ωφέλιμο θα ήταν αυτό στο χρόνο που θα αφιέρωνε η δασκάλα για να καταγράψει όλες αυτές τις πληροφορίες.

Γ. 3. Πιστεύετε ότι η χρήση της τεχνολογίας στην επικοινωνία παιδικού σταθμού και οικογένειας μπορεί να επιφέρει και αρνητικά αποτελέσματα;

Σ6: Αρνητικά αποτελέσματα θεωρώ ότι μπορεί να επιφέρει αν υπάρχει μόνο αυτού του είδους η επικοινωνία. Εγώ είμαι μια μαμά που θεωρώ πολύ σημαντικό το να υπάρχει δια ζώσης επικοινωνία με το σχολείο, να βλέπω τη δασκάλα, να μιλάω μαζί της, να μου δίνει εκείνη μια ενημέρωση για το πώς πήγε η εβδομάδα ή η ημέρα του παιδιού όποτε αυτό είναι εφικτό. Το να υπάρχει όμως μόνο η χρήση της τεχνολογίας στην επικοινωνία μεταξύ του σχολείου και της οικογένειας να θεωρώ ότι μπορεί να επιφέρει αρνητικά αποτελέσματα γιατί χάνεται η σχέση και η επικοινωνία που θα ήθελα να έχω με τους φροντιστές του παιδιού μου.

Ερ: Έγινε αναφορά πριν στο χρόνο που θα αφιέρωνε η δασκάλα σε αυτό σε ένα πληροφοριακό σύστημα.

Σ6: Σίγουρα στο να καταγράψει πληροφορίες, φωτογραφίες ή βίντεο για το κάθε παιδί ξεχωριστά και για το πώς πέρασε τη μέρα του σε 20 παιδιά ας πούμε που είχε στη τάξη τώρα το παιδί μου, θα έπαιρνε πάρα πολύ χρόνο θεωρώ. Άρα είναι προτιμότερος ο χρόνος που θα αφιερωθεί στα παιδιά παρά στο να καταγράψει μέσω της τεχνολογίας πράγματα που αφορούν το παιδί(βίντεο).

Ερ: Άρα είστε θετική ή αρνητική;

Σ6: Είμαι θετική, αλλά ανάλογα τη χρήση που θα γίνει. Δηλαδή τόσο όσο χρειάζεται ώστε να έχει ο γονιός μια εικόνα και όχι να χαθεί και η δια ζώσης επικοινωνία με το σχολείο και την παιδαγωγό.

Ερ: Σας ευχαριστούμε

Σ6: Να είστε καλά, παρακαλώ.

7η Συνέντευξη

1. Τύπος και ηλικία γονέα:

Σ7: Η μαμά διδύμων. Έχω ένα αγόρι και ένα κορίτσι / 33

2. Τι ηλικία έχει το παιδί σας;

Σ7: Είναι 3 ετών και 7 μηνών

3. Σε ποιο τμήμα φοιτά το παιδί σας; (βρεφικό / μετα - βρεφικό / προ- προνηπιακό)

Σ7: προ- προνήπιο

A. 1. Πώς ορίζετε τη 'σχέση' μεταξύ παιδικού σταθμού και οικογένειας;

Σ7: Ο παιδικός σταθμός πρέπει να είναι η συνέχεια της οικογένειας. Επομένως χρειάζεται να υπάρχει εμπιστοσύνη και αλληλοσεβασμός μεταξύ των 2 θεσμών.

A. 2. Τι θεωρείτε ότι συμβάλει θετικά στην δημιουργία μιας επιτυχημένης σχέσης και επικοινωνίας μεταξύ γονέα και παιδαγωγού;

Σ7: Ο διάλογος είναι το σημαντικότερο στοιχείο για να δημιουργηθεί μια καλή και ισορροπημένη σχέση μεταξύ παιδαγωγού και γονέα. Θα πρέπει ο γονιός να ενημερώνει για οποιοδήποτε θέμα τον απασχολεί τον παιδαγωγό, από την άλλη όμως, θα πρέπει να του έχει και απόλυτη εμπιστοσύνη έτσι ώστε να μπορεί ο παιδαγωγός να φτιάξει δεσμούς με το παιδί και να δημιουργήσει επιτεύγματα χωρίς την παρέμβαση ξένων παραγόντων. Αντίστοιχα και οι παιδαγωγοί μέσω του διαλόγου να ενημερώνουν για ότι χρήζουν σημαντικό τους γονείς.

A. 3. Η "σχέση" μεταξύ παιδαγωγού και γονέα μπορεί να επηρεάσει την εξέλιξη του παιδιού; (Αιτιολογήστε μου την απάντησή σας)

Σ7: Η σχέση παιδαγωγού και γονέα πρέπει και επιβάλλεται να επηρεάζει μόνο θετικά την εξέλιξη του παιδιού. Με επικοινωνία και αλληλοσεβασμό θα πρέπει να έχουμε κοινό στόχο οι παιδαγωγοί από τη μια και οι γονείς από την άλλη. Όμως φοβάμαι ότι όταν η σχέση μεταξύ γονέων και παιδαγωγού δεν είναι η πρόπαιστη ίσως να επηρεάζεται και το παιδί σε αυτό και είναι ένα σημείο που δεν βοηθάει την εξέλιξή του.

B. 1. Σε τι θεωρείτε ότι αναφέρεται ο όρος επικοινωνία μεταξύ σχολείου και οικογένειας και πώς υλοποιείται στη δική σας περίπτωση;

Σ7: Ο όρος επικοινωνία αναφέρεται στη συχνή αν όχι στην καθημερινή ενημέρωση το γονέα για το τι πράττει το παιδί, πώς εξελίσσεται, αν κοιμάται, εάν τρώει, ποιες είναι οι συνήθειες που έχει στο σταθμό και γενικότερα στο πλαίσιο οτιδήποτε αφορά το παιδί. Η υλοποίηση πραγματοποιείται καθημερινά με ατομικό σημείωμα του σχολείου, με ατομικές συναντήσεις με την παιδαγωγό αλλά υπάρχει και ενημέρωση με email για ενημερώσεις εκδρομών ή δράσεων.

B. 2. Τι θα θέλατε να γνωρίζετε για την καθημερινότητα του παιδιού σας στο παιδικό σταθμό;(π.χ. ποσότητα γευμάτων, συμμετοχή σε δραστηριότητες)

Σ7: Θα ήθελα να γνωρίζω καθημερινά για το παιδί με ποιους έκανε παρέα, πώς αντέδρασε σε περίπτωση που κάποιο παιδί του πήρε το παιχνίδι ή αρνήθηκε να του δώσει κάτι. Επίσης θα ήθελα να ξέρω εάν έφαγε και την πραγματική ποσότητα που έφαγε το παιδί, ιδανικά με κάποια φωτογραφία και όχι μόνο να αρκεστώ στο να μου πουν έφαγε λίγο ή έφαγε πολύ.

Γ. 1. Θα σας βοηθούσε στην επικοινωνία σας με το σχολείο ένα πληροφοριακό σύστημα που θα σας ενημέρωνε καθημερινά για τη ζωή του παιδιού στο παιδικό σταθμό;

Σ7: Ένα πληροφοριακό σύστημα που θα μας ενημέρωνε καθημερινά για τα θέματα που μας απασχολούν θα ήταν ιδανικό καθώς μια παιδαγωγός έχει στη διάθεσή της γύρω στα 10 παιδιά με 12 επομένως άλλους 12 γονείς να την ρωτάνε τι συνέβη και αν έφαγε ή πως έπαιξε το παιδί. Ένα πληροφοριακό σύστημα πιστεύω θα ήταν πολύ πρακτικό γιατί θα δίνει στους γονείς την δυνατότητα να μαθαίνουν real time τι γίνεται ή τουλάχιστον στο τέλος της ημέρας χωρίς όμως να "ζαλίζουν" την παιδαγωγό.

Γ. 2. Τι δυνατότητες θα θέλατε να σας παρέχει το πληροφοριακό σύστημα εκτός από ενημέρωση;(π.χ. φωτογραφικό υλικό)

Σ7: Το πληροφοριακό σύστημα θα ήθελα να με ενημερώνει με φωτογραφικό υλικό και με βίντεο σχετικά με τις δραστηριότητες, τα παιχνίδια και τις εργασίες που κάνουν τα παιδιά είτε σε καθημερινή βάση είτε σε εβδομαδιαία. Επίσης θα ήθελα να υπάρχει ένα chat room όπου

θα μπορώ να επικοινωνώ είτε άμεσα με μηνύματα είτε με τη μορφή εισερχόμενων με την δασκάλα ώστε να έχουμε γραπτό κείμενο κάποιες ενημερώσεις.

Γ. 3. Πιστεύετε ότι η χρήση της τεχνολογίας στην επικοινωνία παιδικού σταθμού και οικογένειας μπορεί να επιφέρει και αρνητικά αποτελέσματα;

Σ7: Η χρήση της τεχνολογίας στην επικοινωνία του σταθμού θα έχει αρνητικά αποτελέσματα μόνο σε όσους δεν θα θελήσουν να συνεργαστούν και να προσαρμοστούν στα νέα δεδομένα, παραδείγματος χάριν, κάποιιοι γονείς μεγαλύτερης ηλικίας που δεν είναι εξοικειωμένοι με τις καινούργιες τεχνολογίες ίσως θελήσουν να συνεχίσουν να έχουν την καθημερινή τηλεφωνική ή face to face επικοινωνία με τους παιδαγωγούς και η στάση των παιδαγωγών είναι αρνητική σε αυτό, επομένως θα αρχίσουν να υπάρχουν εντάσεις από τη μεριά των παιδαγωγών και από τη μεριά των γονέων οι μεν γιατί δεν προσαρμόζονται οι δε και οι δε γιατί έχουν αλλάξει στάση οι μεν οι παιδαγωγοί. Όμως προσωπικά πιστεύω ότι μόνο θετικά αποτελέσματα έχει.

Ερ: Σας ευχαριστώ..

Σ7: Ελπίζω να τα είπα καλά και να μη σας δυσκόλεψα.

8η Συνέντευξη

1. Τύπος και ηλικία γονέα:

Σ8: Ο πατέρας / 39 ετών

2. Τι ηλικία έχει το παιδί σας;

Σ8: 15 μηνών

3. Σε ποιο τμήμα φοιτά το παιδί σας; (βρεφικό / μετα - βρεφικό / προ- προνηπιακό)

Σ8: Μετα - βρεφικό

A. 1. Πώς ορίζετε τη 'σχέση' μεταξύ παιδικού σταθμού και οικογένειας;

Σ8: Τη σχέση την ορίζω ως αμφίδρομη επικοινωνία, να είμαι παρών για το παιδί μου και να μπορώ να εμπιστευόμαι τον παιδικό σταθμό στο έργο που κάνει. Το ίδιο όμως και για το παιδικό σταθμό. Να με ενημερώνουν για ότι έχει να κάνει με το παιδί, για την εικόνα του,

για την ασφάλειά του, αν παρατηρούν κάτι, γενικότερα να έχουμε επαφή, να γνωριζόμαστε και να μην είμαστε απρόσωποι.

A. 2. Τι θεωρείτε ότι συμβάλει θετικά στην δημιουργία μιας επιτυχημένης σχέσης και επικοινωνίας μεταξύ γονέα και παιδαγωγού;

Σ8: Θετικά νομίζω συμβάλλει αρχικά ο σεβασμός και η εμπιστοσύνη. Όταν δηλαδή ξεκινήσαμε τη σχολική χρονιά οι υπεύθυνοι μας είπαν κάποια πράγματα, κάποιους κανόνες που λειτουργεί ο βρεφονηπιακός σταθμός για τη προσαρμογή, τις ώρες άφιξης και αναχώρησης, για τις ασθένειες κ.α. Οπότε πρέπει αυτούς τους κανόνες να τους σεβαστούμε και να ενημερώνουμε για οτιδήποτε αλλαγή προκύπτει ώστε να μη δημιουργούμε προβλήματα. Αντίστοιχα όμως και οι παιδαγωγοί χρειάζεται να προσπαθούν να μουν λίγο στη θέση μας και στις ανάγκες που έχουμε και εμείς, στις δυσκολίες που αντιμετωπίζουμε σαν γονείς. Πιστεύω πως όπως σε όλες τις σχέσεις έτσι και σε αυτή αν σέβομαι και εμπιστεύομαι το σχολείο του παιδιού θα με σέβεται και θα με κατανοεί κι εκείνο.

A. 3. Η "σχέση" μεταξύ παιδαγωγού και γονέα μπορεί να επηρεάσει την εξέλιξη του παιδιού; (Αιτιολογήστε μου την απάντησή σας)

Σ8: Εννοείται ότι μπορεί να επηρεάσει την εξέλιξη του παιδιού. Το να βλέπει εμένα το παιδί μου κάθε μέρα να καλημερίζω τη παιδαγωγό, να μιλάω θετικά για το σχολείο, να αναφέρω τη δασκάλα του σε συζητήσεις π.χ η δασκάλα σου θα χαρεί πολύ με αυτή τη ζωγραφιά ή πάμε σχολείο μας περιμένει η κυρία Χ... νομίζω ότι το βοηθάει πολύ. Άμα εισπράττει ωραίο κλίμα τότε και το παιδί νοιώθει οικεία, εμπιστεύεται και άρα εξελίσσεται. Το παιδί πρέπει να εμπιστευτεί και να νοιώσει ασφάλεια με τον παιδαγωγό. Άλλωστε τις περισσότερες ώρες μέσα στην ημέρα τις περνάει στο σχολείο μαζί του. Στο σταθμό μαθαίνει τα περισσότερα πράγματα.

B. 1. Σε τι θεωρείτε ότι αναφέρεται ο όρος επικοινωνία μεταξύ σχολείου και οικογένειας και πώς υλοποιείται στη δική σας περίπτωση;

Σ8: Η ανταλλαγή πληροφοριών, να μου λένε πληροφορίες για το παιδί μου και να λέω και εγώ πράγματα σημαντικά για την εξέλιξη του. Να μου λένε αν χρειάζονται κάτι για να βοηθάω με

όποιο τρόπο μπορώ το σχολείο...εεε... και να είμαστε διαθέσιμοι. Να μπορώ να μιλήσω με τις παιδαγωγούς όποτε χρειάζεται αλλά κι εκείνες να μπορούν να συνομιλήσουν με εμένα ή τη σύζυγο μου οποιαδήποτε στιγμή. Στο δικό μας σταθμό η επικοινωνία γίνεται με κάποια χαρτάκια που γράφουν οι παιδαγωγοί και με ατομικές συναντήσεις δύο φορές το χρόνο.

B. 2. Τι θα θέλατε να γνωρίζετε για την καθημερινότητα του παιδιού σας στο παιδικό σταθμό;(π.χ. ποσότητα γευμάτων, συμμετοχή σε δραστηριότητες)

Σ8: Όσο περισσότερα μπορώ. Για το παιδί σου θες να μαθαίνεις τα πάντα. Ποτέ δεν είναι αρκετές οι πληροφορίες. Θα ήθελα να ξέρω αν ήταν ευδιάθετος, αν έφαγε προκειμένου να ετοιμάσουμε κάτι με τη σύζυγο, αν παίζει με άλλα παιδάκια, αν συμμετέχει σε δραστηριότητες, αν 'ακούει' τις δασκάλες του και τέτοια. Ααα...και αν κατάφερε κάτι ή δυσκολεύεται σε κάτι για να το ξαναπροσπαθήσουμε στο σπίτι.

Γ. 1. Θα σας βοηθούσε στην επικοινωνία σας με το σχολείο ένα πληροφοριακό σύστημα που θα σας ενημέρωνε καθημερινά για τη ζωή του παιδιού στο παιδικό σταθμό;

Σ8: Φυσικά θα βοηθούσε κάτι τέτοιο. Όταν έχεις μία τέτοια εφαρμογή φαντάζομαι ότι θα ερχόταν απευθείας ειδοποίηση και δεν θα χρειαζόταν να περιμένω το μεσημέρι για να μάθω κάτι για το παιδί ή αν έχω κάποια απορία να φωνάξω την παιδαγωγό να βγει έξω από τη τάξη και σε δευτερόλεπτα να προλάβει να μου πει όσα πρέπει να μάθω. Η άμεση πληροφόρηση δηλαδή, ναι θα βοηθούσε.

Γ. 2. Τι δυνατότητες θα θέλατε να σας παρέχει το πληροφοριακό σύστημα εκτός από ενημέρωση;(π.χ. φωτογραφικό υλικό)

Σ8: Εκτός από την ενημέρωση αν έφαγε, αν κοιμήθηκε θα μου άρεσε να βλέπω φωτογραφίες ή βίντεο του παιδιού τι έκανε μέσα στη μέρα γιατί στην ηλικία που είναι δεν έχει κατακτήσει το λόγο οπότε δεν μπορεί να μας περιγράψει τη μέρα του στο σχολείο. Θα ήθελα με κάποιο τρόπο να ξέρω πως πέρασε τη μέρα του. Ααα... και υπενθύμιση θα ήταν καλό να έχει. Δυστυχώς πολλές φορές μπορεί να ξεχάσω κάτι όπως την απόδειξη πληρωμής από τα τροφεία ή κάποιο υλικό που μας έχει ζητήσει η παιδαγωγός. Και να μπορώ να στείλω μήνυμα αν ξεχάσα να πω κάτι το πρωί που πήγα το παιδί στο σταθμό.

Γ. 3. Πιστεύετε ότι η χρήση της τεχνολογίας στην επικοινωνία παιδικού σταθμού και οικογένειας μπορεί να επιφέρει και αρνητικά αποτελέσματα;

Σ8: Θεωρητικά όλα τα πράγματα όταν η χρήση τους γίνεται αλόγιστα μπορούν να έχουν και αρνητικά αποτελέσματα. Στο παρόν όμως θέμα δεν πιστεύω ότι μπορεί να γίνει αλόγιστη χρήση της τεχνολογίας γιατί μιλάμε για μία εφαρμογή που θα τη χειρίζεται το σχολείο και οι οικογένειες των παιδιών. Άρα δεν νομίζω ότι μπορεί να χαθεί το μέτρο. Το μόνο ίσως που σκέφτομαι είναι το θέμα της ασφάλειας δηλαδή να είμαστε σίγουροι ότι τα δεδομένα που υπάρχουνε μέσα σε αυτή την εφαρμογή και αφορούν τα παιδιά μας, δεν μπορούν να διαρρεύσουν ή να είναι κλειδωμένα....εεεε... να μη μπορεί κανείς να αντιγράψει το περιεχόμενο.. Δε μπορώ να σκεφτώ άλλα αρνητικά γιατί το μυαλό μου πάει στη διευκόλυνση όταν ακούω για εφαρμογή.....χωρίς όμως να θέλω την αντικατάσταση της επικοινωνίας από κοντά ή των συναντήσεων που κάνουμε μέσα στη σχολική χρονιά. Ίσως κάποιοι γονείς με περιορισμένο χρόνο αρκестούν στην εξ αποστάσεως επικοινωνία και αυτό δεν είναι για μένα σωστό.

Ερ: Σας ευχαριστώ πολύ για τη συμμετοχή..

Σ8: Παρακαλώ. Καλή επιτυχία!

9η Συνέντευξη

1. Τύπος και ηλικία γονέα:

Σ9: Ο πατέρας / 38

2. Τι ηλικία έχει το παιδί σας;

Σ9: 2 ετών

3. Σε ποιο τμήμα φοιτά το παιδί σας; (βρεφικό / μετα - βρεφικό / προ- προνηπιακό)

Σ9: Μετα - βρεφικό

A. 1. Πώς ορίζετε τη ‘σχέση’ μεταξύ παιδικού σταθμού και οικογένειας;

Σ9: Πλέον γνωρίζω ότι είναι μια σχέση που βασίζεται στην εμπιστοσύνη που και οι δυο πλευρές με την σειρά μας έχουμε κάνει προσπάθειες για την ενδυνάμωση αυτής της σχέσης και την κατάκτησή της τελικά. Είναι μια σχέση αμφίδρομη, πρέπει τόσο οι γονείς, εμείς οι γονείς να ανοιχτούμε, να εμπιστευτούμε τους παιδαγωγούς που θα έχουν τα παιδιά μας όλη μέρα και από την άλλη πλευρά οι παιδαγωγοί να μας κατανοήσουν και να μας λένε μικρά πράγματα ή ακόμα και σημαντικά πράγματα που βλέπουν κατά την παραμονή του παιδιού μας στον παιδικό σταθμό.

A. 2. Τι θεωρείτε ότι συμβάλει θετικά στην δημιουργία μιας επιτυχημένης σχέσης και επικοινωνίας μεταξύ γονέα και παιδαγωγού;

Σ9: Θεωρώ ότι συμβάλλει θετικά πώς θα διαχειριστούν αυτή την σχέση τόσο ο γονέας όσο και η παιδαγωγός. Εμάς για παράδειγμα ήταν πολύ θετικό που η δασκάλα του παιδιού μας, μας ξενάγησε στο χώρο του σχολείου και είπε κάποια πράγματα στην αρχή για το παιδαγωγικό έργο και τη φιλοσοφία που ακολουθεί. Μας ρώτησε αν το παιδί έχει από αλλεργία μέχρι κάποιο άλλο χαρακτηριστικό που θα έπρεπε να γνωρίζει δηλαδή προσπάθησε να ενσωματωθεί στην οικογένειά μας και αυτό ήταν πολύ σημαντικό για μας. Εμείς ανοιχτήκαμε με όλη αυτή τη συζήτηση και είπαμε πράγματα που κάνει στο σπίτι η μικρή τι θα θέλαμε να διορθώσει ή να μάθει και έτσι μεταξύ μας δηλαδή μεταξύ του γονέα και της παιδαγωγού αναπτύχθηκε μια άλλη σχέση, μια σχέση εμπιστοσύνης και μια σχέση που θα μπορούσαμε να μιλάμε για πολλά πράγματα “ανοιχτά” και αφορούν το παιδί. Μετά παίζει ρόλο και η επικοινωνία μας στην καθημερινότητα, δηλαδή αυτό έγινε πριν ξεκινήσει το σχολείο πρακτικά όμως όταν ξεκινήσαμε με τη μικρή στον παιδικό σταθμό υπήρχε η ενημέρωση. Μας ενημέρωσαν επίσης ότι υπήρχαν ατομικές συναντήσεις και ανά πάσα ώρα και στιγμή ότι θα χρειαζόμασταν μπορούσαμε να τηλεφωνήσουμε και να μας τηλεφωνήσουν για να μας ενημερώσουν για το οτιδήποτε ήταν αυτό που θεωρούσαμε εμείς ή το σχολείο σημαντικό. Ε όλα αυτά συμβάλλουν θετικά στη δημιουργία μιας σχέσης, έτσι νομίζω.

A. 3. Η “σχέση” μεταξύ παιδαγωγού και γονέα μπορεί να επηρεάσει την εξέλιξη του παιδιού; (Αιτιολογήστε μου την απάντησή σας)

Σ9: Ναι σίγουρα επηρεάζεται το παιδί. Τώρα για να σας απαντήσω με παράδειγμα, εμείς κατά την έναρξη της σχολικής χρονιάς αναφέραμε πολύ συχνά τη δασκάλα και θέλαμε να της δείξουμε πράγματα ,να της κάνουμε ζωγραφιά (δώρο) και να της την πάμε κάτι ένιωθε και η μικρή, ότι είναι ένα οικείο πρόσωπο και ότι είναι φίλη μας στην ουσία και έτσι νομίζουμε ότι την εμπιστεύτηκε πιο γρήγορα και έκανε μια ομαλή προσαρμογή. Αν είναι σωστή αυτή η

άποψη, γιατί για μένα αυτό είναι πιστεύω, ότι όταν έχεις καλή σχέση και το παιδί το αντιλαμβάνεται αυτό, είναι πιο σίγουρο για τον εαυτό του, νιώθει καλύτερα στο χώρο του σχολείου και έτσι μπορεί να ακολουθήσει ότι κάνουν εκεί οι παιδαγωγοί και να εξελιχθεί γενικότερα.

B. 1. Σε τι θεωρείτε ότι αναφέρεται ο όρος επικοινωνία μεταξύ σχολείου και οικογένειας και πώς υλοποιείται στη δική σας περίπτωση;

Σ9: Επικοινωνία πιστεύω αναφέρεται στον τρόπο ή στη συχνότητα που επικοινωνούν, που μιλάνε οι γονείς με τη δασκάλα. Στη δική μας περίπτωση κάθε μέρα υπάρχει ένα ενημερωτικό φυλλάδιο που ξέρουμε κάποια πράγματα, όπως το φαγητό και την ποσότητα αλλά και με τι ασχολήθηκε το παιδί. Αλλά υπάρχουν και κάποιες συναντήσεις που γίνονται ατομικές διαζώσης ή τηλεφωνικά και ενημερωνόμαστε για το παιδί. Βέβαια υπάρχει και η τηλεφωνική επικοινωνία κατά τη διάρκεια της ημέρας. Αν συμβεί κάτι, πάλι με παραδείγματα που έχουν συμβεί θα σας πω, κάποιο ατύχημα στο παιχνίδι ή ατύχημα με κάποιο συμμαθητή της ή αδιαθεσία φυσικά η δασκάλα ενημερώνει κατευθείαν συνήθως τη μαμά ή και εμένα. Και αντίστοιχα εμείς αν για κάποιο λόγο θέλουμε να πούμε κάτι που να το ξέρει η δασκάλα που έχει συμβεί και έχει επηρεάσει ίσως το παιδί πάλι μπορούμε να παίρνουμε τηλέφωνο και να υπάρχει και αυτή η ενημέρωση.

B. 2. Τι θα θέλατε να γνωρίζετε για την καθημερινότητα του παιδιού σας στο παιδικό σταθμό;(π.χ. ποσότητα γευμάτων, συμμετοχή σε δραστηριότητες)

Σ9: Αν έχει φάει και αν έχει κοιμηθεί και αν έχει πάει τουαλέτα γιατί βλέπουμε ότι κάποια από αυτά την επηρεάζουν και το απόγευμα στη συμπεριφορά της και είναι καλό να το γνωρίζουμε. Αν συμμετείχε στις δραστηριότητες, αν ήταν χαρούμενη, αν ακολουθεί τους κανόνες ή γενικότερα αν την προβληματίζει κάτι, αν τα πάει καλά γενικότερα, μια δασκάλα γνωρίζει, αυτό είναι το επάγγελμά της και είναι καλό να μας ενημερώνει για ότι βλέπει που εμείς ή μπορεί να μην γνωρίζουμε ή και να τα βλέπουμε να μην καταλαβαίνουμε πολλά πράγματα.

Γ. 1. Θα σας βοηθούσε στην επικοινωνία σας με το σχολείο ένα πληροφοριακό σύστημα που θα σας ενημέρωνε καθημερινά για τη ζωή του παιδιού στο παιδικό σταθμό;

Σ9: Ναι θεωρώ ότι η τεχνολογία έχει μπει στη ζωή μας οπότε θα μας βοηθούσε, θα ήταν όπως τόσες και τόσες άλλες εφαρμογές που έχουμε και μας διευκολύνουν.

Γ. 2. Τι δυνατότητες θα θέλατε να σας παρέχει το πληροφοριακό σύστημα εκτός από ενημέρωση;(π.χ. φωτογραφικό υλικό)

Σ9: Ε ίσως κάποιες φωτογραφίες από δραστηριότητες και ίσως και κάποια τραγούδια που μπορεί να μας τα λέει και να μην τα καταλαβαίνουμε ακόμα καλά.

Γ. 3. Πιστεύετε ότι η χρήση της τεχνολογίας στην επικοινωνία παιδικού σταθμού και οικογένειας μπορεί να επιφέρει και αρνητικά αποτελέσματα;

Σ9: Εάν γίνει αντικατάσταση της επικοινωνίας μόνο με αυτό το πληροφοριακό σύστημα, και θα έχει αρνητικά αποτελέσματα, διαφορετικά πιστεύω πως όχι. Όταν υπάρχει το μέτρο και η πλατφόρμα αυτή είναι μόνο για μια απλή ενημέρωση και εξυπηρέτηση δεν πιστεύω να υπάρχει πρόβλημα, αρκεί να μείνουν τα υπόλοιπα δηλαδή η επικοινωνία και η σχέση που είπαμε πριν λίγο ίδια. Να υπάρχει και να χτίζεται βήμα - βήμα με την δια ζώσης επαφή με το σχολείο.

Ερ: Σας ευχαριστούμε για τη συμμετοχή σας και το χρόνο σας

Σ9: Παρακαλώ και περιμένω νέα σας για την έρευνα σας

10η Συνέντευξη

1. Τύπος και ηλικία γονέα:

Σ10: Ο μπαμπάς / 38 ετών

2. Τι ηλικία έχει το παιδί σας;

Σ10: Σχεδόν 4, για την ακρίβεια 3 ετών και 7 μηνών

3. Σε ποιο τμήμα φοιτά το παιδί σας; (βρεφικό / μετα - βρεφικό / προ - προνηπιακό)

Σ10: Προ - προνηπιακό τμήμα

A. 1. Πώς ορίζετε τη ‘σχέση’ μεταξύ παιδικού σταθμού και οικογένειας;

Σ10: Θα όριζα αυτή τη σχέση ως αλληλεξαρτώμενη, αν μπορούσαμε να το πούμε δηλαδή. Οφείλει και έχει υποχρέωση και το σχολείο να ενημερώνει εμάς, τους γονείς και αντίστοιχα και εμείς, οι γονείς έχουμε μια εξάρτηση από το σχολείο και από τις δασκάλες περισσότερο, για να μαθαίνουμε το καθετί που αφορά το παιδί μας.

A. 2. Τι θεωρείτε ότι συμβάλει θετικά στην δημιουργία μιας επιτυχημένης σχέσης και επικοινωνίας μεταξύ γονέα και παιδαγωγού;

Σ10: Θεωρώ ότι η αμοιβαία εμπιστοσύνη αποτελεί το θεμέλιο για τη δημιουργία μιας επιτυχημένης σχέσης και επικοινωνίας μεταξύ γονέα και παιδαγωγού. Αν αυτό δουλεύει και από τις δυο πλευρές πιστεύω θα υπάρχει μια επιτυχημένη σχέση και επικοινωνία γιατί δεν θα υπάρχουν ψέματα, ενδοιασμοί, φόβοι ή οτιδήποτε μας απομακρύνει από το να συζητήσουμε κάτι με το σχολείο.

A. 3. Η "σχέση" μεταξύ παιδαγωγού και γονέα μπορεί να επηρεάσει την εξέλιξη του παιδιού; (Αιτιολογήστε μου την απάντησή σας)

Σ10: Ναι, θεωρώ πως η σχέση μεταξύ παιδαγωγού και γονέα μπορεί να επηρεάσει την εξέλιξη του παιδιού. Για παράδειγμα αν ένας γονέας μιλάει μπροστά στο παιδί άσχημα για τη δασκάλα του, πως μπορούμε να έχουμε την απαίτηση μετά το παιδί να μπορεί να αγαπήσει και να εμπιστευτεί τη δασκάλα του; Όπως και αντίστοιχα αν η δασκάλα αναφέρει κάτι αρνητικό για τους γονείς του παιδιού μπροστά του, πάλι το παιδί επηρεάζεται και το επηρεάζει αρνητικά οπότε θεωρώ ότι όταν υπάρχει καλή σχέση και η εμπιστοσύνη που λέγαμε παραπάνω μόνο καλό μπορεί να κάνει στο παιδί.

B. 1. Σε τι θεωρείτε ότι αναφέρεται ο όρος επικοινωνία μεταξύ σχολείου και οικογένειας και πώς υλοποιείται στη δική σας περίπτωση;

Σ10: Ο όρος επικοινωνία σχετίζεται με την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ σχολείου και οικογένειας, πώς δηλαδή είναι το παιδί στο σχολείο, πως είναι κοινωνικά, πως είναι συναισθηματικά και αντίστοιχα πως είναι στο σπίτι σε όλους τους τομείς γενικότερα. Σε μας γίνονται ατομικές συναντήσεις με τη δασκάλα του παιδιού, αλλά σε κάθε περίπτωση υπάρχει και η δυνατότητα τηλεφωνικής ενημέρωσης όταν είναι κάτι απρόοπτο ή όταν εμείς έχουμε κάτι να πούμε. Έτσι δηλαδή επικοινωνούμε. Α! Και μερικές φορές μπορεί οι δασκάλες να μας γράφουν και στο χαρτάκι ενημέρωσης αν έγινε κάποιο συμβάν μικρής σημασίας, να μας ενημερώσουν δηλαδή.

B. 2. Τι θα θέλατε να γνωρίζετε για την καθημερινότητα του παιδιού σας στο παιδικό σταθμό; (π.χ. ποσότητα γευμάτων, συμμετοχή σε δραστηριότητες)

Σ10: Όσον αφορά την καθημερινότητα το παιδί μου στον παιδικό σταθμό θα ήθελα να γνωρίζω τι δραστηριότητες γίνονται και αν το παιδί μου συμμετέχει σε αυτές, αν είναι χαρούμενο, εάν παίζει με τα άλλα παιδάκια, ε αυτά βασικά. Γενικά με ενδιαφέρει περισσότερο η συμπεριφορά που έχει τις ώρες που είναι στο σχολείο παρά τα γεύματα του γιατί και το ίδιο μπορεί να μου πει όταν επιστρέψει σπίτι αν πεινάει ή αν όχι, και εμείς να δούμε στο ενημερωτικό χαρτάκι αν έχει φάει, οπότε είναι κάτι που..... εντάξει θα φάει σπίτι εξάλλου δεν μένει πάρα πολλές ώρες οπότε να είναι αρνητικό για την υγεία του. (Πιστεύω γίνομαι κατανοητός για το τι εννοώ, γέλια...)

Γ. 1. Θα σας βοηθούσε στην επικοινωνία σας με το σχολείο ένα πληροφοριακό σύστημα που θα σας ενημέρωνε καθημερινά για τη ζωή του παιδιού στο παιδικό σταθμό;

Σ10: Ναι, θα με βοηθούσε, θα με διευκόλυνε κιόλας! Δεδομένου ότι δεν παραλαμβάνω ο ίδιος το παιδί μου από το σχολείο, οπότε θα γνωρίζαμε με τη γυναίκα μου λογικά πριν καν επιστρέψει το παιδί στο σπίτι, πως ήταν η μέρα του και δεν θα περιμέναμε κατά την παραλαβή από το σχολικό να δούμε το ενημερωτικό χαρτί και να ενημερωθούμε για το πώς ήταν η μέρα του ή αν είχε συμβεί κάποιο ατύχημα ή οτιδήποτε έγραφε αυτό το ενημερωτικό χαρτί από το σχολείο.

Γ. 2. Τι δυνατότητες θα θέλατε να σας παρέχει το πληροφοριακό σύστημα εκτός από ενημέρωση;(π.χ. φωτογραφικό υλικό)

Σ10: Τίποτα άλλο. Δεν θα μου άρεσε στην καθημερινότητα του παιδιού μου να υπάρχει μια κάμερα ώστε να τραβάνε κάποιο φωτογραφικό υλικό ή κάποιο βίντεο για να μπορώ εγώ να το δω εγώ και να δω πώς είναι το παιδί μου. Πιστεύω ότι αυτό θα το άγχωνε όπως και θα άγχωνε και τις δασκάλες καθώς θα έπρεπε σε καθημερινή βάση να τραβάνε τα παιδάκια σε διάφορες δράσεις για να μπορούν οι γονείς να δουν πώς περνάνε. Ίσως φωτογραφικό υλικό, αν ήταν εφικτό, από κάποιες γιορτές ή εργαστήρια που δεν επιτρέπονται οι γονείς, δηλαδή γίνονται μόνο στο σχολείο με τα παιδιά ή από κάποια ιδιαίτερη δράση, εκδρομή, θέατρο ή κάτι τέτοιο.

Γ. 3. Πιστεύετε ότι η χρήση της τεχνολογίας στην επικοινωνία παιδικού σταθμού και οικογένειας μπορεί να επιφέρει και αρνητικά αποτελέσματα;

Σ10: Όχι πιστεύω δεν μπορεί να επιφέρει αρνητικά αποτελέσματα. Όλοι χρησιμοποιούμε πλέον την τεχνολογία για οτιδήποτε γύρω μας, το θέμα είναι να εστιάσουμε στη σωστή χρήση.

Αν δεν αλλάξει η επικοινωνία μας με τη δασκάλα δηλαδή οι ατομικές συναντήσεις αλλά και οι τηλεφωνικές όταν υπάρχει ανάγκη, πιστεύω δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα για να μπει η χρήση της τεχνολογίας και να έχουμε ένα πληροφοριακό σύστημα που να μας ενημερώνει για την καθημερινότητα του παιδιού.

Ερ: Σας ευχαριστούμε για τη συμμετοχή σας και το χρόνο σας γιατί γνωρίζω ότι ήρθατε σήμερα μόνο για την συνέντευξή μας.

Σ10: Παρακαλώ, χαρά μου να βοηθήσω σε οτιδήποτε με χρειαστείτε!! Καλά αποτελέσματα στην έρευνά σας!